

„RODZINNA MAŁOPOLSKA 2030”

Załącznik nr 1
do Uchwały nr 706/24
Zarządu Województwa
Małopolskiego
z dnia 26 marca 2024 r.

**PROGRAM WSPARCIA
RODZINY**

KRAKÓW, 2024

Opracowanie:

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

ul. Piastowska 32

30-070 Kraków

www.rops.krakow.pl

Kopiowanie i rozpowszechnianie może być dokonane z podaniem źródła.

Spis treści

I.	WYKAZ UŻYWANYCH SKRÓTÓW	4
II.	WPROWADZENIE	5
	Metoda tworzenia programu.....	6
III.	PODSTAWY PRAWNE I STATUS PROGRAMU	8
IV.	KOMPLEMENTARNOŚĆ WZGLĘDEM STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA „MAŁOPOLSKA 2030”	13
V.	KOMPLEMENTARNOŚĆ WZGLĘDEM STRATEGII I PROGRAMÓW KRAJOWYCH.....	16
VI.	WNIOSKI Z DIAGNOZY.....	29
VII.	TRENDY GLOBALNE - SZERSZE SPOJRZENIE NA ZMIENIAJĄCY SIĘ ŚWIAT.	51
VIII.	CELE, PRIORYTETY, KIERUNKI I DZIAŁANIA.....	57
IX.	KARTY DZIAŁAŃ.....	81
	PRIORYTET I. Wspomaganie funkcjonowania małopolskich rodzin.....	81
	PRIORYTET II. Przeciwdziałanie przemocy domowej w Małopolsce.....	87
	PRIORYTET III. Rozwój usług społecznych w regionie	95
	PRIORYTET: IV. ROZWÓJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W REGIONIE	107
	PRIORYTET: V. Badania, innowacje, wsparcie kadr	117
X.	SYSTEM FINANSOWANIA, MONITORINGU I EWALUACJI PROGRAMU	128
	Realizacja i Zarządzanie Programem.....	128
	Monitorowanie Programu	128
	Ewaluacja Programu	137
	Finansowanie Programu	139
	Kwota środków przeznaczona na realizację Programu w podziale na priorytety	143

I. WYKAZ UŻYWANYCH SKRÓTÓW

CIS	centrum integracji społecznej
DDP	dzienny dom pomocy
DPS	dom pomocy społecznej
EFS plus	Europejski Fundusz Społeczny Plus
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
FEM	Program Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027
FERS	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027
FST	Fundusz Sprawiedliwej Transformacji
GUS	Główny Urząd Statystyczny
IIT	Inne Instrumenty Terytorialne
JST	jednostka samorządu terytorialnego
KIS	klub integracji społecznej
OIK	ośrodek interwencji kryzysowej
OPS	ośrodek pomocy społecznej
OZPS	Ocena Zasobów Pomocy Społecznej Województwa Małopolskiego
PCPR	powiatowe centrum pomocy rodzinie
POW	placówka opiekuńczo – wychowawcza
PWD	placówka wsparcia dziennego
RLKS	Rozwój lokalny kierowany przez społeczność
ROPS w Krakowie	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie
ŚDS	środowiskowy dom samopomocy
WM	Województwo Małopolskie
WTZ	warsztat terapii zajęciowej
ZAZ	zakład aktywności zawodowej
ZIT	Zintegrowane Inwestycje Terytorialne
UZPR	Ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju

II. WPROWADZENIE

Z chęci zapewnienia najlepszych warunków dla rozwoju rodzin i osób oraz ochrony praw przynależnych mieszkańcom województwa małopolskiego, ze zrozumienia wartości więzi rodzinnych, jak również możliwości samodzielnego kształtowania własnego życia, z imperatywu wspierania osób doświadczających przemocy lub zmagających się z dodatkowymi trudnościami życiowymi, opracowany został Program Wsparcia Rodziny „Rodzinna Małopolska 2030”.

Program Wsparcia Rodziny „Rodzinna Małopolska 2030” stanowi kontynuację długofalowej polityki województwa ukierunkowanej na dobrostan rodzin i osób, a w szczególności na tych mieszkańców, którzy z różnych przyczyn borykają się z dodatkowymi trudnościami i przeciwnościami losu czy podejmują wyzwania w obszarach ważnych społecznie.

Wsparcie rodzin jest kluczowe szczególnie w obliczu nadchodzących zmian demograficznych. Niska dzietność i wzrastająca liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym może sprawić, że w perspektywie roku 2060 Polska stanie się jednym z najstarszych społeczeństw w Europie. Dlatego należy na różne sposoby minimalizować skutki obserwowanych trendów i tym wytrwalej kontynuować dzieło budowy wspierającego i bezpiecznego otoczenia dla rodzin.

Realizujemy również wizję społeczeństwa, w którym troska i wrażliwość są powszechnymi składnikami działania instytucji oraz etosu obywatelskiego, co w szczególności musi się przejawiać w jeszcze skuteczniejszym przeciwdziałaniu zjawisku przemocy domowej, wspieraniu systemu rodzinnej pieczy zastępczej, rozwoju kadr sektora społecznego.

Wyzwaniem, które wprost wynika z opisanych powyżej procesów jest rozwój usług społecznych, w tym zapełnianie białych plam w dostępie Małopolan do wsparcia, pomocy, opieki. Jesteśmy przekonani, że działania profilaktyczne i interwencje zaplanowane w programie przyczynią się do bardziej sprawiedliwego, w sensie społecznym i terytorialnym, dostępu do usług.

Metoda tworzenia programu

Prace nad Programem Wsparcia Rodziny „Rodzinna Małopolska 2030” rozpoczęły się Uchwałą Nr 1165/22 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 12 lipca 2022 r. w sprawie powołania Zespołu Strategicznego ds. opracowania projektu programu strategicznego wsparcia rodziny do 2030 roku oraz określenia zakresu programu i harmonogramu prac nad programem. Zespołowi Przewodniczył Wicemarszałek Województwa Małopolskiego Pan Łukasz Smółka. Zespół Strategiczny tworzyli również dyrektorzy departamentów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego i wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych oraz liczne grono ekspertów zewnętrznych, w tym przedstawiciele: świata nauki, organizacji pozarządowych, ośrodków pomocy społecznej, centrów usług społecznych, powiatowych centrów pomocy rodzinie, ośrodków interwencji kryzysowej, Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie. Do zadań Zespołu Strategicznego należało w szczególności:

- 1) wskazywanie istotnych obszarów wsparcia małopolskich rodzin w perspektywie roku 2030,
- 2) formułowanie założeń programowych, określających kierunki interwencji polityki rozwoju Województwa Małopolskiego w ramach Programu, przed ich przekazaniem do rozpatrzenia i zatwierdzenia przez Zarząd Województwa Małopolskiego,
- 3) formułowanie propozycji operacjonalizacji kierunków interwencji polityki rozwoju w ramach Programu przed ich przekazaniem do rozpatrzenia i zatwierdzenia przez Zarząd Województwa Małopolskiego,
- 4) formułowanie rekomendacji dotyczących sposobu uwzględnienia wniosków, uwag oraz postulatów zgłaszanych do projektu Programu w ramach konsultacji społecznych.

Do zadań Członków Zespołu Strategicznego pomiędzy posiedzeniami Zespołu należało również przygotowywanie wszelkich niezbędnych informacji oraz przedstawianie opinii odnośnie spraw związanych z pracami Zespołu, a także realizacja wniosków podjętych w trakcie posiedzeń, w terminach określonych przez Przewodniczącego Zespołu lub Zastępcę.

Powołanie opiniująco – doradczego gremium zapewniło optymalną formułę prac nad programem oraz wymianę informacji pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w ten proces.

Uzupełnieniem zewnętrznego gremium był wewnętrzny Zespół Zadaniowy ds. wsparcia procesu opracowania projektu programu strategicznego wsparcia rodziny do 2030

roku (powołany Zarządzeniem nr PS-BA-001-1/22 Dyrektora Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie z dnia 3 sierpnia 2022 roku), w skład którego weszli pracownicy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie.

Prace nad Programem rozpoczęły się od przygotowania diagnozy obszarów strategicznych. Każdy obszar opisywany w „Diagnozie potrzeb, zasobów i potencjału rozwojowego” zawiera wnioski, które posłużyły do wyznaczenia celów i priorytetów programu.

Za koordynację prac nad programem odpowiadał Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie.

Program podano także konsultacjom społecznym, które przebiegały w poniższej sekwencji działań:

- Uchwałą Zarządu Województwa Małopolskiego Nr 2534/23 z dnia 19 grudnia 2023 roku przyjęto projekt Programu Wsparcia Rodziny „Rodzinna Małopolska 2030” i skierowano go do konsultacji społecznych, prowadzonych na podstawie art. 19a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju;
- Informację o konsultacjach społecznych zamieszczono w Biuletynie Informacji Publicznej Województwa Małopolskiego w dziale „KONSULTACJE SPOŁECZNE”;
- Konsultacje prowadzone były od 21 grudnia 2023 r. do 25 stycznia 2024 r. Uwagi i wnioski do projektu Programu można było zgłaszać na formularzu, mailowo na adres: rodzinna.malopolska2030@rops.krakow.pl lub listownie na adres: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie, ul. Piastowska 32, 30-070 Kraków;
- O trwających konsultacjach bezpośrednio poinformowano Członków Zespołu Strategicznego ds. opracowania projektu programu strategicznego wsparcia rodziny do 2030 roku, Przedstawicieli Komisji Polityki Prorodzinnej i Społecznej Sejmiku Województwa Małopolskiego, Członków Konwentu Dyrektorów Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie Województwa Małopolskiego, Członków Małopolskiego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej a także urzędy miast i gmin oraz starostwa powiatowe, ośrodki pomocy społecznej, centra usług społecznych i powiatowe centra pomocy rodzinie – wszystkie w Małopolsce. Zawiadomienie o trwających konsultacjach przesłano

także do Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego. Udostępniono informację na stronie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie;

— W toku konsultacji, drogą elektroniczną, wpłynęło 26 uwag/informacji (w tym 7 o charakterze redakcyjnym) od 7 podmiotów, w tym:

- 14 uwag uwzględniono,
- 5 uwag uwzględniono częściowo,
- 5 uwag nie uwzględniono,
- jedna uwaga nie wymagała odpowiedzi, gdyż nie była związana z treścią programu, a z sugerowanym rozwiązaniem systemowym. Jeden podmiot poinformował, iż nie wnosi uwag do projektu Programu.

Sprawozdanie z konsultacji społecznych, zawierające w szczególności ustosunkowanie się do zgłoszonych uwag wraz z uzasadnieniem, zostało przedstawione Zarządowi Województwa Małopolskiego w dniu 20.02.2024 r. i następnie zamieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej Województwa Małopolskiego (w dziale konsultacje społeczne/ sprawozdania z konsultacji społecznych). W tym samym dniu Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego pozytywnie zaopiniowała projektu programu.

III. PODSTAWY PRAWNE I STATUS PROGRAMU

W dniu 17.12.2020 r. Sejmik Województwa Małopolskiego przyjął Uchwałę Nr XXXI/422/20 w sprawie aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020. Zaktualizowany dokument został przyjęty pod nową nazwą: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”.

W warstwie programowej jednym z najważniejszych instrumentów wdrażania celów Strategii ustanowiono programy i plany strategiczne, obok programów sektorowych, których katalog został określony w Planie Zarządzania Strategią Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” (Uchwała nr 1423/21 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 7 października 2021 r. ze zm.).

Plan Zarządzania Strategią Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” w obszarze strategicznym „Małopolanie” wskazuje Program wsparcia rodziny realizowany w formule

programu rozwoju, którego urzeczywistnieniem jest niniejszy dokument oraz trzy komplementarne wobec siebie inne regionalne programy rozwoju:

- program w zakresie polityki senioralnej – „Program Strategiczny Srebrna Małopolska 2030” (Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 1340/23 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 11 lipca 2023 r.)
- program w zakresie edukacji i rynku pracy – „Program Rozwoju Rynku Pracy i Edukacji do 2030. Kompetentna Małopolska” (Załącznik nr 1 do uchwały Nr 2221/23 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 21 listopada 2023 r.)
- Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Małopolskim do 2030 roku (Załącznik do Uchwały nr 1770/23 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 19 września 2023 r.).

W omawianym dokumencie okres obowiązywania programu wsparcia rodziny określono na lata 2023-2030.

Strukturę oraz proces opracowywania programu, obok Strategii Rozwoju „Małopolska 2030”, wyznaczają przepisy Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (UZPPR). W szczególności w art. 16 i 17 Ustawy czytamy, co następuje:

„Art. 16. Program obejmuje okres niewykraczający poza okres obowiązywania strategii rozwoju, którą realizuje.

Art. 17. 1. Program określa w szczególności:

1) w przypadku programów rozwoju wnioski z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1, przygotowanej na potrzeby tego programu;

(...)

3) cel główny i cele szczegółowe w nawiązaniu do średniookresowej strategii rozwoju kraju lub strategii rozwoju, o których mowa w art. 9 pkt 3–6;

4) priorytety oraz kierunki interwencji;

5) oczekiwane rezultaty planowanej interwencji wraz ze wskaźnikami w nawiązaniu do średniookresowej strategii rozwoju kraju lub strategii rozwoju, o których mowa w art. 9 pkt 3–6;

6) system realizacji programu, w tym plan finansowy zawierający w szczególności:

a) źródła finansowania realizacji programu,

- b) kwotę środków przeznaczonych na finansowanie realizacji programu i jej podział między poszczególne priorytety, a w przypadku programu rozwoju, o którym mowa w art. 15 ust. 6, także kwotę środków przeznaczonych na przygotowanie raportu ewaluacyjnego podsumowującego efekty realizacji programu,
 - c) informację o wysokości współfinansowania programu i poszczególnych priorytetów;
- (...)
- 8) sposób monitorowania i oceny stopnia osiągnięcia celu głównego i celów szczegółowych.”

Na proces opracowywania programu składają się także konsultacje społeczne. Art. 19a 1.

Ustawy stanowi:

„Projekty programów podlegają konsultacjom z jednostkami samorządu terytorialnego oraz partnerami społecznymi i gospodarczymi, a w przypadku programów opracowanych przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, właściwych ministrów i zarządy województw - również z Komisją Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego”.

Art. 6 ust. 4-6 stosuje się odpowiednio:

„4. Podmiot opracowujący projekt koncepcji rozwoju kraju, projekt strategii rozwoju oraz projekt polityki publicznej ogłasza na swojej stronie internetowej oraz może ogłaszać w prasie odpowiednio o zasięgu krajowym, regionalnym lub lokalnym, informację o konsultacjach, terminie i sposobie przekazywania uwag do projektu oraz terminie i miejscu spotkań konsultacyjnych. Ogłoszenie w prasie zawiera dodatkowo informację o adresie strony internetowej, na której zamieszczono projekt.

5. Opinię o projekcie przekazuje się podmiotowi opracowującemu projekt w sposób określony w ogłoszeniu, w terminie określonym przez ten podmiot, nie krótszym niż 35 dni od dnia ogłoszenia na stronie internetowej informacji, o której mowa w ust. 4. Nieprzekazanie opinii w terminie oznacza rezygnację z jej przedstawienia.

6. W terminie 30 dni od upływu terminu, o którym mowa w ust. 5, podmiot opracowujący projekt przygotowuje sprawozdanie z przebiegu i wyników konsultacji, zawierające w szczególności ustosunkowanie się do zgłoszonych uwag wraz z uzasadnieniem, i zamieszcza je na swojej stronie internetowej”.

Program Wsparcia Rodziny „Rodzinna Małopolska 2030” spełnia warunki programu rozwoju wymienione w Ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Należy podkreślić, że Program Wsparcia Rodziny „Rodzinna Małopolska 2030”, stanowi kontynuację i aktualizację dwóch wcześniejszych programów pełniących funkcję „prześciową” tj. „Małopolskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie do 2023 r.” oraz „Małopolskiego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej do 2023 r.”.

Przygotowany dokument jest więc równoległym programem sektorowym, ponieważ jego realizacja wynika z dwóch ustaw:

- Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej stanowi:

„Art. 183. Do zadań własnych samorządu województwa należy:

(...)

2) opracowywanie programów dotyczących wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, będących integralną częścią strategii rozwoju województwa”.

Ponadto opracowywanie i realizację programu należy rozpatrywać w kontekście zadań własnych samorządu województwa precyzowanych przez art. 183 punkty 3) i 3a) tej ustawy:

„3) promowanie nowych rozwiązań w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;

3a) szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr jednostek organizacyjnych samorządu gminnego i powiatowego”.

Zarazem art. 6 ust. 6 pkt 1) ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej stanowi:

„6. Do zadań własnych samorządu województwa należy w szczególności:

1) opracowanie i realizacja wojewódzkiego programu przeciwdziałania przemocy domowej”.

Jednocześnie Program Wsparcia Rodziny „Rodzinna Małopolska 2030” osadzony jest w kontekście zadań definiowanych przez art. 6 ust. 6 punkty 2) i 4) powyższej ustawy:

„2) inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej;

(...)

4) organizowanie szkoleń dla osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej, w tym obowiązkowych szkoleń dla członków zespołu interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych”¹.

¹ W 2023 r. w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej zastąpiono „grupy robocze” „grupami diagnostyczno-pomocowymi”. W niniejszym raporcie w odniesieniu do danych pochodzących z wcześniejszych lat używa się określenia „grupy robocze”.

IV. KOMPLEMENTARNOŚĆ WZGLĘDEM STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA „MAŁOPOLSKA 2030”

Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” przyjęta uchwałą nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r.² wyznacza Obszar I.

„Małopolanie”, w tym kierunek polityki rozwoju 1. „Małopolskie Rodziny”, który determinuje zakres niniejszego programu w odniesieniu do Strategii, z wyłączeniami koniecznymi dla zachowania demarkacji z pozostałymi, komplementarnymi programami strategicznymi określonymi w Planie Zarządzania Strategią Województwa Małopolskiego” Małopolska 2030” czyli:

- „Wojewódzkim programem dotyczącym wyrównywania szans osób z niepełnosprawnościami i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób z niepełnosprawnościami w województwie małopolskim na lata 2022-2027” (Załącznik do uchwały Zarządu Województwa Małopolskiego nr 851/22 z dnia 31 maja 2022 roku) realizującym kierunek działania 1.1.2. Rozwijanie i sieciowanie usług wczesnego wielospecjalistycznego wsparcia rozwoju dziecka”;
- Programem Strategicznym Srebrna Małopolska 2030³ operacjonalizującym kierunek działania „1.4. Pomoc osobom starszym i osobom z niepełnosprawnościami poprzez środowiskowe formy aktywizacji i wsparcia oraz rozwój placówek pobytu dziennego i opieki całodobowej”.

W Małopolsce przyjęto także Program integracji imigrantów w „Małopolska otwarta” stanowiący załącznik do uchwały nr 2010/23 Zarządu Województwa Małopolskiego z 24 października 2023 roku⁴, tym samym niniejszy dokument nie operacjonalizuje tego aspektu. Program integracji imigrantów w województwie małopolskim „Małopolska otwarta” ma charakter kierunkowy i zawiera szereg rekomendacji służących temu, aby Małopolska była regionem jeszcze bardziej przyjaznym do życia i pracy dla osób

² <https://www.malopolska.pl/strategia-2030> s. 14-15

³ <https://www.senioralna.malopolska.pl/Srebrna-Ma%C5%82opolska/program-strategiczny-srebrna-malopolska-2030-2/>

⁴ <https://www.malopolska.pl/malopolska-otwarta/dokumenty>

pochodzących z różnych kultur, czerpiącym jednocześnie z ich wiedzy, doświadczenia czy aktywności zawodowej.

Tym samym niniejszy program realizuje poniższy zakres Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” Obszaru I. Małopolskie Rodziny:

- 1.1. Wsparcie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych:
 - 1.1.1. Poradnictwo rodzinne oraz programy edukacyjne na rzecz wzrostu kompetencji wychowawczych rodziców.
(...)
 - 1.1.3. Rozwój usług opiekuńczych nad dziećmi do lat 3.
 - 1.1.4. Rozwój usług środowiskowych wspierających funkcjonowanie rodziny.
 - 1.1.5. Profilaktyka przemocy w rodzinie.
- 1.2. Kampanie edukacyjne przygotowujące młodzież do pełnienia ról rodzinnych, społecznych i zawodowych, a także propagujące ideę wolontariatu.
- 1.3. Rozwój oferty sprzyjającej aktywizacji i integracji społecznej, w tym w wymiarze międzypokoleniowym.
(...)
- 1.5. Pomoc osobom sprawującym opiekę nad członkiem rodziny wymagającym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.
- 1.6. Integracja społeczna osób w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, w tym poprzez działania w zakresie interwencji kryzysowej.
- 1.7. Rozwój mieszkalnictwa socjalnego, wspomaganego i chronionego.
- 1.8. Działania z zakresu systemu pieczy zastępczej zgodne z zasadami deinstytucjonalizacji oraz wsparcie procesu usamodzielniania wychowanków.
- 1.9. Poprawa skuteczności, jakości i efektywności usług społecznych, w tym systemowe rozwiązania dla zapewnienia adekwatnych do potrzeb kadr pomocy i integracji społecznej.

Jak czytamy w Strategii: „Wsparcie Małopolan i ich rodzin, w tym pomoc osobom w trudnej sytuacji życiowej, to priorytety działań Samorządu Województwa. W oparciu o istniejące struktury pomocy i integracji społecznej rozwijane będą zróżnicowane formy oddziaływań, w miarę możliwości indywidualizowane i profilowane dla konkretnych potrzeb.

Dążyć będzie się do poprawy dostępności i kompleksowości usług oraz szybkości udzielania pomocy i jej ciągłości. (...)

Za niezwykle istotne uznaje się wyrównywanie szans rozwojowych oraz zapobieganie zjawisku dziedziczenia bezradności życiowej. Działania na rzecz rodzin adresowane do dzieci i młodzieży ukierunkowane będą zatem na podnoszenie ich motywacji do nauki oraz kształtowanie prospołecznej postawy życiowej i wiary we własne możliwości. Ważną rolę w tym zakresie przypisuje się placówkom wsparcia dziennego – kluczowe jest zarówno zapewnienie optymalnej sieci tych placówek, jak i rozwój ich oferty. Istotne będzie stworzenie systemu oddziaływań edukacyjno-prewencyjnych adresowanych także do rodzin niewykazujących cech wykluczenia. (...) Promowane będą rozwiązania ułatwiające godzenie opieki nad dzieckiem z pracą zawodową, m.in. usługi opiekuńcze nad dziećmi do lat 3 (uzupełniane o komplementarne działania realizowane w ramach instrumentów rynku pracy). Z myślą o dzieciach pozbawionych opieki rodzicielskiej kontynuowane będzie wsparcie rodzinnych form pieczy zastępczej.

Zintensyfikowane zostaną również działania na rzecz wsparcia nieformalnych opiekunów osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Poprawiony zostanie dostęp do usług pozwalających na zmniejszenie obciążenia obowiązkami opiekuńczymi, co ułatwi łączenie aktywności społecznej i zawodowej z opieką nad członkiem rodziny oraz pozwoli na odroczenie w czasie konieczności całodobowej opieki instytucjonalnej. Wsparcie obejmie również przygotowanie rodzin do umiejętnego postępowania z osobą wymagającą opieki, w tym łatwiejszy dostęp do informacji i sprzętu ułatwiającego opiekę oraz pomoc psychologiczną. Komplementarnie wdrażane będą rozwiązania mające na celu ułatwienie godzenia obowiązków rodzinnych (opiekuńczych) z pracą zawodową oraz ułatwiające powrót na rynek pracy osobom, które sprawują lub sprawowały opiekę nad członkiem rodziny. W celu zwiększenia skuteczności, jakości i efektywności usług społecznych kluczowa jest poprawa warunków pracy i prestiżu służb pomocy i integracji społecznej. Oprócz wsparcia infrastruktury usług społecznych niezbędne jest zapewnienie możliwości rozwoju kompetencji i kwalifikacji kadr pomocy i integracji społecznej oraz służb zatrudnienia. W celu lepszej koordynacji działań zintensyfikowana zostanie współpraca tych służb. Ogromną wagę przykładają się do takich form wsparcia, które prowadzą do trwałej poprawy sytuacji osób nim objętych, umożliwiając efektywne pełnienie ról społecznych i aktywność na rynku pracy, bez uzależnienia od pomocy społecznej. W celu poprawy jakości usług społecznych

promowana będzie również współpraca międzysektorowa podmiotów świadczących usługi społeczne, w szczególności służb publicznych z podmiotami ekonomii społecznej oraz organizacjami pozarządowymi. Istotną rolę przypisuje się także systemowym rozwiązaniom dla inkubowania i testowania innowacji społecznych oraz ich wdrażania i upowszechniania". (...)

V. KOMPLEMENTARNOŚĆ WZGLĘDEM STRATEGII I PROGRAMÓW KRAJOWYCH.

„Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku)”

Program Wsparcia Rodziny „Rodzinna Małopolska 2030” jest komplementarny względem „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku)” w zakresie Celu szczegółowego II. „Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony”. W ramach kierunków interwencji strategia wskazuje m.in. na potrzebę rozwoju opieki nad najmłodszymi dziećmi, poszerzenie dostępu do usług środowiskowych i opieki wytchnieniowej, skuteczniejszych programów włączenia młodych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w rynek pracy. Strategia formułuje te kierunki w następujący sposób:

1) Kierunek „Aktywna polityka prorodzinna”:

„Aktywna polityka rodzinna, łagodząca negatywne trendy demograficzne, to szereg działań o charakterze finansowym, instytucjonalnym i prawnym, obejmujących takie obszary jak: zdrowie, opieka nad dzieckiem, system podatkowy, dostęp do mieszkań, możliwość godzenia ról zawodowych i rodzinnych (...)”.⁵

2) Kierunek „Poprawa dostępności do usług, w tym społecznych i zdrowotnych”:

„Poprawa dostępu do produktów i usług umożliwiających mobilność społeczną i zawodową, oraz zwiększających autonomię funkcjonowania społecznego (np. teleopieki, sprzętu rehabilitacyjnego, sprzętu kompensacyjnego, innowacyjnych technologii wspomagających dla osób starszych, niesamodzielnych i

⁵ „Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku)”, 2017, s.160

niepełnosprawnych, bezpiecznych środków/usług transportowych, nowoczesnego sprzętu komputerowego).” Ważny projekt strategiczny zapisany w tym kierunku to m. in.: „(NIE)Samodzielni – zintegrowane wiązki usług społecznych na rzecz osób niesamodzielnych, które zmniejszą ryzyko nadmiernego obciążenia opieką opiekunów nieformalnych (opieka wspierająca, opieka „wytchnieniowa”, opieka zastępcza) oraz umożliwią im łączenie aktywności społecznej i zawodowej z opieką”.⁶

- 3) Kierunek „Wsparcie grup zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem oraz zapewnienie spójności działań na rzecz integracji społecznej”, w tym kierunek zawiera między innymi takie projekty strategiczne jak:

„Skuteczna pomoc społeczna – usprawnienie funkcjonowania polityki na rzecz włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa, poprzez poprawę potencjału i efektywności instytucji pomocy społecznej; Inkubator Innowacji Społecznych – system identyfikacji i testowania nowych rozwiązań i narzędzi dla eliminacji lub ograniczenia problemów społecznych”.⁷

„Strategia Demograficzna 2040”

Program Wsparcia Rodziny „Rodzinna Małopolska 2030” wpisuje się w założenia krajowej „Strategii Demograficznej 2040”, która jest odpowiedzią na jedno z najważniejszych wyzwań postawionych w „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 r. (z perspektywą do 2030)” dotyczących niekorzystnych trendów demograficznych, które przejawiają się niskim współczynnikiem dzietności i spadkiem liczebności osób w wieku produkcyjnym.

Według zapisów Strategii: „Działania nakierowane na zwiększenie dzietności powinny być kompleksowe - odnoszące się do wszystkich barier do posiadania dzieci stojących przed potencjalnymi rodzicami, spójne między wieloma obszarami życia społecznego, długofalowe i stabilne. Takie założenia przyświecają SD, której głównym celem jest wyjście z pułapki niskiej dzietności i zbliżenie się do poziomu dzietności gwarantującego zastępowalność pokoleń. Na potrzeby SD zidentyfikowano wyzwania stojące przed Polakami chcącymi mieć dzieci, które koncentrują się w 10 obszarach. Analiza wyzwań wskazała, że dla umożliwienia Polakom zrealizowania ich planów prokreacyjnych konieczna jest realizacja 3 celów szczegółowych.

⁶ Op. Cit., s.163

⁷ Op. Cit., s.166

Należy do nich wzmocnienie rodziny, która jest miejscem przychodzenia dzieci na świat, znoszenie barier dla rodziców chcących mieć dzieci dla podejmowania decyzji prokreacyjnych oraz podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk dla rozwoju kompetencji administracji. Na podstawie analizy wyzwań, dla osiągnięcia celów szczegółowych, zostało sformułowane 12 kierunków interwencji. Do tych kierunków należy zabezpieczenie finansowe rodzin, wsparcie w zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych rodzin, wsparcie trwałości rodzin, popularyzacja kultury sprzyjającej rodzinie, wzmocnienie współpracy z III sektorem i innymi podmiotami działającymi na rzecz rodziny, rozwój form opieki nad dziećmi, rozwój rynku pracy przyjaznego rodzinie, poprawa jakości i organizacji edukacji, rozwój opieki zdrowotnej, rozwój infrastruktury i usług potrzebnych rodzinom, podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk na szczeblu centralnym oraz podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk na szczeblu samorządowym”.⁸

Jak zapisano w Strategii „Samorzady terytorialne odgrywają kluczową rolę w prowadzeniu polityki demograficznej na swoich terenach. Na podstawie realizacji diagnozy sytuacji demograficznej, programują i realizują swoje zadania z uwzględnieniem ich wpływu na demografię”.⁹ Program Wsparcia Rodziny „Rodzinna Małopolska 2030” realizuje politykę państwa zapisaną w krajowej strategii demograficznej do 2040 r. w celach I. i II., co najmniej w odniesieniu do poniższych obszarów:

„Cel I. Wzmocnienie Rodziny

5. Wzmocnienie współpracy z III sektorem i innymi podmiotami działającymi na rzecz rodziny.
 - 5.2. Zlecenie zadań służących rozwojowi demograficznemu, w tym w zakresie promocji i wsparcia rodziny.
 - 5.3. Wzmocnienie instytucjonalne i profesjonalizacja działań podmiotów społecznych działających na rzecz rodziny i rozwoju kompetencji rodzinnych.
 - 5.4. Podnoszenie kompetencji liderów i pracowników organizacji działających w obszarach sprzyjających rozwojowi demograficznemu.

Cel II. Znoszenie barier dla rodziców chcących mieć dzieci

6. Rozwój form opieki nad dziećmi

⁸ Strategia Demograficzna 2040, s.4

⁹ Op. Cit., s.68

6.1. Wsparcie wszystkich form opieki zgodnie z preferencjami rodziców dzieci do lat 3.

10. Rozwój infrastruktury i usług potrzebnych rodzinom

10.1. Upowszechnienie doradztwa rodzinnego, w tym z wykorzystaniem koncepcji WWR.

10.2. Rozwój instytucji i organizacji poradniczych.

10.3. Tworzenie standardów miejsc dopasowanych do potrzeb rodzin.

10.6. Zwiększenie dostępności dla dzieci i młodzieży form wypoczynku wspierających rozwój kompetencji rodzinnych.

10.7. Wsparcie w nawiązywaniu i rozwoju relacji społecznych, w szczególności w nowym środowisku społecznym.

10.9. Usprawnienie dostępu do usług społecznych oraz zmniejszenie percepcji stygmatyzacji korzystania z ich usług, w tym Rozwój Centrów Usług Społecznych.

10.12. Uwzględnienie w obszarze dostępu do infrastruktury i usług sytuacji rodzin wielodzietnych”.¹⁰

„Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)”

Program Wsparcia Rodziny „Rodzina Małopolska 2030” w perspektywie długookresowej wpisuje się w założenia krajowej „Strategii rozwoju usług społecznych ...”, gdzie zakłada się, że: „ działania w zakresie deinstytucjonalizacji powinny w pierwszej kolejności skupiać się na powszechnym dostępie do usług świadczonych w środowisku zamieszkania, gdyż tylko nieograniczony dostęp do szerokiego spektrum interdyscyplinarnych usług środowiskowych może wpłynąć na zmniejszenie popytu na usługi stacjonarnej opieki długoterminowej. W powszechnym dostępie do usług środowiskowych może pomóc również zmiana sposobu działania dzisiejszych instytucji długoterminowych na turnusowe, świadczące wsparcie w społeczności lokalnej. Zaspokojenie potrzeb społecznych w zakresie realizacji usług w miejscu zamieszkania (w środowisku lokalnym) będzie prowadzić do ograniczenia

¹⁰ Op. Cit., s.56-57, 63-64

zapotrzebowania na instytucjonalne formy usług skierowanych do osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu”¹¹.

Kierunki działań dotyczące rodziny i pieczy zastępczej zapisane w „Strategii rozwoju usług społecznych ...” zostały zoperacjonalizowane w następujący sposób:

„1. Rozwój usług profilaktycznych i bezpośrednich usług środowiskowych wspierających dzieci i rodzinę przez:

- 1) skoordynowanie i uspołnienie współpracy multiprofesjonalnej z rodziną i na jej rzecz w celu wzmacniania zasobów wewnętrznych i zewnętrznych, umożliwiających samodzielne zaspokajanie potrzeb rozwojowych dziecka. Wdrożenie rozwiązań zwiększających partycypację rodziny;
- 2) wdrożenie rozwiązań zwiększających partycypację dziecka zagrożonego rozdzieleniem z rodziną lub rozdzielonego z nią w podejmowaniu decyzji, które go dotyczą, uwzględniając jego stopień dojrzałości;
- 3) wprowadzenie działań o charakterze profilaktycznym, ukierunkowanych na wzmacnianie więzi rodzinnych, zwiększenie poziomu wiedzy i poprawę kompetencji rodziców związanych z zaspokajaniem potrzeb dzieci, w tym ochronę ich praw oraz wsparcie psychologiczne;
- 4) wsparcie dla rodzin adopcyjnych – wsparcie rodziców i dostęp do szybkiej, kompleksowej diagnozy i terapii dzieci;
- 5) wsparcie dla dzieci z niepełnosprawnością oraz dzieci o zaburzonym rozwoju i zagrożonych niepełnosprawnością;
- 6) wzmocnienie i poszerzenie katalogu usług wspierających rodziców dzieci ze specjalnymi potrzebami w celu profilaktyki wypalenia w związku z obciążeniami wynikającymi ze sprawowania opieki;
- 7) wsparcie procesu osiągania stabilizacji życiowej dziecka po separacji od rodziny;
- 8) rozwój działań ukierunkowanych na młodzież niedostosowaną społecznie lub zagrożoną tym niedostosowaniem przez rozwój środowiskowych form resocjalizacji, terapii i wychowania;
- 9) zwiększenie liczebności i wzmocnienie kompetencji kadr systemu wsparcia rodziny;
- 10) zwiększenie liczby Opiniodawczych Zespołów Sądowych Specjalistów w celu usprawnienia pracy sądów rodzinnych i skrócenia okresu postępowań sądowych;

¹¹ Strategia Rozwoju Usług Społecznych polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.), Załącznik do uchwały nr 135 Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2022 r., s.96-97

11) tworzenie na terenie gminy tzw. koszyków usług dla rodzin z dziećmi;

12) wsparcie rodzin w leczeniu choroby alkoholowej i innych uzależnień.

2. Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej przez:

1) rozwój oferty wsparcia dla dzieci pozostających w rodzinnej pieczy zastępczej oraz dla rodziców zastępczych;

2) działania na rzecz zwiększenia oferty usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dzieci i rodzin, które świadczą pomoc intensywną, interwencyjną, wysokospecjalistyczną, w tym również pobyty całodobowe, ale wyłącznie o charakterze krótkookresowym, realizowane w trybie „turnusowym”.

Proponowane rozwiązania doprowadzą do zwiększenia zasobu rodzinnych form pieczy zastępczej oraz zapewnią dzieciom wsparcie jak najlepiej dopasowane do ich potrzeb (w szczególności dzieciom z niepełnosprawnością, z alkoholowym zespołem płodowym – FAS, z problemami zdrowia psychicznego, doświadczeniem złożonej traumy rozwojowej, przewlekłymi chorobami, niedostosowaniem społecznym lub zagrożonym niedostosowaniem). Ponadto uwzględniają prawo do wyrażania przez dzieci swojego zdania i uczestniczenia w decyzjach, które ich dotyczą (niezależnie od wieku i poziomu rozwoju).

3. Zmiana funkcjonalności placówek całodobowych długookresowego pobytu przez:

1) stopniową zmianę funkcji całodobowych placówek dla dzieci w celu zapewnienia rodzinom i dzieciom wsparcia w społeczności lokalnej oraz realizacji instytucjonalnych usług społecznych w nowej formule (dotyczy: podmiotów instytucjonalnej pieczy zastępczej, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, domów pomocy społecznej);

2) przyjęcie (w celu zaplanowania rozwoju usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej) następujących założeń:

- należy dążyć do tego, aby dziecko przebywało w rodzinnej pieczy zastępczej, a nie w instytucjonalnej,
- instytucjonalna piecza zastępcza powinna być ostatecznością,
- zakłada się funkcjonowanie małych, do 14 osób, placówek pieczy instytucjonalnej, które będą świadczyły opiekę zbliżoną do rodzinnej,
- każde dziecko powinno zostać umieszczone w rodzinie (biologicznej, adopcyjnej, zastępczej). W sytuacji konieczności opuszczenia rodziny niezwłocznie jest powierzone do rodziny zastępczej lub domu rodzinnego, który sprawuje nad nim opiekę i pozostaje w bieżącym kontakcie,

- każde dziecko, którego rodzice biologiczni zostali pozbawieni praw rodzicielskich, posiada opiekuna prawnego, którym może być osoba pozostająca z tym dzieckiem w trwałej, bezpośredniej relacji potwierdzonej dotychczasowym lub planowanym wspólnym miejscem zamieszkania (w szczególności krewni, bliskie osoby niespokrewnione, rodzice zastępczy) lub w relacji zamierzonej jako trwała, bezpośrednia i potwierdzona wspólnym miejscem zamieszkania (rodzina podejmująca się funkcji rodziny zastępczej). Przy wyborze opiekuna prawnego należy wziąć pod uwagę zdanie dziecka.

4. Poprawa jakości usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej i placówek całodobowego pobytu przez:

- 1) opracowanie indywidualnych planów usamodzielnienia dla mieszkańców całodobowych domów pomocy społecznej oraz dla wychowanków pieczy zastępczej;
- 2) wzmocnienie roli opiekuna usamodzielnienia;
- 3) tworzenie koszyków usług społecznych dla wychowanków pieczy zastępczej i placówek całodobowego pobytu;
- 4) monitoring losów osób usamodzielnianych;
- 5) rozwój mieszkań wspomaganych z odpowiednim koszykiem usług jako etap przygotowujący przed zamieszkaniem w lokalu do własnej dyspozycji¹².

Strategia zawiera również wizualne przedstawienie hierarchii form pomocy oraz wsparcia rodzin i pieczy zastępczej¹³. Jest to uporządkowanie będące opisem oczekiwanego rezultatu procesu zmiany systemowej. Schemat wyróżnia podstawowy obszar działań, tj. wsparcie rodzin w których funkcjonują dzieci, tak aby pozostały w swoim środowisku wychowawczym, przy jednoczesnej zmianie sposobu funkcjonowania rodziny doświadczających różnego typu trudności. Kolejne trzy piętra odwróconej piramidy, dotyczą wsparcia środowiskowego. Z kolei piecza zastępcza zasadza się na rodzinnym środowisku opieki, a zakres działalności instytucji opieki całodobowej został sprowadzony do niezbędnego minimum, wynikającego z faktycznych, lokalnych kontekstów towarzyszących procesom zmiany .

¹² Op. Cit., s.102-104

¹³ Op. Cit., s.106

„Krajowy program przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030”

Program Wsparcia Rodziny „Rodzinna Małopolska 2030” (jego przedsięwzięcia wraz z kierunkami działań wyznaczanymi na kolejne lata) jest komplementarny z „Krajowym Programem Przeciwdziałania Ubóstwu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030”, w szczególności w zakresie Priorytetu I Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży, Działania 1.1. Rozwój usług środowiskowych wspierających rodzinę oraz usług opiekuńczych i edukacyjnych dla dzieci, w tym przez:

1. „współpracę wielu systemów na rzecz wsparcia rodziny w zakresie wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, tj. systemu wsparcia rodziny, systemu pomocy społecznej, systemu edukacji, współpracy z sądami w zakresie wglądu w sytuację rodziny, aby dobro dzieci było chronione;
2. działania profilaktyczne realizowane przez samorządy gminne, zapobiegające umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej:
 - a) praca z rodziną naturalną/biologiczną – rozwój zatrudnienia i wzrost kompetencji asystentów rodziny,
 - b) rozwój usług dla rodzin z dziećmi na poziomie gminy (poradnictwo, pomoc psychologiczna, prawna, szkolenia zwiększające kompetencje rodzicielskie),
 - c) wzmocnienie asystenta rodziny i wprowadzenie legitymacji służbowej – problem ze wzrostem płac i tym samym ze wzrostem liczby asystentów rodziny,
 - d) koszyki świadczeń dla rodzin ujmowane w lokalnych strategiach wspierania rodzin,
 - e) rozwój usług środowiskowych, wspomagających rodzinę w pełnieniu funkcji rodzicielsko-wychowawczo-opiekuńczych,
 - f) rozwój placówek wsparcia dziennego, których zadaniem jest wspieranie rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, w szczególności zapewnienie dzieciom dziennej opieki i wychowania, organizowanie pomocy dzieciom sprawiającym problemy wychowawcze, pomoc w nauce, organizacja czasu wolnego, rozwój zainteresowań i uzdolnień, organizacja zabaw i zajęć sportowych, kształtowanie właściwych postaw i zachowań, zapewnienie posiłku, współpraca

z rodzicami lub opiekunami dziecka, a także placówkami oświatowymi i leczniczymi (...),

- h) wykorzystanie instytucji rodziny wspierającej jako usługi o charakterze lokalnym,
 - i) realizacja działań zapobiegających umieszczeniu dzieci w domach pomocy społecznej - rozwój profesjonalnych rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów pomocy,
 - j) realizacja działań w obszarze profilaktyki zdrowia psychicznego dzieci – rozwój usług psychologicznych oraz usług w zakresie zdrowia psychicznego
3. realizacja przez samorządy gminne i powiatowe procesu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej:
- a) kampanie społeczne na rzecz rozwoju pieczy rodzinnej,
 - b) intensywny rozwój usług dla rodzin wychowujących dzieci wspierających rodziców w wychowaniu dziecka – zadanie gminy zmierzające do zmniejszania liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej,
 - c) działania świadomościowe na rzecz budowania pozytywnego wizerunku i rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej (kampanie społeczne, seminaria, debaty),
 - d) działania na rzecz rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej i profesjonalizacji zawodu rodzica zastępczego, poprzez szkolenia kandydatów na nowe rodziny i wsparcie już istniejących oraz stabilizację ich sytuacji zawodowej,
 - e) intensyfikacja działań zmierzających do powrotu dziecka do rodziny biologicznej poprzez – służące jej reintegracji – wsparcie rodziny w środowisku lokalnym,
 - f) skuteczne programy usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej poprzez tworzenie m.in. programów wspierających mieszkalnictwo dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej,
 - g) podnoszenie umiejętności i kwalifikacji kadr w zakresie sprawowania pieczy zastępczej, głównie osób prowadzących rodzinne domy dziecka, dyrektorów małych placówek opiekuńczo-wychowawczych do 14 miejsc oraz rodziców zastępczych w formie szkoleń, warsztatów, kursów czy seminariów,
 - h) przekształcenia placówek opiekuńczo-wychowawczych poprzez wzmocnienie działań samorządów na rzecz realizacji standardów dotyczących liczby dzieci w nich przebywających – nie więcej niż 14 wychowanków oraz przestrzeganie wieku przebywających w placówkach dzieci – powyżej 10 roku życia poprzez między innymi otwarcie placówek na potrzeby środowiska lokalnego,

4. Rozwój wysokiej jakości opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, poprzez zwiększenie dostępności terytorialnej i dostępności finansowej (poprzez obniżenie opłat ponoszonych przez rodziców, a także zwiększenie konkurencyjności poprzez większą liczbę instytucji), w tym na obszarach wiejskich:
 1. dofinansowanie tworzenia i funkcjonowania miejsc w żłobkach, klubach dziecięcych i u dziennych opiekunów w tym dla dzieci z niepełnosprawnościami oraz wymagających szczególnej opieki,
 2. zwiększanie dostępności usług opieki nad dzieckiem na obszarach wiejskich przez tworzenie i poprawę funkcjonowania placówek opieki nad dzieckiem oraz wsparcie budowy lub tworzenia i modernizacji niezbędnej w tym zakresie infrastruktury społecznej (budowa przedszkoli, instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, m. in. klubów dziecięcych)¹⁴.

Wśród podmiotów koordynujących zadania z tego obszaru, obok administracji centralnej, gmin i powiatów wskazywane są samorzady województw.

Program Wsparcia Rodziny „Rodzinna Małopolska 2030” jest także komplementarny z Priorytetem II „Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030” w zakresie Działania 2.1. Wsparcie osób zagrożonych kryzysem bezdomności:

1. „Opracowanie i uregulowanie form wsparcia mieszkaniowego osób opuszczających pieczę zastępczą oraz placówki, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. pomocy społecznej w oparciu o:
 - a) diagnozowanie i monitorowanie grup zagrożonych bezdomnością, w tym usamodzielniających się osób z rodzin defaworyzowanych,
 - b) zapobieganie bezdomności osób usamodzielniających się poprzez wdrożenie intensywnych i pogłębionych programów przygotowujących o samodzielnego życia obejmujących trening samodzielności oraz zapewnienie lokali¹⁵.

¹⁴ Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021–2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030, 2021, p.55-57

¹⁵ Op. Cit., s.74

„Krajowa Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030”

Korzystanie z usług społecznych, jak również ich realizacja i udostępnianie od strony świadczących je specjalistów, nieodzownie łączy się z rozwojem nowych technologii komunikacyjnych. Narzędzia cyfrowe są obecnie tak zasadniczym elementem życia społecznego, że indywidualna niezdolność ich stosowania definiowana jest np. w kategoriach analfabetyzmów komputerowego i cyfrowego. Program Wsparcia Rodziny „Rodzinna Małopolska 2030” obejmuje również kwestię cyfrowych narzędzi wsparcia oraz kompetencji cyfrowych i komputerowych wśród realizatorów wsparcia i włączenia społecznego; m.in. w kontekście e-zajęć, dostępu do specjalistycznej informacji, nowych form pracy interwencyjnej, przeciwdziałania cyberuzależnieniom i podnoszeniu kompetencji cyfrowych służb systemu pomocy społecznej. W tym zakresie jest on komplementarny z Celem szczegółowym 1. Krajowej Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030”:

Cel szczegółowy 1: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych.: „Cyfryzacja niesie za sobą szereg przemian strukturalnych zarówno w sferze gospodarczej, jak i społecznej. Możliwość szerszego wykorzystania rozwiązań cyfrowych uwarunkowana jest poziomem świadomości istnienia usług cyfrowych oraz korzyści płynących z ich wykorzystania, odpowiednim poziomem umiejętności cyfrowych oraz dostępności sieci teleinformatycznych”.¹⁶

Szybkie starzenie się polskiego społeczeństwa, oznacza większe obciążenie dla opiekunów nieformalnych (statystycznie częściej dla kobiet) oraz nakłada się na obowiązki domowe związane z opieką nad dziećmi. Wsparcie rodzin w pełnieniu funkcji rodzicielskich z jednej strony, a z drugiej przeciwdziałanie nadmiernemu obciążeniu opiekunów nieformalnych to m. in. rozwój dostępnych terytorialnie form opieki; w postaci opieki nad dziećmi do lat 3 lub opieki wytchnieniowej, usług opiekuńczych w ramach usług środowiskowych itd. Ogół tych działań został uwzględniony w Programie Wsparcia Rodziny „Rodzinna Małopolska 2030”. Obejmuje on również rozwój wsparcia psychologicznego dla rodzin: w szczególności dla dzieci, wychowanków pieczy zastępczej, opiekunów rodzinnych, osób doświadczających przemocy. W tym zakresie wpisuje się w kolejny cel szczegółowy „Krajowej Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030”:

¹⁶ Krajowa Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030, 2020, s.71

Cel szczegółowy 2: Poprawa zdrowia obywateli oraz systemu opieki zdrowotnej. W ramach celu czytamy między innymi: „Stan zdrowia polskiego społeczeństwa poprawia się, ale w wielu wymiarach – zwłaszcza tych odnoszących się do chorób cywilizacyjnych czy zdrowia psychicznego jest wiele do zrobienia [...] Priorytetami w tej dziedzinie powinno być dostosowanie systemu opieki zdrowotnej do nowej sytuacji demograficznej (w szczególności w obszarze opieki nad matką i dzieckiem, a także opieki geriatrycznej, opieki długoterminowej, opieki paliatywnej i hospicyjnej) [...]”.¹⁷

W kontekście komplementarności należy również zwrócić uwagę na treść celu szczegółowego nr. 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne, w tym na działania, tworzące „[...] system usług społecznych sprzyjający zarówno podniesieniu kompetencji społecznych dzieci i młodzieży, a jednocześnie umożliwiających rodzicom (i opiekunom osób zależnych) aktywizację zawodową i społeczną w celu poprawy jakości życia rodzin. Działania obejmują m.in. rozwój wysokiej jakości instytucjonalnej i pozarodzinnej opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 (żłobki, kluby dziecięce, dzienni opiekunowie) i wsparcie kobiet i mężczyzn w powrocie na rynek pracy po przerwie związanej z wychowaniem dziecka lub opieką nad osobą zależną, wsparcie z zakresu profilaktyki wykluczenia społecznego prowadzonych na rzecz rodziny, rodzin z osobami niepełnosprawnymi, wsparcie rodzin w kryzysie [...]. Ważnym działaniem w kontekście problemów demograficznych Polski jest również budowa dostępnych mieszkań (w tym mieszkań na wynajem) [...], a także rozwój mieszkalnictwa społecznego (w tym mieszkalnictwa wspomaganego na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz osób starszych)”.¹⁸

Krajowy Program Działań na rzecz Równego Traktowania na lata 2022-2030

Realizacja Programu Wsparcia Rodziny „Rodzinna Małopolska 2030” to niwelowanie szkodliwych dysproporcji społecznych oraz ograniczeń w rozwoju rodzinnym i osobistym ze względu na płeć i wiek mieszkańca regionu. Z tego względu jest on jest komplementarny

¹⁷ Op. Cit., s.72

¹⁸ Op. Cit., s.77-78

z takimi priorytetami „Krajowego Programu Działań na rzecz Równego Traktowania na lata 2022-2030”, jak:

II. Priorytet: praca i zabezpieczenie społeczne, w którym czytamy:

„Według Komisji Europejskiej odmienna sytuacja płci na rynku pracy jest najbardziej widoczna w przypadku rodziców i osób, na których ciężą obowiązki związane z opieką. Kobiety częściej niż mężczyźni przyjmują rolę nieformalnych opiekunów starszych lub niesamodzielnych krewnych. Również przyjęcie roli rodzica, który w większym stopniu zajmuje się dzieckiem, w przypadku kobiet ma większy wpływ na ich sytuację na rynku pracy. Podkreślenia wymaga, że wypełnianie obowiązków rodzinnych stanowi drugą po emeryturze przyczynę bierności zawodowej kobiet w Polsce.

W ostatnich latach zmieniła się również struktura demograficzna rodziny. W związku z niską liczbą urodzeń oraz wydłużaniem się przeciętnego trwania życia ludzkiego zwiększyły się zarówno liczba, jak i odsetek osób starszych. Zdaniem Komisji Europejskiej wyzwania wynikające ze zmian demograficznych oraz idąca z nimi w parze konieczność zwiększenia nakładów na zabezpieczenie społeczne uzasadniają wzrost zapotrzebowania na opiekę nieformalną”.¹⁹

V. Priorytet: dostęp do dóbr i usług, wskazuje ponadto na pilną potrzebę zwiększania inkluzyjności istniejących form organizacji społecznej, czego jednym z wymiarów jest np. zbiór innowacji społecznych rozwijanych i wdrażanych przez program „Rodzinna Małopolska”:

„Wraz z przesuwaniem się granicy długości życia jest zauważalny wzrost liczby osób z niepełnosprawnościami wynikającymi m.in. z osłabienia wzroku, słuchu i narządu ruchu. Ryzyko wykluczenia społecznego dotyczy nie tylko osób starszych. W równym stopniu narażonych na nie, zgodnie z danymi ze spisu powszechnego, jest około 4,7 mln osób z niepełnosprawnościami mieszkających w Polsce, czyli około 12,2% naszego społeczeństwa”.²⁰

¹⁹ Krajowy Program Działań na rzecz Równego Traktowania na lata 2022-2030, 2022, s.31-32

²⁰ Op. Cit., s.91

VI. WNIOSKI Z DIAGNOZY

TŁO DEMOGRAFICZNE I SPOŁECZNE MAŁOPOLSKI

✓ **Wzrasta liczba ludności.**

W 2021 r. w Małopolsce mieszkało 3 432 295 osób (według Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań). Od 2011 r. liczba ludności regionu wzrosła o 2,8% (o ponad 94,8 tys. osób). W tym samym okresie liczba ludności Polski spadła o 1,2%.

✓ **Rodzi się coraz mniej dzieci.**

- W 2021 r. wskaźnik urodzeń żywych na 1 000 mieszkańców województwa małopolskiego wynosił 9,7 (w 2020 r. – 10,3, w 2019 r. – 10,9). Wartość tego wskaźnika dla Polski była niższa i wyniosła 8,7 (w 2020 r. 9,3).
- W 2021 r. mieszkało w regionie ponad 694,1 tys. dzieci i młodzieży do 18 r. ż. włącznie (w tym 109,2 tys. dzieci w wieku 0 – 2 lata). Od 2011 r. ubyło w Małopolsce 11,8 tys. dzieci i młodzieży do 18 r. ż. włącznie, tj. 1,7% (w tym 5,6 tys. dzieci w wieku 0 – 2 lata, czyli 4,9%). Jednak sytuacja była korzystniejsza niż średnio dla Polski, gdzie nastąpił spadek o 356,7 tys. dzieci i młodzieży do 18 r. ż. włącznie, czyli o 4,6% (w tym o prawie 159,3 tys. dzieci w wieku 0-2 lata, tj. o 12,7%).

✓ **Zmniejsza się przyrost naturalny**, a od 2020 r. przyjmuje on ujemne wartości.

W 2021 r. w Małopolsce wyniósł minus 2,2/1 000 mieszkańców, przy średniej dla Polski minus 5/1 000 mieszkańców.

✓ **Maleje współczynnik dzietności.**

W 2021 r. wyniósł on w Województwie 1,35 i był niższy niż w 2020 r., kiedy to wyniósł 1,4. Jednocześnie w 2021 r. współczynnik ten był wyższy niż przeciętna dla Polski (1,33).

✓ **Postępuje proces starzenia się populacji.**

- Przybywa osób po 60 r. ż.

W 2021 r. regionie mieszkało niemal 807,6 tys. osób w wieku 60+ lat (23,5% ogółu ludności). Od 2011 r. przybyło 168 tys. osób w tym wieku (26,3%). Zmiana ta była mniejsza niż średnio dla Polski, gdzie zaobserwowano wzrost o 27,6%.

- Wzrasta także odsetek osób w wieku 80 i więcej lat.

W 2021 r. mieszkało w regionie prawie 150,4 tys. osób w wieku 80+ lat (4,4% ogółu ludności). Od 2011 r. przybyło ponad 34,9 tys. osób w tym wieku, tj. nastąpił wzrost o 30,2%. Tymczasem w Polsce w tym okresie nastąpił wzrost o 22,6%.

✓ **Zwiększa się zapotrzebowanie na wsparcie związane z niepełnosprawnościami oraz pogarszającą się kondycją psychiczną populacji.**

- Zwiększa się grupa osób z niepełnosprawnościami (prawnie i biologicznie).

W 2021 r. jeden na siedmiu mieszkańców Małopolski był osobą niepełnosprawną prawnie lub biologicznie (ok. 13,8%, czyli ok. 473,1 tys. osób). W 2011 r. osoby niepełnosprawne (prawnie i biologicznie) stanowiły 11,8% Małopolan.

W 2021 r. mieszkało w regionie ok. 298,3 tys. osób niepełnosprawnych prawnie i stanowili oni ok. 8,7% ludności. W porównaniu do danych sprzed dekady było o 14,5 tys. więcej takich osób.

- Pogarsza się kondycja psychiczna w populacji województwa – wzrasta liczba zamachów samobójczych, przy czym dynamika wzrostu była wyższa w przypadku kobiet oraz dzieci i młodzieży.

W 2021 r. w Małopolsce było 1 217 zamachów samobójczych, w porównaniu do 752 w 2013 r.

✓ **Jednocześnie poprawie uległy wskaźniki zatrudnienia Małopolan.**

- Na koniec 2021 r. stopa bezrobocia rejestrowanego była na relatywnie niskim poziomie – wyniosła 5%, o 0,3 p. p. mniej niż w roku poprzednim. Różnica pomiędzy wartością wojewódzką, a krajową (5,8%) wyniosła 0,8 p. p.

- Na koniec 2021 r. problem „bezrobocia rodzinnego” dotyczył ponad 4,4 tys. małopolskich gospodarstw domowych, tj. 13,4% wszystkich bezrobotnych (w 2020 r. 5,5 tys., w 2019 r. niespełna 4 tys., w 2018 r. 4,8 tys.).

WSPARCIE RODZIN W PEŁNIENIU FUNKCJI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH

Poradnictwo rodzinne oraz programy edukacyjne na rzecz wzrostu kompetencji wychowawczych rodziców

W Małopolsce:

- ✓ Badania przeprowadzone w 2019 r. wskazują na braki w specjalistycznej wiedzy i umiejętnościach potrzebnych do rozwiązywania trudności wychowawczych wśród małopolskich rodziców (nawet wśród dobrze wykształconych).
- ✓ O konieczności wspierania rodzin, w tym w postaci rozwijania kompetencji wychowawczych rodziców mogą świadczyć m. in. dane z 2021 r. z systemu pieczy zastępczej. Najczęstszymi powodami umieszczania dzieci w małopolskich placówkach opiekuńczo-wychowawczych i formach rodzinnych pieczy były uzależnienia rodziców (głównie od alkoholu) i bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.
- ✓ W 2021 r. województwie funkcjonowało 10 placówek specjalistycznego poradnictwa (w Krakowie, Tarnowie oraz w 4 powiatach: olkuskim, wadowickim, myślenickim, bocheńskim), z których skorzystało niemal 6,3 tys. osób – prawie 3,4 tys. osób więcej niż w 2020 r. 14 małopolskich PCPR nie wykazało tego typu placówek.
- ✓ Większość osób będących klientami specjalistycznego poradnictwa świadczonego w małopolskich powiatach skorzystało z poradnictwa rodzinnego. Takie poradnictwo było też przede wszystkim oferowane (dostępne 8 z 10 jednostek). Objęto nim ponad 4,1 tys. osób, w tym z terapii rodzinnej skorzystało – ponad 1,1 tys. klientów.
- ✓ Kompetencje wychowawcze rodziców są podnoszone m. in. poprzez inicjatywę „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców”. W Małopolsce wsparcie dla rodziców i wychowawców w 2023 r. oferowane było przez 66 realizatorów tego programu (trzecie miejsce pod względem ich liczby w Polsce). Jednak biorąc pod uwagę populację regionu zapotrzebowanie na tego typu wsparcie wydaje się być dalekie od zaspokojenia.

Rozwój usług opiekuńczych nad dziećmi do lat 3

W Małopolsce:

- ✓ Wzrasta liczba żłobków i klubów dziecięcych. W 2021 r. było w regionie 458 żłobków (o 25 więcej niż przed rokiem i ponad 3-krotnie więcej niż w 2014 r., kiedy funkcjonowało 145 żłobków) i 82 kluby dziecięce (o 2 więcej niż przed rokiem i o 43 więcej niż w roku 2014).
- ✓ Zarazem skala zapotrzebowania na te usługi nadal znacznie przewyższa dostępne zasoby instytucjonalne – co najmniej jedną placówkę opieki nad dziećmi do lat 3 posiadało w 2021 r. jedynie 112 ze 182 małopolskich gmin, z czego w 60 gminach funkcjonowała zaledwie 1 placówka, a w 22 gminach – 2 placówki tego typu.
- ✓ Dostęp do tego typu usług wśród mieszkańców województwa jest nierówny:
 - ponad 51% placówek opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w 2021 r. funkcjonowało na terenie Krakowa;
 - według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r. opieką w żłobkach i klubach było objętych ok. 1 na 4 dzieci z małopolskich obszarów miejskich, a zarazem jedynie 1 na 20 dzieci z obszarów wiejskich;
 - dodatkowo utrudniony dostęp mają rodziny borykające się z problemem niepełnosprawności – nieco ponad połowa placówek tj. 57,8% było w 2021 r. przystosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami.
- ✓ Nieznacznie poprawił się w województwie dostęp do opieki domowej nad dziećmi (w porównaniu do 2020 r.). W 2021 r. odnotowano 86 dziennych opiekunów (o 4 więcej niż przed rokiem) oraz 658 niań (o 48 więcej niż przed rokiem).
- ✓ Jednocześnie w projekcie „Małopolska Niania 2.0” w latach 2018 - 2020 wsparcie otrzymało 775 rodziców dzieci w wieku do lat 3.

Kampanie edukacyjne przygotowujące młodzież do pełnienia ról rodzinnych, społecznych i zawodowych, a także propagujące ideę wolontariatu.

W Małopolsce w 2021 r.:

- ✓ Wykazano 235 placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (PWD), funkcjonujących w sektorze publicznym, o 113 placówek więcej niż w 2012 r. Oznacza to niemal dwukrotny wzrost ich liczby w regionie, prawie o 93%, w ciągu dekady.
- ✓ Wzrost liczby PWD w Małopolsce w ciągu ostatnich 10 lat wiąże się ze zwiększeniem o ponad 56% liczby miejsc, które były w nich dostępne – z 5 394 do 8 426 (czyli o ponad 3 tys.) oraz z większą liczbą dzieci i młodzieży objętych wsparciem – wzrost z ponad 7,3 tys. do 9,7 tys. (o 2,4 tys. młodych ludzi więcej w kręgu oddziaływań małopolskich PWD).
- ✓ W ramach RPO WM 2014-2020 dofinansowano utworzenie 231 i rozwój 15 publicznych i niepublicznych placówek wsparcia dziennego w Małopolsce. Łącznie dofinansowano 246 PWD.
- ✓ Placówki wykazane w sektorze publicznym oraz placówki dofinansowane w ramach RPO WM 2014-2020 posiadają zbiór wspólny, z tego powodu podanych liczb nie należy sumować. Podjęta została jednak jednorazowa próba oszacowania rzeczywistej liczby PWD w regionie i dała ona (w 2020 r., dane za 2019 r.) wynik 350 placówek łącznie.
- ✓ Pomimo znacznej poprawy sytuacji w tym obszarze w 2021 r. na terenie około 85 małopolskich gmin nadal nie funkcjonowały PWD działające w sektorze publicznym. Oszacowanie z uwzględnieniem sektora niepublicznego zmniejszało liczbę gmin bez oferty PWD o ok. 20%.
- ✓ Generalnie PWD rozmieszczone są względnie równomiernie na mapie regionu, przy czym można zauważyć, że na południu Małopolski jest ich mniej.
- ✓ Wzrost liczby PWD jest jednocześnie poszerzeniem dostępu do form oddziaływań edukacyjnych ukierunkowanych na rozwój kompetencji kluczowych wśród dzieci i młodzieży.

- ✓ Przygotowanie do ról społecznych i zawodowych zapewniają również ochotnicze hufce pracy: ponad 97% uczestników kończących przygotowanie zawodowe małopolskich Ochotniczych Hufców Pracy uzyskało świadectwo potwierdzające uzyskanie kwalifikacji zawodowych (918 osób), a wśród wszystkich uczestników OHP ponad 67% (2 633 osoby) przynajmniej raz wzięło udział w inicjatywie prospołecznej.

Pamiętać należy, że część PWD powstających w formule projektowej ze środków europejskich może aktualnie ograniczać zakres działalności lub zakończyły już funkcjonalnie oraz, że mimo wzrostu liczby miejsc w małopolskich PWD wciąż jest ich mniej niż dzieci w rodzinach korzystających z pomocy społecznej.

AKTYWIZACJA I INTEGRACJA SPOŁECZNA, W TYM W WYMIARZE MIĘDZYPOKOLENIOWYM

W Małopolsce w 2021 r.:

- ✓ Pomocą społeczną objęto 3,5% ludności regionu, tj. 120,9 tys. osób – był to najniższy wskaźnik odnotowany w latach 2012-2021 (w trakcie sporządzania oceny zasobów pomocy społecznej).

Po roku 2015 widać stały spadek udziału zarówno rodzin z 1 i 2 dzieci jak i rodzin z 3 lub większą liczbą dzieci w ogóle rodzin objętych pomocą społeczną (spadek udziału rodzin z 1 lub 2 dzieci obserwowany jest od roku 2013).

- ✓ Nie poprawiła się sytuacja rodzin niepełnych w województwie.
- ✓ Wśród przyczyn udzielania pomocy w Małopolsce dominowały ubóstwo i choroba (odpowiednio 49,2% i 48,8% klientów pomocy społecznej otrzymało pomoc z tego powodu). Z kolei ze wsparcia z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa skorzystało 28,7% świadczeniobiorców pomocy społecznej, a z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 17,3%.
- ✓ Świadczenia pieniężne dotyczyły 65,9%, a świadczenia niepieniężne – 45,5% osób objętych pomocą społeczną w Małopolsce.
- ✓ W związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy od I do III kwartału 2022 r. udzielono w regionie wsparcia 107 tys. osób przybyłych do Polski.

Pomoc osobom sprawującym opiekę nad członkiem rodziny wymagającym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu

Z badań wynika, że:

- ✓ Na co dzień osobami starszymi w Małopolsce opiekuje się 15%, a osobami niepełnosprawnymi 4% badanych Małopolan.
- ✓ Zdecydowana większość Małopolan dla swoich bliskich preferuje opiekę domową (76,1% badanych).
- ✓ Wśród najważniejszych problemów opiekunów rodzinnych zidentyfikowanych w małopolskich badaniach możemy wymienić: brak informacji, „sektorowość informacji”, brak wiedzy pracowników służby zdrowia i pomocy społecznej, brak kompetencji opiekuńczych w rodzinach, konsekwencje zdrowotne dla opiekunów powodowane opieką, pogarszanie się relacji rodzinnych, problemy w pracy.
- ✓ Aktualnie możemy myśleć o opiece, jako czynnika ryzyka, a o opiekunach rodzinnych, jako nowej kategorii osób marginalizowanych, którzy w przyszłości mogą stać się beneficjentami publicznych programów aktywizacji społeczno-zawodowej.
- ✓ Ocenia się także, że opieka nieformalna nad osobami z chorobami otępiennymi staje czynnikiem ryzyka zaburzeń psychicznych - depresji, zaburzeń lękowych, zaburzeń snu i pogorszenia sprawności funkcji poznawczych oraz przedwczesnej instytucjonalizacji podopiecznych, a być może i samych opiekunów w przyszłości.
- ✓ Pomimo wielu problemów doświadczanych przez rodziny opiekujące się osobami niesamodzielnymi, w tym seniorami, w Polsce ciągle nie istnieje zdefiniowane, uporządkowane i wystandaryzowane wsparcie tych osób. W 2023 r. podjęte zostały pierwsze próby regulacji w tym obszarze.

W Małopolsce ze środków europejskich RPO WM 2014-2020 utworzono 19 innowacyjnych centrów wsparcia opiekunów rodzinnych – większość powstała w Krakowie.

Integracja społeczna osób w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, w tym poprzez działania w zakresie interwencji kryzysowej

W Małopolsce w 2021 r.:

- ✓ Funkcjonowało 14 ośrodków interwencji kryzysowej (w 14 małopolskich powiatach), 3 z nich utworzono ze środków UE w ramach RPO WM 2014-2020.
- ✓ W 4 małopolskich powiatach, w których nie było OIK działały zespoły lub punkty interwencji kryzysowej (powiaty: olkuski, miechowski, suski, nowotarski), 4 pozostałe powiaty korzystały z OIK na innych terenach (powiaty: krakowski, dąbrowski, limanowski, nowosądecki).
- ✓ Z oferty OIK skorzystało w ciągu roku 11 658 Małopolan, o 2 802 osoby więcej niż w 2020 r., kiedy działało 12 ośrodków. Przy czym odnotowano znaczny wzrost liczby klientów OIK w Krakowie w porównaniu do poprzedniego roku, a także w kilku innych powiatach.
- ✓ Z pomocy punktów lub zespołów interwencji kryzysowej działających w strukturach PCPR skorzystało 825 mieszkańców regionu.
- ✓ Dodatkowo, interwencją kryzysową w gminach objęto 571 małopolskich rodzin (prawie 1,6 tys. osób).
- ✓ OIK dysponowały 85 miejscami całodobowego schronienia.
- ✓ Mieszkańcy regionu korzystają z pomocy OIK z różnorodnych przyczyn, w tym z powodu: przemocy domowej, problemów wychowawczych, problemów wynikających z utraty osób bliskich/ żałoby, konfliktów rodzinnych, problemów suicydalnych, zaburzeń psychicznych i agresji.
- ✓ W 15 powiatach województwa nie było poradni zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży, podczas gdy poradnie dla dorosłych działały we wszystkich małopolskich powiatach (zarazem w ciągu 5 lat ubyło 18 poradni). Najwięcej form leczenia dzieci i młodzieży skupionych było w Krakowie (11 z 17 poradni).
W 2019 r. największa odległość gminy od najbliższej poradni dla dzieci wynosiła 63 km.

Przeciętny czas oczekiwania do poradni zdrowia psychicznego dla dzieci w lutym 2020 r. wynosił zarówno w przypadku stabilnym jak i pilnym 93 dni – było to 3. miejsce w kraju z najdłuższym czasem oczekiwania.

W 2021 r. najtrudniejszy dostęp do opisywanych powyżej usług zanotowano w powiecie dąbrowskim – działała tam jedynie poradnia zdrowia psychicznego dla dorosłych, a także w Nowym Sączu oraz powiatach krakowskim i nowosądeckim – tu dodatkowo działały zespoły psychiatrycznego leczenia środowiskowego.

Rozwój mieszkalnictwa socjalnego, wspomaganego i chronionego

W Małopolsce:

- ✓ W 2021 r. w sektorze pomocy społecznej funkcjonowało 116 mieszkań chronionych²¹, od 2012 r. w Małopolsce przybyło 56 takich mieszkań. 129 małopolskich gmin oraz 8 powiatów nie oferowało mieszkańcom tej usługi społecznej.
- ✓ W 2021 r. mieszkania chronione dysponowały 432 miejscami, z których skorzystało 358 Małopolan – 33 mieszkania pozostawały niewykorzystane.
- ✓ 22 mieszkania chronione funkcjonujące w 2020 r. (ostatnie dostępne dane) były przeznaczone dla „osób usamodzielnianych opuszczających niektóre typy placówek opiekuńczo-wychowawczych, schroniska, zakłady poprawcze i inne”. Dysponowały one 69 miejscami, a w ciągu roku skorzystało z nich 57 osób. 21 mieszkań (90 miejsc) przeznaczonych było dla osób z zaburzeniami psychicznymi, a skorzystało z nich 89 mieszkańców.

W kontekście możliwych strategii wspierających rozwój mieszkalnictwa chronionego oraz potencjalnych nowych form pomocy, istotne wydają się następujące fakty:

²¹ W 2023 r. w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej zastąpiono „mieszkania chronione” „mieszkaniem treningowymi” i „mieszkaniem wspomaganymi”. W niniejszym raporcie w odniesieniu do danych pochodzących z wcześniejszych lat używa się określenia „mieszkania chronione”.

- pogarszająca się dostępność mieszkań w grupie wiekowej 20-34 lata pośrednio wskazuje skalę indywidualnego wyzwania stojącego przed usamodzielnianymi wychowankami pieczy zastępczej oraz jest asumptem do rozwoju szerokiego systemu wsparcia²²,
- proces zmniejszania się zasobów mieszkań komunalnych warto rozpatrywać w kontekście generalnej charakterystyki struktury mieszkań w Polsce: „[...] dominuje własność mieszkań nad mieszkaniami przeznaczonymi na wynajem – 84% do 16% w zasobie mieszkaniowym ogółem. Polska znajduje się wśród kilku państw, w których własność zasobu mieszkaniowego jest dominująca”²³. Mały odsetek mieszkań na wynajem ogółem w kontekście nowych polityk pomocy i wsparcia społecznego skłania do rozważenia tych rozwiązań, które korzystałyby z publicznych zasobów mieszkaniowych, ale też z przedsięwzięć i zasobów poza sektorem publicznym (z wszystkich dostępnych źródeł),
- rosnąca liczba pustostanów w zasobach JST oraz rosnące koszty pracy i materiałów budowlanych stanowią istotne utrudnienia w kontekście zwiększania zasobu mieszkaniowego w ramach usług społecznych. Jednocześnie kwestia zwiększającej się liczby pustostanów stanowi potencjalną przestrzeń współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi a samorządami.

Na przyczyny niepełnego wykorzystywania mieszkań chronionych w Małopolsce wskazuje badanie społeczne ROPS w Krakowie dot. procesu usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej, a są to między innymi: niekorzystna lokalizacja, zarówno geograficzna, jak i dotycząca konkretnego miejsca, budynku (np. w PCPR), zły stan techniczny mieszkań, brak usług towarzyszących.

W badaniu rekomenduje się tworzenie mieszkań chronionych w miejscowościach z potencjałem: w miastach powiatowych, w miejscowościach dających szersze możliwości edukacji, większe szanse na zatrudnienie, atrakcyjnych pod innymi, życiowymi względami.

²² Poszerzenie narzędzi służących usamodzielnianiu wychowanków pieczy było jeden z wątków poruszanych w trakcie webinarium SIREs II pt. „Społeczne agencje najmu i program najmu społecznego”, nagranie z webinarium znajduje się pod linkiem, <http://ozrss.pl/14280-2/>, ostatni dostęp: 19.10.2022 r.

²³ Lis P., Wspólnie czy indywidualnie? Na własność czy wynajem? Wszystkim czy wybranym? Dylematy współczesnej polskiej polityki mieszkaniowej, „Studia BAS”, 2(66), 2021

W badaniu rekomenduje się promowanie funkcjonujących zewnętrznych mechanizmów finansowych, które pozwalają tworzyć nowe mieszkania chronione (wynajem lub zakup lokalu) oraz remont już istniejących.

DZIAŁANIA Z ZAKRESU SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ ZGODNE Z ZASADAMI DEINSTYTUCJONALIZACJI ORAZ WSPARCIE PROCESU USAMODZIELNIANIA WYCHOWANKÓW

Adopcja

W Małopolsce w 2021 r.:

- ✓ W porównaniu do poprzedniego roku do ośrodków adopcyjnych zgłoszonych zostało więcej dzieci (o 28%), tym samym odwróciła się wcześniejsza tendencja spadkowa, w tym obszarze. W ciągu 2021 roku zgłoszono 320 dzieci.
- ✓ Zarazem wyraźnie wzrosła liczba adoptowanych dzieci (o 30% w porównaniu do 2020 r.). Łącznie w 2021 r. przysposobiono 223 dzieci.
- ✓ Wiek dziecka wpływa na jego szanse adopcyjne:
 - Największy odsetek adoptowanych dzieci (53%) stanowiły dzieci do 4 r. ż.
 - Niemal połowa (48%) zgłoszonych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną stanowiły dzieci powyżej 10 r. ż, a jednocześnie dzieci w wieku powyżej 10 r. ż. adoptowane w tym samym okresie stanowiły jedynie 16% wszystkich adoptowanych dzieci.
- ✓ Należy upowszechniać instytucję adopcji dziecka wśród małopolskich rodzin. W 2021 r. zgłosiło się 183 rodziny kandydackie do przysposobienia dziecka, a 301 zakwalifikowanych rodzin oczekiwało na adopcję.

Wskaźniki pieczy zastępczej

W Małopolsce w 2021 r.:

- ✓ Wskaźnik deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej wynosił 64%, co oznacza, że taki odsetek dzieci i młodzieży wychowujących się poza rodzinami naturalnymi w systemie pieczy zastępczej przebywało w pieczy typu rodzinnego, nie wliczając dzieci z rodzin zastępczych spokrewnionych. Odliczając dzieci spoza Małopolski, wychowujące się tutaj w pieczy zastępczej, wskaźnik przyjmuje niemal taką samą wartość – 64,2%.
- ✓ Proces przechodzenia od pieczy zastępczej instytucjonalnej do pieczy zastępczej rodzinnej liczony w/w wskaźnikiem deinstytucjonalizacji jest w regionie nieco mniej zaawansowany niż średnio w kraju – 64% do 66%.

- ✓ Postęp procesu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej w Małopolsce w ciągu analizowanych 5 lat wyniósł 2 punkty procentowe, średnio w Polsce w tym czasie podniósł się o 3 p. p. Uwzględniając dodatkowe rozróżnienie, na dzieci pochodzące z województwa i spoza niego umieszczane w Małopolsce w pieczy zastępczej, postęp procesu jest większy – 3,5 p. p.
- ✓ Prosta relacja dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej do wszystkich dzieci wychowujących się w pieczy zastępczej w regionie (bez odliczeń) była korzystniejsza i wyniosła w tym czasie 68,7%.
- ✓ Wskaźnik intensywności pieczy zastępczej w Małopolsce wyniósł 4,9, co oznacza, że niespełna pięcioro dzieci na 1 000 wychowuje się poza rodzinami pochodzenia w pieczy zastępczej w województwie. Odliczając dzieci spoza Małopolski wychowujące się tutaj w pieczy zastępczej, wskaźnik przyjmuje wartość jeszcze niższą – 4,74.
- ✓ Wskaźnik intensywności pieczy zastępczej w Małopolsce był niemal dwukrotnie niższy od wskaźnika ogólnopolskiego wynoszącego 8,7 (z uwzględnieniem dzieci z innych terenów – 8,76).
- ✓ Występuje duże zróżnicowanie wskaźnika intensywności pieczy zastępczej pomiędzy małopolskimi powiatami – od 1,7 do 10,1, licząc wyłącznie „dzieci własne”.
- ✓ Wskaźnik intensywności pieczy zastępczej w Małopolsce w analizowanym okresie utrzymywał się na zbliżonym poziomie.

Rodzinna piecza zastępcza

W Małopolsce:

- ✓ Na koniec 2021 r. w rodzinnej pieczy zastępczej działały w regionie 2 003 rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka, a wychowywało się w nich 2 963 dzieci i młodzieży. Najwięcej było rodzin zastępczych spokrewnionych (1 203), najmniej rodzin zastępczych zawodowych specjalistycznych (35) i rodzinnych domów dziecka (24).
- ✓ W ciągu dekady (pomiędzy rokiem 2012 a 2021) ubyło w województwie 387 rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka. Ubytek dotyczył przede wszystkim rodzin zastępczych spokrewnionych – mniej o 285 rodzin od 2012 r. (spadek z 1 488 do 1 203).

- ✓ W ciągu dekady przybyło tylko 55 rodzin zastępczych zawodowych w regionie, co daje przeciętne 2,5 „nowej” rodziny zawodowej na powiat w ciągu 10 lat.
- ✓ Na koniec 2021 r. w ponad połowie małopolskich powiatów nie funkcjonowały zawodowe specjalistyczne rodziny zastępcze opiekujące się dziećmi z niepełnosprawnością czy z zaburzeniami zachowania.
- ✓ Na koniec 2021 r. w 12 małopolskich powiatach co najmniej połowa zawodowych rodziców zastępczych w rodzinach zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego i w rodzinnych domach dziecka - będących najstarszymi w grupie zawodowych rodzin zastępczych - ma powyżej 50 lat, a w 7 powiatach wszyscy przekroczyli ten wiek.
- ✓ W lutym 2022 r. w Małopolsce średnie wynagrodzenie netto w zawodowej rodzinnej pieczy zastępczej i w rodzinnych domach dziecka wynosiło: 3 011 zł dla rodzin zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego; 2 761 zł dla rodzin zastępczych specjalistycznych; 2 737 zł dla rodzinnych domów dziecka; 2 246 zł dla rodzin zastępczych „zwykłych”.

Wśród najważniejszych uwarunkowań ograniczających rozwój rodzinnej pieczy zastępczej w województwie pozostają: niskie zarobki, społeczne niezrozumienie rangi oraz specyfiki tego zawodu, brak powszechnie dostępnych usług wspierających rodziców zastępczych, narastające problemy ze starszymi dziećmi.

Institutionalna piecza zastępcza

W Małopolsce na koniec 2021 r.:

- ✓ W instytucjonalnej pieczy zastępczej funkcjonowało w regionie 100 placówek opiekuńczo-wychowawczych, o 13 więcej niż w 2020 r., oferujących łącznie 1 118 miejsc, o 60 mniej niż przed rokiem.
- ✓ Funkcjonowały 4 typy POW: socjalizacyjne, specjalistyczno-terapeutyczne, rodzinne i interwencyjne. Najmniej, bo 13 (141 miejsc) było placówek typu specjalistyczno-terapeutycznego (z czego prawie wszystkie, bo 12, w Krakowie), a także placówek typu interwencyjnego – 5 placówek (70 miejsc).
- ✓ W instytucjonalnej pieczy zastępczej zatrudniano 806 osób.

 Według publikowanych rejestrów, wszystkie małopolskie POW mają nie więcej niż 14 miejsc (6-14).

 Mimo wdrażanego procesu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej, zakładającego stopniową likwidację placówek całodobowej opieki nad dziećmi pozbawionymi opieki rodzin naturalnych, obawy wywołuje zakaz tworzenia nowych placówek specjalistyczno-terapeutycznych, w związku z tym, że z każdym rokiem wzrasta liczba dzieci i młodzieży, wykazujących zaburzenia zachowania i emocji, które wymagają specjalistycznego podejścia, a które nie może być zapewnione w rodzinnych formach pieczy zastępczej. W ostatnim czasie częściej pojawiają się rezygnacje ze sprawowania pieczy zastępczej przez rodziny spokrewnione, ze względu na problemy z dziećmi, w szczególności starszymi.

Sytuacja zdrowotna dzieci i młodzieży wychowujących się w pieczy zastępczej

Z badań wynika, iż:

- ✓ 80% dzieci i młodzieży dotkniętych FAS/FAE wychowuje się poza rodzinami biologicznymi – w rodzinach adopcyjnych i zastępczych oraz w placówkach opiekuńczo - wychowawczych.
- ✓ Pod koniec 2015 r. w rodzinnej pieczy zastępczej w Polsce 10,5% wszystkich podopiecznych posiadało orzeczenie o niepełnosprawności.
- ✓ W Polsce odsetek dzieci adoptowanych korzystających z opieki psychiatrycznej jest wyższy od odsetka dzieci nieadoptowanych. U dzieci przysposobionych stwierdzono objawy różnych chorób oraz/lub zaburzenia rozwojowe.

Usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej

W Małopolsce w 2021 r.:

- ✓ Pieczę zastępczą opuściło 388 pełnoletnich wychowanków: 15,7% powróciło do rodzin naturalnych, 58% założyło własne gospodarstwa domowe.
- ✓ Wychowankowie instytucjonalnej pieczy zastępczej rzadziej zakładali własne gospodarstwo domowe niż wychowankowie pieczy rodzinnej – 35% w porównaniu do 73%.
- ✓ Grupa dzieci, które należy objąć wczesnymi przygotowaniem do opuszczenia pieczy zastępczej i dorosłego życia, jest liczna. W pieczy rodzinnej najliczniejszymi były dzieci

w wieku 7-13 lat (32%, 951 wychowanków) oraz dzieci w wieku 14-17 lat (27%, 791 wychowanków). Podobnie było w instytucjonalnej pieczy zastępczej, z tą różnicą, że najliczniejszą grupę stanowiły dzieci i młodzież w wieku 14-17 lat (50%, 512 wychowanków), a w drugiej kolejności dopiero dzieci w wieku 7-13 lat (32%, 332 wychowanków).

Zaobserwowano stały wzrost udziału wychowanków do 6 roku życia w ogóle dzieci i młodzieży przebywającej w rodzinnej pieczy zastępczej, co jest także miarą postępu deinstytucjonalizacji, bowiem jednocześnie „kurczy się” grupa dzieci w tym wieku przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

PROFILAKTYKA PRZEMOCY W RODZINIE

Skala zjawiska przemocy domowej

- ✓ Z badań wynika, że mieszkańcy regionu coraz rzadziej spotykają się ze zjawiskiem przemocy domowej. W 2011 r. ponad połowa (54%) respondentów nie kojarzyła przypadków tego rodzaju przemocy w swoim otoczeniu, a w 2019 r. 83,6% z wszystkich badanych nie znało rodzin, w których występuje taki problem.
- ✓ Mimo, że w ostatnich latach na korzyść zmieniła się świadomość społeczna Polaków w kontekście przemocy domowej, część badanych w 2019 r. ciągle normalizowała zachowania przemocowe lub uważała, że ofiary przemocy domowej akceptują swoją sytuację.
- ✓ Spada przyzwolenie na karanie dzieci. Jednak w badaniu przeprowadzonym w Małopolsce z 2019 r. wciąż 31,9% respondentów była zdania, że rodzic lub opiekun ma prawo wymierzyć dziecku karę fizyczną, co wskazuje na dalszą potrzebę prowadzenia kampanii edukacyjnych w tym zakresie.
- ✓ Zjawisko przemocy domowej w Małopolsce można ogólnie scharakteryzować w następująco:
 - najczęściej stosowana była przemoc psychiczna, a nieco rzadziej fizyczna;
 - doświadczały jej głównie kobiety – w 2020 r. 71%;
 - osobami stosującymi przemoc byli głównie mężczyźni – ok. 90,7%;
 - dotyczy częściej środowiska wiejskiego niż miejskiego – różnica pomiędzy występowaniem tego zjawiska na wsi i w mieście w 2020 r. wyniosła 17,7 p. p.
- ✓ Jednocześnie można zauważyć pozytywne zmiany w małopolskich statystykach dotyczących przemocy domowej:
 - Spada liczba wszczynanych procedur „Niebieskie Karty”. W 2020 r. pracownicy wszystkich uprawnionych służb wypełnili łącznie 4 523 formularze „Niebieskie Karty” – w przeliczeniu na 100 tys. Małopolan wypełniono 133 formularze (w 2014 r. – 180 formularzy).

- Maleje liczba małopolskich rodzin objętych wsparciem zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych²⁴. W wyniku uruchomienia procedur „Niebieskie Karty” w 2020 r. było to 6 616 rodzin (o 1 069 rodzin mniej w 2014 r.).
- Maleje skala przemocy wobec dzieci. W 2020 r. w Małopolsce przemocą było dotkniętych 771 nieletnich – 15,4% wszystkich osób doświadczających przemocy (16,5 p. p. mniej niż w 2014 r.).
- Zmniejszający się wskaźnik dotyczący przemocy domowej stosowanej przez osoby będące pod wpływem alkoholu – w 2020 r. stanowiły 47%.

Wsparcie dla osób uwikłanych w przemoc domową

W województwie małopolskim w sektorze pomocy społecznej i jej otoczenia do dyspozycji osób uwikłanych w przemoc domową było:

- ✓ 42 punkty konsultacji, informacji i wsparcia oraz 42 inne punkty, z których skorzystało 4 730 osób (dane za 2020 r.).
- ✓ Ogólnodostępne telefony dla osób doświadczających przemocy działały w 147 gminach (dane za 2020 r.).
- ✓ Miejsca schronienia dla osób doświadczających przemocy domowej w 2020 r. były zapewnione przez 57 gmin.
- ✓ W 2020 r. programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc były opracowane i realizowane w 8 gminach (podobnie jak w latach 2018 i 2019).
- ✓ W 2021 r. programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową były realizowane w 14 małopolskich powiatach i w 2 miastach na prawach powiatów (podobnie jak w latach poprzednich).

Stan pandemii i jego efekty społeczne oraz kryzys uchodźczy uwidocznily potrzebę uruchamiania skuteczniejszych kanałów docierania do osób uwikłanych w przemoc domową.

²⁴ W 2023 r. w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej zastąpiono „grupy robocze” „grupami diagnostyczno-pomocowymi”. W niniejszym raporcie w odniesieniu do danych pochodzących z wcześniejszych lat używa się określenia „grupy robocze”.

W kontekście zasobów dostępnych dla osób uwikłanych w przemoc domową trzeba dodatkowo wskazać wsparcie świadczone przez ośrodki interwencji kryzysowej, zespoły czy punkty interwencji kryzysowej oraz gminy.

POPRAWA SKUTECZNOŚCI, JAKOŚCI I EFEKTYWNOŚCI USŁUG SPOŁECZNYCH, W TYM SYSTEMOWE ROZWIĄZANIA DLA ZAPEWNIENIA ADEKWATNYCH DO POTRZEB KADR POMOCY I INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

W Małopolsce w 2021 r.:

- ✓ W ośrodkach pomocy społecznej było zatrudnionych 4 786 osób.
- ✓ W powiatowych centrach pomocy rodzinie zatrudniano 521 pracowników.
- ✓ Największą grupą pracowników jednostek pomocowych są pracownicy domów pomocy społecznej (5 998 osób).
- ✓ W jednostkach wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, prowadzonych przez samorządy lub na ich zlecenie, zatrudniano 1 721 osób (w tym: 879 pracowników w placówkach wsparcia dziennego, 806 pracowników w placówkach opiekuńczo – wychowawczych i 36 pracowników w ośrodkach adopcyjnych).
- ✓ W ośrodkach wsparcia zatrudnionych było 1 381 pracowników (w tym: w środowiskowych domach samopomocy – 943 osoby, w dziennych domach pomocy - 316, w klubach samopomocy – 90, w schroniskach dla osób bezdomnych – 32, w ośrodkach interwencji kryzysowej - 146 pracowników).
- ✓ Ośrodki interwencji kryzysowej zatrudniały 146 osób.
- ✓ W jednostkach zatrudnienia socjalnego pracowało 320 osób (w tym w klubach integracji społecznej – 233 osoby, a w centrach integracji społecznej – 87 pracowników).

Pracownicy socjalni

W Małopolsce w 2021 r.:

- ✓ W ośrodkach pomocy społecznej było zatrudnionych 1 679 pracowników socjalnych.

- ✓ W 174 z 182 gmin było co najmniej 3 pracowników socjalnych w OPS (o 5 więcej niż w 2020 r. oraz o 23 mniej niż w 2019 r.).
- ✓ Na jednego pracownika socjalnego w OPS przypadało średnio 2 030 mieszkańców Małopolski oraz 30 rodzin/ środowisk.
- ✓ W powiatowych centrach pomocy rodzinie pracowało 57 pracowników socjalnych.

Asystenci rodziny w Małopolsce

W Małopolsce w 2021 r.:

- ✓ W 172 ośrodkach pomocy społecznej było zatrudnionych 283 asystentów rodziny (1 asystent mniej niż przed rokiem oraz o 18 asystentów mniej niż w 2019 r.).
- ✓ Najczęściej gminy zatrudniały jednego asystenta na ośrodek pomocy społecznej (w 123 gminach).
- ✓ W 10 małopolskich gminach rodziny nie miały możliwości skorzystania ze wsparcia asystenta rodziny (podobnie, jak w poprzednim roku).
- ✓ Liczba asystentów rodziny w Małopolsce spadała po 2017 roku (z 322 w 2017 r. do 283 w 2021 r.). W 2021 r. było o 39 asystentów rodziny mniej niż 5 lat wcześniej.
- ✓ Jednocześnie przybywa rodzin będących pod ich opieką (w porównaniu do poprzedniego roku o 120 rodzin). W 2021 r. było to 3 292 rodzin, jeden asystent pracował przeciętnie z 12 rodzinami.

Wnioski Najwyższej Izby Kontroli z 2015 r. wciąż pozostają aktualne - poprawy wymaga system zatrudniania asystentów w gminach, gdyż dane pokazują, iż liczba asystentów rodziny w regionie jest zbyt mała w stosunku do szacowanych potrzeb takiej pomocy.

Porównując liczbę rodzin zakwalifikowanych do wsparcia z pomocy społecznej powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego do liczby rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny w Małopolsce można szacować „lukę asystencką” na poziomie kilku tysięcy osób.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej w Małopolsce

W Małopolsce w 2021 r.:

- ✓ W powiatowych centrach pomocy rodzinie było 101 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej (o 7 więcej niż przed rokiem oraz o 22 więcej niż w 2019 r.).
- ✓ Powiaty są istotnie różnicowane w kontekście liczby koordynatorów pieczy zastępczej (od 20 w Krakowie i 14 w powiecie nowotarskim do 1 koordynatora w powiatach: gorlickim i nowosądeckim i braku takiego pracownika w powiecie myślenickim).
- ✓ W latach 2014-2021 w województwie poprawie uległa proporcja pomiędzy liczbą koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, a liczbą rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka (średnio z 37 w 2014 r. do 20 rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka w 2021 r. względem 1 zatrudnionego asystenta). Jednak zmiana ta wynika również z niekorzystnego zjawiska spadku liczby rodzin zastępczych.

Doskonalenie kompetencji członków zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych

W Małopolsce w latach 2020/2021:

- ✓ Procedury pomocy rodzinom doświadczającym przemocy nie były powszechnie kojarzone w środowiskach lokalnych jako dziania interdyscyplinarne – diagnozuje się potrzebę dalszego rozwijania działań edukacyjno-informacyjnych ukierunkowanych na przedstawicieli podmiotów zobowiązanych do działań ustawowych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- ✓ Raporty i badania wskazały na trudności i uchybienia w sposobach funkcjonowała części małopolskich zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych.

Uchybienia obejmowały:

- braki w formalnych zapisach np. brak porozumień/ aktualizacji porozumień ze wszystkimi instytucjami, oświadczeń o zachowaniu poufności, niewystarczające dokumentowanie działań,
- niewłaściwą realizację ustalonych procesów i schematów działania np. niepełny skład grup roboczych, nieprawidłowa organizacja spotkań, brak interdyscyplinarnej diagnozy osoby/ rodziny objętej procedurą.

- ✓ W 2020 r. w 181 gminach oraz we wszystkich powiatach opracowano programy przeciwdziałania przemocy w rodzinie i programy ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Raporty wskazują jednak na problemy gmin i powiatów w przygotowaniu części diagnostycznej programów oraz na dalszym etapie w odniesieniu do monitorowania oraz ewaluacji programów.
- ✓ Jednocześnie badania wskazują na kompleksowe zapotrzebowanie jednostek samorządu terytorialnego w zakresie dostępu do: baz informacji, dodatkowych wytycznych, specjalistów ds. tworzenie programów, dodatkowych źródeł dofinansowania diagnoz i analiz itp.
- ✓ W 2020 r. gminy najczęściej oferowały osobom dotkniętym przemocą domową poradnictwo socjalne (160 gmin), psychologiczne (149 gmin) i prawne (112 gmin). Natomiast zdecydowanie mniejsza liczba gmin oferowała poradnictwo rodzinne (tylko 66 gmin) i medyczne (28 gmin).
- ✓ Należy rozwijać współpracę z organizacjami pozarządowymi – tylko niespełna 47% małopolskich gmin podjęło współpracę z organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy osobom doświadczającym przemocy.
- ✓ W 2021 r. członkowie grup roboczych i zespołów interdyscyplinarnych deklarowali w badaniu duże zainteresowanie szkoleniami wpływającymi na skuteczność realizacji zadań zespołów i grup, najczęściej w kontekście superrewizji i szkoleń tematycznych.
- ✓ Jednocześnie gminy borykają się z trudnościami finansowania specjalistycznych form wsparcia dlatego kluczowe jest zapewnienie oferty darmowych szkoleń dla członków zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych.
- ✓ W 2021 r. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie w ramach „Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie” zrealizował superwizje dla członków zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych, szkolenia specjalistyczne dla członków zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych oraz dla przedstawicieli instytucji zaangażowanych w realizację działań w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

VII. TRENDY GLOBALNE - SZERSZE SPOJRZENIE NA ZMIENIAJĄCY SIĘ ŚWIAT.

Program Wsparcia Rodziny „Rodzinna Małopolska 2030” przekłada się na zespół działań, które będą realizowane w szybko zmieniającej się i złożonej rzeczywistości społecznej. Z uwagi na kompleksowy charakter tych oddziaływań warto wyjść poza standardowy zasób praktyk diagnostycznych i przywołać obraz współczesnego świata zarysowany przez podmiot specjalizujący się w śledzeniu globalnych trendów społecznych. Taka analiza ma jedynie charakter pomocniczy i problemowy, jednak otwiera myślenie strategiczne na inny język opisu rzeczywistości oraz dodatkowe aspekty ważne przy programowaniu polityki społecznej, jak i realizacji wsparcia.

Jedną z renomowanych organizacji zajmujących się analizą trendów, jest instytut „Infuture.institute”²⁵. W analizie „Mapa trendów” z 2023 r. wyszczególniono trzy perspektywy czasowe, jednak w ramach Programu Wsparcia Rodziny „Rodzinna Małopolska 2030” będą przywołane tylko najbardziej aktualne, obecnie dziejące się procesy. Poniżej przywołano kilka zagadnień odnoszących się do Programu Wsparcia Rodziny „Rodzinna Małopolska 2030” określanych przez Instytut „Infuture Institute” jako najbardziej aktualne trendy społeczne nazwane przez nich jako „NEW NORMAL”:

– Rezyliencja

„Pandemia, kryzys klimatyczny czy gospodarczy, wyzwania z którymi się mierzymy, kultura nanosekundy i częste zmiany wymuszają na społeczeństwach szybką adaptację do zmieniającego się świata. Rezyliencja staje się jedną z najbardziej istotnych kompetencji przyszłości”.

– Bezkodowość

„Trend, w ramach którego aplikacje i inne rozwiązania informatyczne mogą opracowywać osoby bez kompetencji programistycznych. Do tworzenia rozwiązań informatycznych wykorzystywane są platformy no-code, które pozwalają stworzyć aplikacje z gotowych

²⁵ Opracowano na podstawie strony internetowej „Infuture.institute”: <https://infuture.institute/mapa-trendow/#null>, dostęp:05.07.2023 r.

elementów. Trend rosnący w kontekście intensywnego rozwoju AI, kryzysu ekonomicznego i związanych z tym budżetów, brak zasobów ludzkich [...]”²⁶.

– Nierówności cyfrowe

„W swoim założeniu pojęcie to zakłada nierówności związane z dostępem do internetu (na świecie wciąż około 40% populacji nie ma do niego dostępu) i wykluczeniem cyfrowym [...]”.

– Antynauka

„Dezinformacja, fake newsy, rozpowszechnianie i umacnianie teorii spiskowych, wreszcie sceptyczne podejście do nauki i metod naukowych sprawiają, że rośnie popularność koncepcji nazywanej antynauką”.

– Migracje

„Zmiany klimatu, kryzysy gospodarcze i polityczne zmuszają miliony ludzi na świecie do migracji. Tylko liczbę potencjalnych uchodźców klimatycznych szacuje się na 250 milionów osób. Sytuacja ta wymaga strategicznego i wieloaspektowego zaadresowania, na poziomie współpracy lokalnej i międzynarodowej, a nie tylko doraźnych działań w obliczu nawarstwiających się kryzysów uchodźczych”.

– Srebrne społeczeństwo²⁷

„Według danych Eurostatu, populacja osób 55+ do 2050 roku osiągnie ponad 40%. Rosnąca liczba osób starszych w społeczeństwie zmienia strukturę społeczną i wymusza konieczność budowania nowych strategii opartych na potrzebach starzejącego się społeczeństwa”.

– Zalpha

„Pandemia COVID-19 to wydarzenie definiujące rozwój dwóch najmłodszych pokoleń: generacji Alpha i generacji Z. Ze względu na to wspólne doświadczenie, styk tych dwóch pokoleń określany jest mianem Zalpha”.

– Osamotnienie

„Izolacja społeczna i samotność wpływają na zdrowie społeczeństw (nie tylko psychiczne, ale i fizyczne) generując poważne konsekwencje, także ekonomiczne”.

²⁶ Skrót AI (artificial intelligence) dotyczy „sztucznej inteligencji”.

²⁷ Zapropionowaną nazwę trendu „srebrne tsunami” (podkreślającą skalę i dynamikę wyzwania) w ramach niniejszego akapitu zastąpiono własną, bardziej adekwatną nazwą trendu względem opisanej tematyki (pokazującą wielowymiarowość procesu).

- Dobrostan psychiczny
„Trend, którego założeniem jest osiągnięcie w społeczeństwie tzw. Mental wellbeing (dobrostanu psychicznego). Obejmuje wszystkie działania związane z szeroko pojętą kategorią zdrowia psychicznego prowadzone zarówno offline jak i online. W jego zakres wchodzi również takie kwestie jak digital wellbeing czy digital detox”²⁸.

Niektóre z przywołanych wątków łączą się z Programem Wsparcia Rodziny „Rodzinna Małopolska 2030” w sposób nieoczywisty, jednak warto rozważyć te dalsze społeczno-technologiczne konteksty podejmowanych interwencji. Ich istotność ilustrują poniższe przykłady:

- Rozwój cyfrowych form wsparcia i włączenia społecznego oraz kompetencji cyfrowych kadr systemu, a rozwój przyjaznych interfejsów - nie tylko w kontekście użytkowania, ale również tworzenia rozwiązań cyfrowych (trend „bezkodowość”):
 - doskonalenie przyjaznych interfejsów aplikacji stanowi szczególną szansę dla rozwoju usług społecznych i kompetencji kadr pomocy i integracji społecznej – szansę, której nie wolno przeoczyć. W kontekście wsparcia rodzin i dzieci, istnieje wiele nowych potencjalnych możliwości wynikających z zastosowania narzędzi "bezkodowych" przez pracowników sektora społecznego np. przy wykorzystaniu dostępnych platform e-learningowych można tworzyć proste i zgrzalizowane narzędzia rozwijające wiedzę rodzin i dzieci. Platformy te mogą zawierać materiały szkoleniowe, poradnictwo, interaktywne gry edukacyjne itp. Dzięki temu działalność informacyjna staje się bardziej spersonalizowana i atrakcyjna dla dzieci oraz opiekunów, przekazując zarazem umiejętności oraz porady odnośnie zdrowego rozwoju;
 - nowe kompetencje mogą być wykorzystane do stworzenia społecznościowych platform wsparcia dla rodzin i dzieci. Pracownicy pomocy społecznej czy systemu pieczy zastępczej wyposażeni w adekwatne kompetencje cyfrowe mogą prowadzić fora dyskusyjne, grupy wsparcia online czy projektować aplikacje mobilne, które umożliwią rodzinom i dzieciom dzielenie się doświadczeniami, udzielanie wsparcia

²⁸ Digital wellbeing i digital detox – zagadnienia związane z narzędziami i praktykami ukierunkowanymi na kontrolowane i umiarkowane korzystanie z mediów lub na niwelowanie negatywnych skutków nadmiernego użytkowania nowych mediów poprzez czasowe zaprzestanie ich użytkowania.

emocjonalnego i wymianę informacji. Z uwagi na przyzwyczajenia komunikacyjne najmłodszych pokoleń (rzadsze korzystanie z określonych form komunikacji np. rozmów telefonicznych) szczególnie ważne wydaje się tworzenie bezpiecznych i anonimowych miejsc online (nie tylko o szerszym zasięgu, ale też adresowanych do konkretnych wspólnot lokalnych), gdzie dzieci i młodzież mogłyby otrzymać wsparcie emocjonalne, porady i informacje dotyczące doświadczanych problemów, takich jak przemoc czy trudności w szkole - w formie np. anonimowych konsultacji za pomocą animowanych przez CUS/ OPS łatwo dostępnych chatów lub lokalnych grup wsparcia prowadzonych za pośrednictwem komunikatorów internetowych itp.²⁹. Tego rodzaju rozwiązania mogą pomóc przełamać bariery emocjonalne oraz te wynikające z nieznamośności działania instytucji, sprawiając, że dzieci i młodzież będą miały łatwiejszy dostęp do wsparcia w formie najbardziej dla nich komfortowej.

- Wsparcie psychologiczne i edukacyjne dzieci i młodzieży, a unikalne doświadczenie ostatnich lat, którego skutki nadal nie są do końca znane (trend „pokolenie zalpha”). Ważnym kontekstem jest proces edukacji i socjalizacji społecznej tych pokoleń, które dotknął okres izolacji wynikający z pandemii COVID-19. Pandemia stworzyła wyzwania, które mogą mieć istotny wpływ na rozwój emocjonalny i społeczny dzieci i młodzieży. Program wsparcia rodziny powinien na dalszym planie zaadresować również te potencjalne wyzwania:
 - nie znamy pełnego zakresu długoterminowych skutków izolacji społecznej najmłodszych dzieci i nastolatków. Pomimo dostępnych dowodów na to, że izolacja może wpływać na zdrowie psychiczne, emocjonalne i rozwój kompetencji społecznych, potrzebne są dalsze badania, aby zrozumieć, jakie były konkretne, lokalne konsekwencje pandemii dla najmłodszych członków społeczności;
 - wprowadzenie nauki zdalnej jako reakcji na pandemię stworzyło nowe wyzwania dla dzieci i młodzieży, takie jak trudności z utrzymaniem koncentracji przy wykorzystaniu nowego medium (edukacja za pośrednictwem komputera)

²⁹ W trakcie pandemii COVID-19 można było zaobserwować spontaniczne formy samoorganizacji wspólnot lokalnych za pomocą komunikatorów internetowych (np. grupy samopomocowe na WhatsApp) w celu wspierania sąsiadów w owych nadzwyczajnych okolicznościach. Podobne formy oddolnej organizacji pojawiły się w trakcie pierwszych miesięcy kryzysu uchodźczego. W tym kontekście warto sprawdzić, czy w partykularnej społeczności istnieje również sposobność do animowania i kierowania form wsparcia osób doświadczających przemocy domowej opartych o te narzędzia komunikacji.

i w odmiennych warunkach (edukacja zdalna z miejsca zamieszkania). Różne często niekorzystne warunki mieszkaniowe oraz niewystarczający dostęp do technologii (odpowiednio szybkiego internetu, w szczególności na obszarach wiejskich oraz do komputerów o odpowiednich specyfikacjach) uwidoczniły i spotęgowały przestrzeń już wcześniej istniejących nierówności – problemy te wydają się szczególnie istotne w kontekście rodzin wielodzietnych, wykluczonych ekonomicznie. Na ten moment nie wiemy czy koszty psychiczne i społeczne tych okoliczności dają się szybko zniwelować w okresie popandemicznym.

- Z kolei w obliczu rosnącej popularności dyskursów antynaukowych, pracownicy różnych instytucji pomocowych powinni dążyć do budowania zaufania wobec wartości dowodów naukowych – fundamentu legitymizującego ich działania i metody. Ważne jest rozwijanie ułatwionego dostępu do źródeł informacji takich, jak: badania naukowe, artykuły specjalistyczne i rzetelne artykuły popularnonaukowe – również z myślą o innych specjalistach działających w danym polu, ale głównie z uwagi na osoby, które w sytuacjach kryzysowych na własną rękę rozpoczynają poszukiwania podstawowych informacji dotyczących napotkanych trudności (choroby bliskiej osoby, kryzysu psychicznego, zachowań przemocowych, uzależnień itp.). Jednostki pomocy i włączenia społecznego udostępniające na swoich stronach internetowych zbiory/ bazy aktualnych, wartościowych materiałów nie tylko agregują w jednym miejscu rozproszone informacje (które dla osób o mniejszych kompetencjach w zakresie pozyskiwania informacji byłyby trudne do odnalezienia), ale też dzięki swojej profesjonalnej wiedzy (przez sam fakt wyboru materiałów) stają się niezwykle potrzebnymi we współczesnym świecie recenzentami i przewodnikami dla osób poszukujących tych informacji. Obecnie nie tylko brak dostępu do wartościowej informacji, ale również ogrom dostępnej wiedzy o niskim walorze praktycznym i poznawczym jest wyzwaniem, z którym muszą mierzyć się osoby zmagające się z trudnościami życiowymi lub wykluczone społecznie. Promowanie otwartej atmosfery w ramach instytucji publicznych, która uwzględnia różnorodne perspektywy i dialog to istotne aspekty skutecznego przeciwdziałania tego typu trudnościom. Warto pamiętać, że antynaukowe obiegi treści przyciągają odbiorców nie tylko ze względu na swoją dostępność, ale również często przez niehierarchiczny charakter i budowanie poczucia przynależności do określonej grupy społecznej. Odpowiadają więc na liczne potrzeby i deficyty doświadczane przez jednostkę, co buduje

silne poczucie przywiązania od dotychczasowych przekonań – bez otwartości i włączającej atmosfery ze strony instytucji upowszechnianie rzetelnej wiedzy może być znacznie utrudnione.

- W ramach rozwoju usług społecznych skierowanych do rodzin i dzieci, istotnym aspektem jest także skuteczne przeciwdziałanie osamotnieniu. Proces deinstytucjonalizacji zakłada przekształcanie tradycyjnych instytucji opiekuńczych w ukierunkowane na indywidualną osobę, a zarazem lokalnie zakorzenione formy wsparcia, które ułatwią rodzinom i dzieciom utrzymanie więzi społecznych i rozwój ich niezależnego funkcjonowania. Przeciwdziałanie osamotnieniu, obejmować może organizację grup wsparcia, inicjowanie wydarzeń społecznych oraz zaangażowanie wolontariuszy w odwiedzanie osób cierpiących z powodu izolacji społecznej. Ważnym aspektem jest również zwiększanie świadomości społecznej na temat osamotnienia oraz jego negatywnych skutków.

VIII. CELE, PRIORYTETY, KIERUNKI I DZIAŁANIA

Struktura Programu Wsparcia Rodziny „Rodzinna Małopolska 2030” wynika z wizji regionu określonej w Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”.

Dla zachowania spójności pomiędzy tymi dokumentami jako cel główny niniejszego Programu przyjęto cel szczegółowy zapisany w Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” w obszarze pierwszym „Małopolskie”:

ROZWÓJ SPOŁECZNIE WRAŻLIWY SPRZYJAJĄCY RODZINIE

Jednocześnie wyznaczono pięć priorytetów precyzujących zakres oddziaływania Programu:

- I. Wspomaganie funkcjonowania małopolskich rodzin
- II. Przeciwdziałanie przemocy domowej w Małopolsce
- III. Rozwój usług społecznych w regionie
- IV. Rozwój pieczy zastępczej w regionie
- V. Badania, innowacje, wsparcie kadr

Priorytetom przypisano kierunki, w ramach których wyznaczono cele szczegółowe. W ramach poszczególnych celów szczegółowych wskazano preferencje dotyczące wdrażania poszczególnych działań programu. W układzie priorytetów, kierunków, celów szczegółowych oraz preferencji programu pogrupowano działania stanowiące treść programu.

CEL GŁÓWNY: ROZWÓJ SPOŁECZNIE WRAŻLIWY SPRZYJAJĄCY RODZINIE

	PRIORYTET I. WSPOMAGANIE FUNKCJONOWANIA MAŁOPOLSKICH RODZIN	PRIORYTET II. PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ W MAŁOPOLSCE	PRIORYTET III. ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH W REGIONIE				PRIORYTET IV. ROZWÓJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W REGIONIE	PRIORYTET V. BADANIA, INNOWACJE, WSPARCIE KADR	
KIERUNKI:	Wspieranie małopolskich rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	Zwiększanie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej	Kampanie edukacyjne przygotowujące młodzież do pełnienia ról rodzinnych, społecznych i zawodowych, a także propagujące ideę wolontariatu	Rozwój oferty sprzyjającej aktywizacji i integracji społecznej, w tym w wymiarze międzypokoleniowym	Pomoc osobom sprawującym opiekę nad członkiem rodziny wymagającym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu	Integracja społeczna osób w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, w tym poprzez działania w zakresie interwencji kryzysowej	Rozwój mieszkalnictwa treningowego i wspomaganego	Deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej oraz wsparcie procesu usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej	Poprawa skuteczności, jakości i efektywności usług społecznych, w tym systemowe rozwiązania dla zapewnienia adekwatnych do potrzeb kadr pomocy i integracji społecznej
CELE SZCZEGÓLNE:	<p>1. Większy dostęp mieszkańców do specjalistycznego poradnictwa</p> <p>2. Wdrożone programy edukacyjne zwiększające kompetencje wychowawcze rodziców</p> <p>3. Większy dostęp rodzin do usług opiekuńczych nad najmłodszymi dziećmi, w szczególności dla rodzin o szczególnych potrzebach</p>	<p>1. Dostarczona wiedza i informacje ważne dla efektywnej polityki społecznej regionu</p> <p>2. Większa wiedza, umiejętności i kompetencje kadr przeciwdziałania przemocy domowej oraz mieszkańców</p> <p>3. Opracowane dokumenty strategiczne o charakterze operacyjno-wdrożeniowym do zastosowania przy przygotowaniu i realizacji lokalnych programów ochrony ofiar przemocy domowej oraz strategii oddziaływania na sprawców</p>	<p>1. Budowa użytecznego instrumentarium dla kadr wspierania rodziny</p> <p>2. Opracowane dokumenty strategiczne o charakterze operacyjno-wdrożeniowym do zastosowania przy tworzeniu placówek wsparcia dziennego dla dzieci, młodzieży i ich rodzin, w tym w szczególności ze środków FEM 2021-2027</p> <p>3. Utworzone w Małopolsce kolejne placówki wsparcia dziennego dla dzieci, młodzieży i ich rodzin</p> <p>4. Wdrożone projekty wspierania rozwoju, wyrównywania deficytów oraz oddziaływania na środowisko młodego człowieka, w szczególności zagrożone wykluczeniem społecznym w ramach placówek wsparcia dziennego</p>	<p>1. Wdrożone projekty aktywnego włączenia społecznego, promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa oraz zwiększania zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji</p>	<p>1. Budowa użytecznego instrumentarium dla kadr wspierania rodziny</p> <p>2. Opracowane dokumenty strategiczne o charakterze operacyjno-wdrożeniowym do zastosowania przy tworzeniu centrów wsparcia opiekunów nieformalnych/faktycznych, w tym w szczególności ze środków FEM 2021-2027</p> <p>3. Wdrożone nowe usługi społeczne w regionie</p> <p>4. Utworzone w Małopolsce kolejne centra wsparcia opiekunów nieformalnych/ faktycznych osób niesamodzielnych/ potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu</p> <p>5. Uruchomione w regionie kolejne usługi wytchnieniowe dla opiekunów rodzinnych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu</p> <p>6. Poprawiona organizacja opieki domowej Małopolsce</p> <p>7. Podniesione kompetencje opiekuńcze rodzin</p>	<p>1. Utworzone w Małopolsce kolejne ośrodki interwencji kryzysowej</p> <p>2. Zapewniona kompleksowa, interdyscyplinarna pomoc dla osób dotkniętych problemami i sytuacjami kryzysowymi przywracająca równowagę psychiczną i umiejętność samodzielnego radzenia sobie</p>	<p>1. Utworzone w Małopolsce kolejne mieszkania treningowe i wspomagane</p> <p>2. Poprawiony dostęp do mieszkań treningowych i wspomaganych poprzez tworzenie miejsc w nowoutworzonych lub istniejących mieszkaniach</p> <p>3. Wdrożone nowe usługi społeczne w regionie</p>	<p>1. Uruchomiony regionalny system wsparcia dla pieczy zastępczej</p> <p>2. Wdrożone projekty rozwijające i wzbogacające proces usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej</p> <p>3. Wdrożone nowe usługi społeczne w regionie</p>	<p>1. Wdrożone modelowe rozwiązania lokalnego zarządzania usługami społecznymi</p> <p>2. Pilotażowo wdrożone usługi społeczne bazujące na innowacyjnych rozwiązaniach testowanych w małopolskich projektach inkubacyjnych</p> <p>3. Inkubowane i przetestowane kolejne innowacyjne usługi społeczne</p> <p>4. Dostarczona wiedza i informacje ważne dla efektywnej polityki społecznej regionu</p> <p>5. Większa wiedza, umiejętności i kompetencje kadr sektora usług społecznych</p>

Szczegółową strukturę Programu Wsparcia Rodziny „Rodzinna Małopolska 2030” prezentują poniższe tabele.

Cel główny				
ROZWÓJ SPOŁECZNIE WRAŻLIWY SPRZYJAJĄCY RODZINIE				
PRIORYTET	KIERUNKI	Cele szczegółowe	Preferencje	Działania
I. WSPOMAGANIE FUNKCJONOWANIA MAŁOPOLSKICH RODZIN	Wspieranie małopolskich rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych	<ol style="list-style-type: none"> Większy dostęp mieszkańców do specjalistycznego poradnictwa Wdrożone programy edukacyjne zwiększające kompetencje wychowawcze rodziców Większy dostęp rodzin do usług opiekuńczych nad najmłodszymi dziećmi, w szczególności dla rodzin o szczególnych potrzebach 	<ol style="list-style-type: none"> Terytorialne wyrównywanie dostępu do usług społecznych w regionie i likwidacja białych plam na mapie dostępności Małopolan do usług społecznych Preferencje dla mieszkańców i terytoriów regionu o szczególnych potrzebach 	<ol style="list-style-type: none"> Projekt „Po Pierwsze Rodzina - moduł I” Wsparcie i poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne dla kandydatów do przysposobienia oraz dla rodzin po adopcji Otwarty konkurs ofert dla organizacji III sektora „Rodzinna Małopolska” Projekt „Więzienie więzi nie więzi” Projekt „Małopolska Niania 3.0”
II. PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ W MAŁOPOLSCE	Zwiększanie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej	<ol style="list-style-type: none"> Dostarczona wiedza i informacje ważne dla efektywnej polityki społecznej regionu Większa wiedza, umiejętności i kompetencje kadr przeciwdziałania przemocy domowej oraz mieszkańców 	<ol style="list-style-type: none"> Dostarczona wiedza i informacje ważne dla efektywnej polityki społecznej regionu Większa wiedza, umiejętności i kompetencje kadr przeciwdziałania przemocy 	<ol style="list-style-type: none"> Diagnoza przemocy domowej w województwie małopolskim Podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości na temat przemocy domowej, budowanie struktur współpracy Diagnozowanie potrzeb szkoleniowych kadr

Cel główny ROZWÓJ SPOŁĘCZNIE WRAŻLIWY SPRZYJAJĄCY RODZINIE				
PRIORYTET	KIERUNKI	Cele szczegółowe	Preferencje	Działania
		<p>3. Opracowane dokumenty strategiczne o charakterze operacyjno-wdrożeniowym do zastosowania przy przygotowaniu i realizacji lokalnych programów ochrony ofiar przemocy domowej oraz strategii oddziaływania na sprawców</p>	<p>domowej oraz mieszkańców</p> <p>3. Realizacja badań i analiz opartych o kryterium użyteczności</p> <p>4. Interdyscyplinarność działań i współpracy</p> <p>5. Ustawiczne szkolenie i doskonalenie zawodowe małopolskich kadr</p> <p>6. Budowa użytecznego instrumentarium do pracy z osobami doświadczającymi przemocy domowej i ją stosującymi oraz tworzenia lokalnych polityk społecznych</p>	<p>zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej oraz zasobów instytucjonalnych z obszaru przeciwdziałania przemocy domowej</p> <p>9. Szkolenia z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz superwizje dla kadry systemu pomocy i integracji społecznej, w tym realizatorów Procedury „Niebieskie Karty”</p> <p>10. Opracowanie regionalnego Ramowego Programu Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej</p> <p>11. Opracowanie regionalnego Ramowego Programu Korekcyjno-Edukacyjnego Dla Osób Stosujących Przemoc Domową</p>

Cel główny ROZWÓJ SPOŁECZNIE WRAŻLIWY SPRZYJAJĄCY RODZINIE				
PRIORYTET	KIERUNKI	Cele szczegółowe	Preferencje	Działania
				12. Opracowanie regionalnego Ramowego Programu Psychologiczno-Terapeutycznego Dla Osób Stosujących Przemoc Domową
III. ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH W REGIONIE	Kampanie edukacyjne przygotowujące młodzież do pełnienia ról rodzinnych, społecznych i zawodowych, a także propagujące ideę wolontariatu	1. Budowa użytecznego instrumentarium dla kadr wspierania rodziny 2. Opracowane dokumenty strategiczne o charakterze operacyjno-wdrożeniowym do zastosowania przy tworzeniu placówek wsparcia dziennego dla dzieci, młodzieży i ich rodzin, w tym w szczególności ze środków FEM 2021-2027 3. Utworzone w Małopolsce kolejne placówki wsparcia dziennego dla dzieci, młodzieży i ich rodzin	1. Terytorialne wyrównywanie dostępu do usług społecznych w regionie 2. Likwidacja białych plam na mapie dostępności Małopolan do usług społecznych 3. Uruchamianie brakujących usług, w tym w oparciu o regionalne standardy 4. Preferencje dla mieszkańców i terytoriów regionu o szczególnych potrzebach	13. Standaryzowanie usług społecznych w regionie - opracowanie, upowszechnienie, wdrożenie i ewaluacja regionalnego modelu prowadzenia placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży i ich rodzin 14. Pakiet działań „Małopolskie Świetliki”

Cel główny				
ROZWÓJ SPOŁECZNIE WRAŻLIWY SPRZYJAJĄCY RODZINIE				
PRIORYTET	KIERUNKI	Cele szczegółowe	Preferencje	Działania
		4. Wdrożone projekty wspierania rozwoju, wyrównywania deficytów oraz oddziaływania na środowisko młodego człowieka, w szczególności zagrożone wykluczeniem społecznym w ramach placówek wsparcia dziennego	5. Indywidualizacja wsparcia i interdyscyplinarność działania 6. Równoległa praca z rodziną	
	Rozwój oferty sprzyjającej aktywizacji i integracji społecznej, w tym w wymiarze międzypokoleniowym	1. Wdrożone projekty aktywnego włączenia społecznego, promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa oraz zwiększania zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji	1. Kompleksowość projektów, wielość instrumentów wsparcia 2. Realizacja projektów przez Beneficjentów posiadających doświadczenie w danym obszarze 3. Odrębny pakiet wdrażania projektów dla sektora pomocy społecznej	15. Pakiet działań „Aktywizacja i integracja społeczno-zawodowa osób w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz osób biernych zawodowo”

Cel główny				
ROZWÓJ SPOŁECZNIE WRAŻLIWY SPRZYJAJĄCY RODZINIE				
PRIORYTET	KIERUNKI	Cele szczegółowe	Preferencje	Działania
	Pomoc osobom sprawującym opiekę nad członkiem rodziny wymagającym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa użytecznego instrumentarium dla kadr wspierania rodziny 2. Opracowane dokumenty strategiczne o charakterze operacyjno-wdrożeniowym do zastosowania przy tworzeniu centrów wsparcia opiekunów nieformalnych/faktycznych, w tym w szczególności ze środków FEM 2021-2027 3. Wdrożone nowe usługi społeczne w regionie 4. Utworzone w Małopolsce kolejne centra wsparcia opiekunów nieformalnych/faktycznych osób niesamodzielnych/ potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Terytorialne wyrównywanie dostępu do usług społecznych w regionie 2. Likwidacja białych plam na mapie dostępności Małopolan do usług społecznych 3. Uruchamianie brakujących usług, w tym w oparciu o regionalne standardy 	<ol style="list-style-type: none"> 16. Standaryzowanie usług społecznych w regionie - opracowanie, upowszechnienie, wdrożenie i ewaluacja regionalnego modelu prowadzenia centrów wsparcia opiekunów nieformalnych/ faktycznych (rodzinnych) 17. Pakiet działań dot. uruchamiania Centrów wsparcia opiekunów rodzinnych

Cel główny				
ROZWÓJ SPOŁECZNIE WRAŻLIWY SPRZYJAJĄCY RODZINIE				
PRIORYTET	KIERUNKI	Cele szczegółowe	Preferencje	Działania
		<p>5. Uruchomione w regionie kolejne usługi wytchnieniowe dla opiekunów rodzinnych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu</p> <p>6. Poprawiona organizacja opieki domowej Małopolsce</p> <p>7. Podniesione kompetencje opiekuńcze rodzin</p>		
	Integracja społeczna osób w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, w tym poprzez działania w zakresie interwencji kryzysowej	<p>1. Utworzone w Małopolsce kolejne ośrodki interwencji kryzysowej</p> <p>2. Zapewniona kompleksowa, interdyscyplinarna pomoc dla osób dotkniętych problemami i sytuacjami kryzysowymi przywracająca równowagę psychiczną i umiejętność samodzielnego radzenia sobie</p>	<p>1. Terytorialne wyrównywanie dostępu do usług społecznych w regionie</p> <p>2. Likwidacja białych plam na mapie dostępności Małopolan do usług społecznych</p>	18. Pakiet działań z obszaru „Bezpieczna Rodzina”

Cel główny				
ROZWÓJ SPOŁĘCZNIE WRAŻLIWY SPRZYJAJĄCY RODZINIE				
PRIORYTET	KIERUNKI	Cele szczegółowe	Preferencje	Działania
	Rozwój mieszkalnictwa treningowego i wspomaganego	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utworzone w Małopolsce kolejne mieszkania treningowe i wspomagane 2. Poprawiony dostęp do mieszkań treningowych i wspomaganych poprzez tworzenie miejsc w nowoutworzonych lub istniejących mieszkaniach 3. Wdrożone nowe usługi społeczne w regionie 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Terytorialne wyrównywanie dostępu do usług społecznych w regionie 2. Likwidacja białych plam na mapie dostępności Małopolan do usług społecznych 3. Uruchamianie brakujących usług, w tym w oparciu o regionalne standardy 4. Preferencje dla mieszkańców i terytoriów regionu o szczególnych potrzebach 	19. Pakiet działań z obszaru „Usługi w zakresie rozwoju mieszkalnictwa treningowego i wspomaganego
IV. ROZWÓJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W REGIONIE	Deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej oraz wsparcie procesu usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uruchomiony regionalny system wsparcia dla pieczy zastępczej 2. Wdrożone projekty rozwijające i wzbogacające proces usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej 3. Wdrożone nowe usługi społeczne w regionie 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Likwidacja białych plam na mapie dostępności Małopolan do usług społecznych 2. Uruchamianie brakujących usług, w tym w oparciu o regionalne standardy 3. Ustawiczne szkolenie i doskonalenie zawodowe małopolskich kadr 4. Integrowanie informacji 	<ol style="list-style-type: none"> 20. Otwarty konkurs ofert dla organizacji III sektora „Rodzina z serca” 21. Pakiet działań z obszaru „Rodzinna Przystań” 22. Pakiet działań z obszaru „Małopolskie Mosty do Przyszłości” 23. „Kluby Rodziców Zastępczych” 24. Organizacja cyklicznych „Małopolskich Kongresów Rodzinnej Pieczy Zastępczej” w ramach Małopolskiego Dnia Rodzin Zastępczych 25. Turnusy terapeutyczne dla zawodowych rodzin zastępczych

Cel główny				
ROZWÓJ SPOŁECZNIE WRAŻLIWY SPRZYJAJĄCY RODZINIE				
PRIORYTET	KIERUNKI	Cele szczegółowe	Preferencje	Działania
V. BADANIA, INNOWACJE, WSPARCIE KADR	Poprawa skuteczności, jakości i efektywności usług społecznych, w tym systemowe rozwiązania dla zapewnienia adekwatnych do potrzeb kadr pomocy i integracji społecznej	1. Wdrożone modelowe rozwiązania lokalnego zarządzania usługami społecznymi 2. Pilotażowo wdrożone usługi społeczne bazujące na innowacyjnych rozwiązaniach testowanych w małopolskich projektach inkubacyjnych 3. Inkubowane i przetestowane kolejne innowacyjne usługi społeczne 4. Dostarczona wiedza i informacje ważne dla efektywnej polityki społecznej regionu 5. Większa wiedza, umiejętności i kompetencje kadr sektora usług społecznych	1. Uruchamianie brakujących usług społecznych, w tym w oparciu o nowe, autorskie rozwiązania 2. Inkubowanie innowacji w usługach społecznych 3. Realizacja badań i analiz opartych o kryterium użyteczności 4. Realizacja badań i analiz ważnych dla procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych w regionie 5. Integrowanie rozproszonych informacji 6. Realizacja działań szkoleniowych w oparciu o zdiagnozowane potrzeby, deficyty, wyzwania dla polityki społecznej. 7. Rozwijanie superwizji dla zawodów pomocowych. 8. Przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu kadr systemu pomocy i integracji społecznej. 9. Edukacja cyfrowa kadr zawodów pomocowych	26. Projekt „Małopolskie Centra Usług Społecznych” 27. Projekt „Usługa Wrażliwa – upowszechnianie innowacji społecznych w środowiskach lokalnych” 28. Projekt „Inkubator Włączenia Społecznego 2.0” 29. Projekt „Społeczna Małopolska – Moduł Diagnostyczno-Planistyczny” 30. Projekt „Społeczna Małopolska - Moduł Kompetencyjny” 31. Projekt „Po pierwsze Rodzina - moduł II” 32. Projekt „Pakiet dla pomagających” 33. Projekt „Cyfrowy Asystent”

KIERUNKI	Cele szczegółowe	Działania	Okres realizacji	Źródła finansowania
PRIORYTET I. WSPOMAGANIE FUNKCJONOWANIA MAŁOPOLSKICH RODZIN				
Wspieranie małopolskich rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	1. Większy dostęp mieszkańców do specjalistycznego poradnictwa 2. Wdrożone programy edukacyjne zwiększające kompetencje wychowawcze rodziców 3. Większy dostęp rodzin do usług opiekuńczych nad najmłodszymi dziećmi, w szczególności dla rodzin o szczególnych potrzebach	1. „Po Pierwsze Rodzina – moduł I”. Projekt zakładający rozwój sieci poradni rodzinnych oferujących poradnictwo specjalistyczne dla rodzin doświadczających lub zagrożonych kryzysem, oparte o indywidualną diagnozę i plan pracy z rodziną, obejmujące w szczególności psychoterapię, zaplanowany do realizacji w ramach FEM 2021-2023: Działanie 6.23 Włączenie społeczne - projekty Województwa Małopolskiego, typ projektu B. Usługi dla rodzin oraz przygotowanie kadr systemu wsparcia rodziny i pieczy.	2024 - 2030	FEM 2021-2027
		2. Wsparcie i poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne dla kandydatów do przysposobienia oraz dla rodzin po adopcji - doskonalenie kompetencji wychowawczych rodzin, podnoszenie jakości życia rodzin i dzieci, zapobieganie procesom rozwiązywania przysposobienia.	2023 – 2030	– Budżet Państwa, – Środki własne Samorządu Województwa Małopolskiego
		3. Otwarty konkurs ofert dla organizacji III sektora „Rodzinna Małopolska”. Dwuletni otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego w obszarze	2023 – 2030	Środki własne Samorządu Województwa Małopolskiego

KIERUNKI	Cele szczegółowe	Działania	Okres realizacji	Źródła finansowania
		„działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka”.		
		4. Projekt „Więzienie więzi nie więzi”. Cykliczne projekty o charakterze rocznym wzmacniania kompetencji wychowawczych oraz odbudowania lub rozwijania więzi rodzicielskiej osób odbywających karę pozbawienia wolności, realizowany w małopolskich zakładach karnych.	2024 – 2030	Środki własne Samorządu Województwa Małopolskiego
		5. Projekt „Małopolska Niania 3.0”. Projekt pomocy finansowej dla gmin z przeznaczeniem na dofinansowanie kosztów zatrudnienia niani ponoszonych przez rodziców/ opiekunów dzieci z Małopolski, z preferencjami dla wybranych grup rodziców i dzieci.	2024 – 2026	Środki własne Samorządu Województwa Małopolskiego
PRIORYTET II. PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ W MAŁOPOLSCE				
Zwiększanie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej	1. Dostarczona wiedza i informacje ważne dla efektywnej polityki społecznej regionu	6. Diagnoza przemocy domowej w województwie małopolskim.	2024 - 2028	Środki własne Samorządu Województwa Małopolskiego
	2. Większa wiedza, umiejętności i kompetencje kadr przeciwdziałania przemocy domowej oraz mieszkańców	7. Podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości na temat przemocy domowej, budowanie struktur współpracy.	2024 - 2028	Środki własne Samorządu Województwa Małopolskiego

KIERUNKI	Cele szczegółowe	Działania	Okres realizacji	Źródła finansowania
	3. Opracowane dokumenty strategiczne o charakterze operacyjno-wdrożeniowym do zastosowania przy przygotowaniu i realizacji lokalnych programów ochrony ofiar przemocy domowej oraz strategii oddziaływania na sprawców	8. Diagnozowanie potrzeb szkoleniowych kadr zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej oraz zasobów instytucjonalnych z obszaru przeciwdziałania przemocy domowej.	2024 – 2028	FERS 2021-2030
9. Szkolenia z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz superwizje dla kadry systemu pomocy i integracji społecznej, w tym realizatorów Procedury „Niebieskie Karty”		2023 – 2030	Środki własne Samorządu Województwa Małopolskiego	
10. Opracowanie regionalnego Ramowego Programu Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej.		2024 – 2030	Środki własne Samorządu Województwa Małopolskiego	
11. Opracowanie regionalnego Ramowego Programu Korekcyjno-Edukacyjnego.		2024 – 2030	Środki własne Samorządu Województwa Małopolskiego	
12. Opracowanie regionalnego Ramowego Programu Psychologiczno-Terapeutycznego Dla Osób Stosujących Przemoc Domową.		2024 – 2030	Środki własne Samorządu Województwa Małopolskiego	

KIERUNKI	Cele szczegółowe	Działania	Okres realizacji	Źródła finansowania
PRIORYTET III. ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH W REGIONIE				
Kampanie edukacyjne przygotowujące młodzież do pełnienia ról rodzinnych, społecznych i zawodowych, a także propagujące ideę wolontariatu	1. Budowa użytecznego instrumentarium dla kadr wspierania rodziny 2. Opracowane dokumenty strategiczne o charakterze operacyjno-wdrożeniowym do zastosowania przy tworzeniu placówek wsparcia dziennego dla dzieci, młodzieży i ich rodzin, w tym w szczególności ze środków FEM 2021-2027 3. Utworzone w Małopolsce kolejne placówki wsparcia dziennego dla dzieci, młodzieży i ich rodzin 4. Wdrożone projekty wspierania rozwoju, wyrównywania deficytów oraz oddziaływania na środowisko młodego człowieka, w szczególności zagrożone wykluczeniem	13. Standaryzowanie usług społecznych w regionie - opracowanie, upowszechnienie, wdrożenie i ewaluacja regionalnego modelu prowadzenia placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży i ich rodzin.	2023 – 2030	– Środki własne Samorządu Województwa Małopolskiego – FEM 2021-2027 – FERS 2021-2027
		14. Pakiet działań „Małopolskie Świetliki”. Pakiet obejmuje dofinansowanie istniejących placówek wsparcia dziennego pod warunkiem zwiększenia liczby miejsc w tych placówkach lub rozszerzenia oferty o nowe formy wsparcia, zaplanowane w ramach FEM 2021 -2027: Działanie 6.21 Wsparcie usług społecznych w regionie, typ projektu Typ B. Tworzenie nowych oraz rozwój już istniejących placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży; Działanie 6.22 Wsparcie usług społecznych i zdrowotnych w regionie – RLKS, typ projektu A. Tworzenie nowych oraz rozwój już istniejących placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży; Działanie 6.33 Wsparcie usług społecznych w regionie -ZIT, IIT, typ projektu B. Tworzenie nowych oraz rozwój już	2021 – 2027	FEM 2021-2027

KIERUNKI	Cele szczegółowe	Działania	Okres realizacji	Źródła finansowania
	społecznym w ramach placówek wsparcia dziennego	istniejących placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.		
Rozwój oferty sprzyjającej aktywizacji i integracji społecznej, w tym w wymiarze międzypokoleniowym	1. Wdrożone projekty aktywnego włączenia społecznego, promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa oraz zwiększania zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji	15. Pakiet działań „Aktywizacja i integracja społeczno-zawodowa osób w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz osób biernych zawodowo” w ramach FEM 2021 -2027: Działanie 6.16 Aktywizacja społeczno-zawodowa, typ projektu A. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz osób biernych zawodowo; Działanie 6.17 Aktywizacja społeczno-zawodowa - RLKS, typ projektu A. aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz osób biernych zawodowo; Działanie 6.26 Integracja społeczna osób w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, typ projektu A. działania mające na celu integrację osób w szczególnej sytuacji życiowej realizowane przez gminy i powiaty; Działanie 6.32 Aktywizacja społeczno-zawodowa - ZIT, IIT, typ projektu A. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz osób biernych zawodowo.	2021 – 2027	FEM 2021-2027

KIERUNKI	Cele szczegółowe	Działania	Okres realizacji	Źródła finansowania
Pomoc osobom sprawującym opiekę nad członkiem rodziny wymagającym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu	1. Budowa użytecznego instrumentarium dla kadr wspierania rodziny	16. Standaryzowanie usług społecznych w regionie - opracowanie, upowszechnienie, wdrożenie i ewaluacja regionalnego modelu prowadzenia centrów wsparcia opiekunów nieformalnych/ faktycznych (rodziny).	2023 – 2030	– Środki własne Samorządu Województwa Małopolskiego, – FEM 2021-2027 – FERS 2021-2027
	2. Opracowane dokumenty strategiczne o charakterze operacyjno-wdrożeniowym do zastosowania przy tworzeniu centrów wsparcia opiekunów nieformalnych/faktycznych, w tym w szczególności ze środków FEM 2021-2027			
	3. Wdrożone nowe usługi społeczne w regionie	17. Pakiet działań dot. uruchamiania Centrów wsparcia opiekunów rodzinnych. Pakiet obejmuje dofinansowanie działań na rzecz opiekunów faktycznych (nieformalnych) osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu poprzez uruchomienie centrów wsparcia opiekunów, zaplanowany w ramach FEM 2021 -2027: Działanie 6.21 Wsparcie usług społecznych w regionie, typ projektu C. Usługi zgodne z zasadą deinstytucjonalizacji, w zakresie zapewnienia opieki osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym ze względu na wiek oraz/lub usługi w zakresie wsparcia opiekunów nieformalnych; Działanie 6.22 Wsparcie usług społecznych i zdrowotnych w regionie – RLKS, typ projektu B. usługi zgodne z zasadą deinstytucjonalizacji, w zakresie zapewnienia opieki osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym ze	2021 – 2027	FEM 2021-2027
	4. Utworzone w Małopolsce kolejne centra wsparcia opiekunów nieformalnych/ faktycznych osób niesamodzielnych/ potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu			
	5. Uruchomione w regionie kolejne usługi wytchnieniowe dla			

KIERUNKI	Cele szczegółowe	Działania	Okres realizacji	Źródła finansowania
	<p>opiekunów rodzinnych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu</p> <p>6. Poprawiona organizacja opieki domowej Małopolsce</p> <p>7. Podniesione kompetencje opiekuńcze rodzin</p>	<p>względu na wiek oraz/lub usługi w zakresie wsparcia opiekunów nieformalnych; Działanie 6.33 Wsparcie usług społecznych w regionie - ZIT, IIT typ projektu C. Usługi zgodne z zasadą deinstytucjonalizacji, w zakresie zapewnienia opieki osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym ze względu na wiek oraz/lub usługi w zakresie wsparcia opiekunów nieformalnych; Działanie 8.06 Opieka nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, typ projektu B. Wsparcie opiekunów nieformalnych.</p>		
<p>Integracja społeczna osób w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, w tym poprzez działania w zakresie interwencji kryzysowej</p>	<p>1. Utworzone w Małopolsce kolejne ośrodki interwencji kryzysowej</p> <p>2. Zapewniona kompleksowa, interdyscyplinarna pomoc dla osób dotkniętych problemami i sytuacjami kryzysowymi przywracająca równowagę psychiczną i umiejętność samodzielnego radzenia sobie</p>	<p>18. Pakiet działań z obszaru „Bezpieczna Rodzina”. Pakiet obejmuje dofinansowanie na wsparcie dla tworzenia nowych ośrodków interwencji kryzysowej i/lub wsparcie rozwoju istniejących ośrodków interwencji kryzysowej (pod warunkiem rozszerzenia oferty usług świadczonych przez ośrodek lub zwiększenia liczby miejsc świadczenia usług) zaplanowanych w ramach FEM 2021 - 2027: Działanie 6.21 Wsparcie usług społecznych w regionie, typ projektu E) Usługi w zakresie interwencji kryzysowej; Działanie 6.33 Wsparcie usług społecznych w regionie - ZIT, IIT, typ projektu E) Usługi w zakresie interwencji kryzysowej.</p>	2021 – 2027	FEM 2021-2027

KIERUNKI	Cele szczegółowe	Działania	Okres realizacji	Źródła finansowania
Rozwój mieszkalnictwa treningowego i wspomaganego	1. Utworzone w Małopolsce kolejne mieszkania treningowe wspomagane 2. Poprawiony dostęp do mieszkań treningowych i wspomaganych poprzez tworzenie miejsc w nowoutworzonych lub istniejących mieszkaniach 3. Wdrożone nowe usługi społeczne w regionie	19. Pakiet działań z obszaru „Usługi w zakresie rozwoju mieszkalnictwa treningowego i wspomaganego. Pakiet usług zaplanowanych w ramach FEM 2021 -2027 Działanie 5.09 Mieszkalnictwo wspomagane i treningowego,; Działanie 6.21 Wsparcie usług społecznych w regionie, typ projektu D. Usługi w zakresie rozwoju mieszkalnictwa chronionego, treningowego i wspomaganego; 6.22 Wsparcie usług społecznych i zdrowotnych w regionie – RLKS, typ projektu C. Usługi w zakresie rozwoju mieszkalnictwa treningowego i wspomaganego; Działanie 6.33 Wsparcie usług społecznych w regionie - ZIT, IIT, typ projektu D) Usługi w zakresie rozwoju mieszkalnictwa treningowego i wspomaganego.	2021 – 2027	FEM 2021-2027
PRIORYTET IV. ROZWÓJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W REGIONIE				
Deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej oraz wsparcie procesu usamodzielniania	1. Uruchomiony regionalny system wparcia dla pieczy zastępczej 2. Wdrożone projekty rozwijające i wzbogacające proces	20. Otwarty konkurs ofert dla organizacji III sektora „Rodzina z serca”. Dwuletni otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego w obszarze „wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej”.	2022 – 2023	Środki własne Samorządu Województwa Małopolskiego

KIERUNKI	Cele szczegółowe	Działania	Okres realizacji	Źródła finansowania
wychowanków pieczy zastępczej	usamodzielnienie wychowanków pieczy zastępczej 3. Wdrożone nowe usługi społeczne w regionie	21. Pakiet działań z obszaru „Rodzinna Przystań”. Pakiet obejmuje dofinansowanie wsparcia dzieci i rodzin z rodzinnej pieczy zastępczej oraz z rodzin adopcyjnych obejmujące co najmniej diagnozę, terapię, wsparcie specjalistyczne, wsparcie odciążeniowe rodziców/opiekunów, turnusy terapeutyczno-wspierające zaplanowanych w ramach FEM 2021 -2027, Działanie 6.21 Wsparcie usług społecznych w regionie Typ A. Usługi w zakresie wsparcia rodziny i pieczy zastępczej oraz/lub kompleksowe wsparcie osób usamodzielnianych i opuszczających pieczę zastępczą; Działanie 6.33 Wsparcie usług społecznych w regionie – ZIT, IIT, typ projektu A. Usługi w zakresie wsparcia rodziny i pieczy zastępczej oraz/ lub kompleksowe wsparcie osób usamodzielnianych i opuszczających pieczę zastępczą.	2021 – 2027	FEM 2021-2027

KIERUNKI	Cele szczegółowe	Działania	Okres realizacji	Źródła finansowania
		<p>22. Pakiet działań z obszaru „Małopolskie Mosty do Przyszłości”.</p> <p>Pakiet obejmuje usługi towarzyszące procesowi usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej zaplanowane do realizacji w ramach FEM 2021 -2027, Działanie 6.21 Wsparcie usług społecznych w regionie Typ projektu A. Usługi w zakresie wsparcia rodziny i pieczy zastępczej oraz/lub kompleksowe wsparcie osób usamodzielnianych i opuszczających pieczę zastępczą; Działanie 6.33 Wsparcie usług społecznych w regionie – ZIT, IIT, typ projektu A. Usługi w zakresie wsparcia rodziny i pieczy zastępczej oraz/lub kompleksowe wsparcie osób usamodzielnianych i opuszczających pieczę zastępczą.</p>	2021 – 2027	FEM 2021-2027
		<p>23. „Kluby Rodziców Zastępczych”.</p> <p>Model w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej obejmujący opracowanie koncepcji i pilotażowe wdrożenia Małopolskich Klubów Rodzin Zastępczych, zaplanowany do realizacji w ramach projektu „Społeczna Małopolska – koordynacja działań na rzecz włączenia społecznego w Małopolsce”, FERS 2021-2023, Działanie FERS.04.13.</p>	2024 – 2028	FERS 2021-2027

KIERUNKI	Cele szczegółowe	Działania	Okres realizacji	Źródła finansowania
		24. Organizacja cyklicznych „Małopolskich Kongresów Rodzinnej Pieczy Zastępczej” w ramach Małopolskiego Dnia Rodzin zastępczych. Platforma wymiany doświadczeń, integracji i edukacji kadr.	2023 – 2030	Środki własne Samorządu Województwa Małopolskiego
		25. Turnusy terapeutyczne dla zawodowych rodzin zastępczych.	2023 – 2024	Środki własne Samorządu Województwa Małopolskiego
PRIORYTET V. I. BADANIA, INNOWACJE, WSPARCIE KADR				
Poprawa skuteczności, jakości i efektywności usług społecznych, w tym systemowe rozwiązania dla zapewnienia adekwatnych do potrzeb kadr pomocy i integracji społecznej	1. Wdrożone modelowe rozwiązania lokalnego zarządzania usługami społecznymi 2. Pilotażowo wdrożone usługi społeczne bazujące na innowacyjnych rozwiązaniach testowanych w małopolskich projektach inkubacyjnych	26. Projekt „Małopolskie Centra Usług Społecznych”. Upowszechnienie nowego modelu funkcjonowania systemu pomocy społecznej opartego o CUS i rozpropagowanie modelu działania służb społecznych, którego podstawą są kooperacje i wspólne angażowanie zasobów (według modelu „Kooperacje 3D”) zaplanowany w ramach FEM 2021-2023, Działanie 6.23 Włączenie społeczne – projekty Województwa Małopolskiego, typ projektu A. Wsparcie procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych.	2024 – 2027	FEM 2021-2027

KIERUNKI	Cele szczegółowe	Działania	Okres realizacji	Źródła finansowania
	3. Inkubowane i przetestowane kolejne innowacyjne usługi społeczne 4. Dostarczona wiedza i informacje ważne dla efektywnej polityki społecznej regionu 5. Większa wiedza, umiejętności i kompetencje kadr sektora usług społecznych	27. Projekt „Usługa Wrażliwa – upowszechnianie innowacji społecznych w środowiskach lokalnych”. Projekt zakładający pilotażowe wdrożenie w Małopolsce usług społecznych bazujących na innowacyjnych rozwiązaniach testowanych w projektach własnych inkubujących innowacje społeczne zaplanowany w ramach FEM 2021-2023, Działanie 6.23 Włączenie społeczne – projekty Województwa Małopolskiego, typ projektu C. System usług społecznych – inkubacja innowacji.	2024 – 2028	FEM 2021-2027
		28. Projekt „Inkubator Włączenia Społecznego 2.0”. Projekt zakładający zwiększenie wykorzystania innowacji społecznych w procesie włączenia społecznego poprzez inkubację i akcelerację nowych produktów, usług, metod pracy, rozwiązań IT zaplanowany do realizacji w ramach FERS.05.01-at..00-002/23 w działaniu 5.1 „Innowacje społeczne (innowacyjne działania społeczne).	2024 – 2028	FERS 2021-2027
		29. Projekt „Społeczna Małopolska – Moduł Diagnostyczno-Planistyczny”. Regionalne i ponadregionalne/ ogólnopolskie diagnozy w obszarze włączenia społecznego i rozwoju usług społecznych, wspierania rodziny i pieczy zastępczej, pomocy i integracji społecznej zaplanowane do realizacji	2023 – 2028	FERS 2021-2027

KIERUNKI	Cele szczegółowe	Działania	Okres realizacji	Źródła finansowania
		w ramach projektu „Społeczna Małopolska - koordynacja działań na rzecz włączenia społecznego w Małopolsce” finansowanego w ramach FERS 2021-2027, Działanie FERS.04.13.		
		30. Projekt „Społeczna Małopolska - Moduł Kompetencyjny”. Superwizja, szkolenia, studia podyplomowe, specjalizacje I i II stopnia w zawodzie pracownik socjalny, certyfikowanie superwizorów pracy socjalnej dla kadr pomocy społecznej, wsparcia rodziny, pieczy zastępczej i adopcji oraz innych podmiotów działających na rzecz włączenia społecznego, ze szczególnym uwzględnieniem pracowników socjalnych, zaplanowane do realizacji w ramach projektu „Społeczna Małopolska - koordynacja działań na rzecz włączenia społecznego w Małopolsce” finansowanego w ramach FERS 2021-2027, Działanie FERS.04.13.	2023 – 2028	FERS 2021-2027
		31. Projekt „Po pierwsze Rodzina - moduł II”. Projekt zakładający podnoszenie kompetencji kadr wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej zaplanowany do realizacji w ramach FEM 2021-2023, Działanie 6.23 Włączenie społeczne - projekty Województwa Małopolskiego, typ projektu B. Usługi dla	2024 – 2029	FEM 2021-2027

KIERUNKI	Cele szczegółowe	Działania	Okres realizacji	Źródła finansowania
		rodzin oraz przygotowanie kadr systemu wsparcia rodziny i pieczy.		
		32. Projekt „Pakiet dla pomagających”. Superwizje i szkolenia dla kadr systemu pomocy i integracji społecznej.	2023 – 2030	Środki własne Samorządu Województwa Małopolskiego
		33. Projekt „Cyfrowy Asystent”. Digitalizacja, informatyzacja i transformacja cyfrowa służb społecznych poprzez wsparcie kompetencyjne w zakresie korzystania z technologii cyfrowych dla pracowników i klientów służb społecznych, inwestycje w infrastrukturę cyfrową służb społecznych, wypracowywanie know-how.	2021 – 2023	Środki własne Samorządu Województwa Małopolskiego

IX. KARTY DZIAŁAŃ

PRIORYTET I. Wspomaganie funkcjonowania małopolskich rodzin

Nazwa działania	1. Projekt „Po Pierwsze Rodzina - moduł I”
Część programowa	
PRIORYTET	I. WSPOMAGANIE FUNKCJONOWANIA MAŁOPOLSKICH RODZIN
KIERUNKI	Wspieranie małopolskich rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych
Cele szczegółowe	<ol style="list-style-type: none"> 1. Większy dostęp mieszkańców do specjalistycznego poradnictwa 2. Wdrożone programy edukacyjne zwiększające kompetencje wychowawcze rodziców
Preferencje	<ul style="list-style-type: none"> – Terytorialne wyrównywanie dostępu do usług społecznych w regionie i likwidacja białych plam na mapie dostępności Małopolan do usług społecznych – Preferencje dla mieszkańców i terytoriów regionu o szczególnych potrzebach
Część projektowa	
Cel	Tworzenie warunków do dobrego funkcjonowania małopolskich rodzin i poprawa jakości usług społecznych świadczonych na ich rzecz poprzez podniesienie dostępu do specjalistycznych form wsparcia rodzin zagrożonych kryzysem lub doświadczających sytuacji kryzysowych.
Opis	<p>W ramach projektu przewiduje się rozwój sieci poradni rodzinnych oferujących poradnictwo specjalistyczne dla rodzin doświadczających lub zagrożonych kryzysem, oparte o indywidualną diagnozę i plan pracy z rodziną, obejmujące w szczególności psychoterapię, oraz – w zależności od potrzeb:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) poradnictwo psychologiczne, prawne, rodzinne, pedagogiczne o charakterze indywidualnym i grupowym, b) mediacje, c) coaching, d) grupy wsparcia. <p>Poradnie będą prowadzone na terenie poszczególnych podregionów Województwa Małopolskiego (zgodnie z klasyfikacją GUS): miasta Kraków (min. dwie poradnie lub poradnia wraz z filią), krakowskiego (min. dwie poradnie lub poradnia wraz z filią), nowosądeckiego (poradnia na terenie Nowego Sącza, ewentualna filia poza miastem Nowy Sącz), nowotarskiego, oświęcimskiego, tarnowskiego (poradnia na terenie Tarnowa, ewentualna filia poza miastem Tarnów).</p>
Oczekiwane efekty	<ul style="list-style-type: none"> – Wdrożona profilaktyka rozpadu rodzin w wyniku rozwodów oraz profilaktyka utraty opieki nad dziećmi.

	<ul style="list-style-type: none"> - Poprawiona komunikacja pomiędzy członkami rodziny. - Zmniejszona liczba sytuacji kryzysowych doświadczanych w rodzinach, w tym zachowań o charakterze suicydalnym. - Podniesiona subiektywna ocena jakości życia.
Okres realizacji	2024 - 2027
Formuła realizacji	Partnerski, projekt niekonkurencyjny w ramach FEM 2021-2027
Realizator	<ul style="list-style-type: none"> - Samorząd Województwa Małopolskiego – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie, - podmioty spoza sektora finansów publicznych wyłonieni w ramach otwartego naboru.

Nazwa działania	2. Wsparcie i poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne dla kandydatów do przysposobienia oraz dla rodzin po adopcji
Część programowa	
PRIORYTET	I. WSPOMAGANIE FUNKCJONOWANIA MAŁOPOLSKICH RODZIN
KIERUNKI	Wspieranie małopolskich rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych
Cele szczegółowe	<ol style="list-style-type: none"> 1. Większy dostęp mieszkańców do specjalistycznego poradnictwa 2. Wdrożone programy edukacyjne zwiększające kompetencje wychowawcze rodziców
Preferencje	<ul style="list-style-type: none"> - Terytorialne wyrównywanie dostępu do usług społecznych w regionie i likwidacja białych plam na mapie dostępności Małopolan do usług społecznych
Część projektowa	
Cel	Doskonalenie kompetencji wychowawczych rodzin przed i po adopcji, podnoszenie jakości życia rodzin i dzieci, zapobieganie procesom rozwiązywania przysposobienia.
Opis	<p>Wsparcie oraz edukacja rodzin adopcyjnych poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - spotkania rodzicielskie w postaci grup wsparcia, warsztaty podnoszące kompetencje rodzicielskie i małżeńskie, - konsultacje indywidualne dla dorosłych, dzieci i młodzieży.
Oczekiwane efekty	<ul style="list-style-type: none"> - Prowadzona profilaktyka rozpadu rodzin adopcyjnych w wyniku rozwodów czy rozwiązywania przysposobień. - Zmniejszona liczba sytuacji kryzysowych doświadczanych w rodzinach adopcyjnych, w tym zachowań o charakterze suicydalnym. - Poprawiona komunikacja w rodzinach adopcyjnych.

	– Wyższa subiektywna ocena jakości życia członków rodzin adopcyjnych.
Okres realizacji	2023-2030
Formuła realizacji	Zadanie zlecone przez administrację rządową realizowane ze środków Budżetu Państwa i środków własnych Samorządu Województwa Małopolskiego.
Realizator	– Samorząd Województwa Małopolskiego – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie Małopolski Ośrodek Adopcyjny, – Niepubliczne ośrodki adopcyjne w Małopolsce.

Nazwa działania	3. Otwarty konkurs ofert dla organizacji III sektora „Rodzinna Małopolska”
Część programowa	
PRIORYTET	I. WSPOMAGANIE FUNKCJONOWANIA MAŁOPOLSKICH RODZIN
KIERUNKI	Wspieranie małopolskich rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych
Cele szczegółowe	1. Większy dostęp mieszkańców do specjalistycznego poradnictwa 2. Wdrożone programy edukacyjne zwiększające kompetencje wychowawcze rodziców
Preferencje	– Terytorialne wyrównywanie dostępu do usług społecznych w regionie i likwidacja białych plam na mapie dostępności Małopolan do usług społecznych – Preferencje dla mieszkańców i terytoriów regionu o szczególnych potrzebach
Część projektowa	
Cel	– Większy dostęp małopolskich rodzin będących w różnej sytuacji życiowej do usług wsparcia mających na celu wspomaganie ich w realizacji funkcji wychowawczych, opiekuńczych, socjalizacyjnych i emocjonalnych, – Dostępna profilaktyka i diagnostyka problemów, zaburzeń rozwojowych i chorób dzieci i młodzieży oraz terapia adekwatna do potrzeb, – Integracja rodzin.
Opis	Otwarte konkursy ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego w obszarze działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka. Przewidziano następujące formy wsparcia dla odbiorców: – spotkania edukacyjne, rodzicielskie, wyjazdy edukacyjno - integracyjne, różnorodne formy spędzania czasu wolnego – działania wzmacniające więzi rodzinne,

	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie szkoleń/ warsztatów w oparciu o program „Szkoly dla rodziców” - podnoszenie kompetencji wychowawczych rodziców, - podnoszenie kompetencji społecznych dzieci i młodzieży, w szczególności z zastosowaniem metody mediacji rówieśniczych, treningu zastępowania agresji, profilaktyki zintegrowanej, czy pozytywnej dyscypliny, - organizacja mediacji rodzinnych dotyczących wsparcia w rozwiązywaniu konfliktów wewnątrzrodzinnych, - zapewnienie specjalistycznego wsparcia dla rodzin znajdujących się w sytuacji zerwania więzi z powodu rozdzielenia wywołanego m.in. długotrwałym wyjazdem czy pozbawieniem wolności jednego z rodziców, - organizowaniu zajęć mających na celu rozwój zasobów własnych rodzin poprzez m.in. wymianę wspólnych doświadczeń (superwizje rodzinne/ superwizje indywidualne/ grupy wsparcia/ coaching rodzicielski), warsztaty podnoszące kompetencje komunikacyjne, - zapewnienie wsparcia rodzin w sytuacji wystąpienia kryzysu rodzinnego m. in. w formie terapii indywidualnej/ rodzinnej/ psychoterapii/ poradnictwa specjalistycznego, poradnictwa prawnego, warsztatów poprawiających relacje rodzic – dziecko.
Oczekiwane efekty	<ul style="list-style-type: none"> - Szersza oferta wsparcia małopolskich rodzin. - Większa znajomość oferty pomocy przeciwdziałającej sytuacjom kryzysowym. - Wzmocnione więzi rodzinne. - Większa motywacja do wspólnego spędzania wolnego czasu.
Okres realizacji	2023-2030
Formuła realizacji	Otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego
Realizator	Podmioty wymienione w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz stowarzyszenia zwykłe zgodnie z ustawą z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach

Nazwa działania	4. Projekt „Więzienie więzi nie więzi”
Część programowa	
PRIORYTET	I. WSPOMAGANIE FUNKCJONOWANIA MAŁOPOLSKICH RODZIN
KIERUNKI	Wspieranie małopolskich rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych
Cele szczegółowe	<ol style="list-style-type: none"> Większy dostęp mieszkańców do specjalistycznego poradnictwa Wdrożone programy edukacyjne zwiększające kompetencje wychowawcze rodziców
Preferencje	– Preferencje dla mieszkańców i terytoriów regionu o szczególnych potrzebach
Część projektowa	
Cel	Readaptacja społeczna osób skazanych prowadzona poprzez wzmocnienie kompetencji wychowawczych rodziców oraz odbudowanie lub rozwijanie więzi rodzicielskich.
Opis	<p>Projekt ma na celu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyposażenie rodziców odbywających karę pozbawienia wolności w wiedzę i praktyczne umiejętności podnoszące poziom ich kompetencji wychowawczych – nabycie kwalifikacji dających nową jakość w kontaktach z partnerem i dziećmi, a tym samym poprawa relacji pomiędzy nimi, – upowszechnianie działań podnoszących kompetencje wychowawcze wśród personelu jednostek penitencjarnych.
Oczekiwane efekty	<ul style="list-style-type: none"> – Wzrost kompetencji wychowawczych osób skazanych, – Odbudowane relacje rodzicielskie osób skazanych, – Większe kompetencje wychowawcze personelu jednostek penitencjarnych.
Okres realizacji	2024-2030
Formuła realizacji	Cykliczne, roczne inicjatywy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie wdrażane sukcesywnie w poszczególnych jednostkach penitencjarnych w Małopolsce
Realizator	Samorząd Województwa Małopolskiego – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

Nazwa działania	5. Projekt „Małopolska Niania 3.0”
Część programowa	
PRIORYTET	I. WSPOMAGANIE FUNKCJONOWANIA MAŁOPOLSKICH RODZIN
KIERUNKI	Wspieranie małopolskich rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych
Cele szczegółowe	1. Większy dostęp rodzin do usług opiekuńczych nad najmłodszymi dziećmi, w szczególności dla rodzin o szczególnych potrzebach
Preferencje	<ul style="list-style-type: none"> – Preferencje dla mieszkańców i terytoriów regionu o szczególnych potrzebach – Terytorialne wyrównywanie dostępu do usług społecznych w regionie i likwidacja białych plam na mapie dostępności Małopolan do usług społecznych
Część projektowa	
Cel	Celem zadania „Małopolska Niania 3.0” jest wsparcie bieżącej opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 poprzez zwiększenie dostępności do usług opieki nad najmłodszymi dziećmi, w szczególności dla preferowanych grup rodziców i dzieci pozostających w najtrudniejszej sytuacji tj. rodziców z niepełnosprawnościami, rodziców wychowujących dzieci do lat 3 z niepełnosprawnościami, rodziców samotnie wychowujących dzieci. Świadczenie przyznawane ma być rodzicowi w przypadku, gdy średni miesięczny dochód kształtuje się na określonym, niskim poziomie.
Opis	Udzielenie przez Województwo Małopolskie pomocy finansowej gminom w formie dotacji celowej. Pomoc finansowa może być przez gminy wykorzystana na przyznanie rodzicom spełniającym kryteria rekrutacji wsparcia w formie świadczenia pieniężnego z przeznaczeniem na pokrycie kosztów związanych z zatrudnieniem niani do opieki nad dzieckiem w wieku do lat 3.
Oczekiwane efekty	Zwiększona dostępność do usług opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, w szczególności dla preferowanych grup rodziców i dzieci, np. rodziców i dzieci z niepełnosprawnościami, rodziców samotnie wychowujących dzieci, o niskich dochodach.
Okres realizacji	2024-2026
Formuła realizacji	Udzielenie przez Województwo Małopolskie pomocy finansowej gminom w formie dotacji celowej.
Realizator	Samorząd Województwa Małopolskiego – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

PRIORYTET II. Przeciwdziałanie przemocy domowej w Małopolsce

Nazwa działania	6. Diagnoza przemocy domowej w województwie małopolskim
Część programowa	
PRIORYTET	PRIORYTET II. PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ W MAŁOPOLSCE
KIERUNEK	Zwiększanie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej
Cele szczegółowe	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dostarczona wiedza i informacje ważne dla efektywnej polityki społecznej regionu 2. Większa wiedza, umiejętności i kompetencje kadr przeciwdziałania przemocy domowej oraz mieszkańców
Preferencje	<ul style="list-style-type: none"> – Realizacja badań i analiz opartych o kryterium użyteczności – Ustawiczne szkolenie i doskonalenie zawodowe małopolskich kadr – Budowa użytecznego instrumentarium do pracy z osobami doświadczającymi przemocy domowej i ją stosującymi oraz tworzenia lokalnych polityk społecznych
Część projektowa	
Cel	<p>Diagnoza problemu przemocy domowej w Małopolsce mogąca obejmować, w zależności od potrzeb, informacje dotyczące:</p> <ul style="list-style-type: none"> – skali zjawiska przemocy domowej, – charakteru i dominującego typu przemocy domowej, – grup społecznych najczęściej zagrożonych przemocą, – reagowania Małopolan na przejawy przemocy domowej, – poziomu znajomości służb działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, – doświadczenia kadr i mieszkańców, potrzeb systemu, wyzwań dla polityki społecznej, możliwych strategii działania.
Opis	<p>Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej nakłada na samorząd województwa obowiązek: opracowania i realizacji wojewódzkiego programu przeciwdziałania przemocy domowej, inspirowania i promowania nowych rozwiązań w tym zakresie, a także opracowywania ramowych programów ochrony osób doznających przemocy domowej oraz ramowych programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową, jak też organizowanie szkoleń dla kadr realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej.</p>

	<p>W realizacji tych działań należy wykorzystywać badania i analizy, realizując ideę polityki społecznej opartej na dowodach, zarówno lokalnej, jak i regionalnej.</p> <p>Ponadto, udostępnianie informacji tego rodzaju będzie pomocne dla kadr z terenu województwa małopolskiego, które na co dzień zajmują się przeciwdziałaniem przemocy, jako instrumentarium do pracy z osobami doświadczającymi przemocy domowej i ją stosującymi. Publikowane raporty mogą stanowić również otwarte źródło wiedzy o zjawisku przemocy domowej, z którego mogą korzystać wszyscy mieszkańcy województwa, co może wpływać na zmianę świadomości, postaw, zwiększać dostęp do informacji.</p>
Oczekiwane efekty	Użyteczna wiedza i informacje ważne dla regionalnych i lokalnych polityk społecznych w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, programów szkoleniowych i innych.
Okres realizacji	2024-2028
Formuła realizacji	Inicjatywy badawczo-analityczne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie wynikające z rozpoznanych potrzeb
Realizator	Samorząd Województwa Małopolskiego – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

Nazwa działania	7. Podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości na temat przemocy domowej, budowanie struktur współpracy
Część programowa	
PRIORYTET	PRIORYTET II. PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ W MAŁOPOLSCE
KIERUNEK	Zwiększanie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej
Cele szczegółowe	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dostarczona wiedza i informacje ważne dla efektywnej polityki społecznej regionu 2. Większa wiedza, umiejętności i kompetencje kadr przeciwdziałania przemocy domowej oraz mieszkańców
Preferencje	<ul style="list-style-type: none"> – Interdyscyplinarność działań i współpracy – Ustawiczne szkolenie i doskonalenie zawodowe małopolskich kadr
Część projektowa	
Cel	Upowszechnianie postaw wolnych od przemocy
Opis	Upowszechnianie postaw wolnych od przemocy poprzez realizację spotkań, szkoleń i konferencji z udziałem szeroko rozumianych kadr zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej w celu planowania i realizacji działań w oparciu o wspólne cele, strategię, inicjatywy.

Oczekiwane efekty	Włączone podmioty niepublicznych takie jak m. in.: organizacje pozarządowe, podmioty medyczne, przedsiębiorcy, w tym społeczni, w realizację projektów w zakresie pomocy osobom dotkniętym przemocą domową, w szczególności działań profilaktycznych wzmacniających więzi rodzinne, wspierających rodziny w kryzysie.
Okres realizacji	2024-2030
Formuła realizacji	Inicjatywy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie
Realizator	Województwo Małopolskie – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

Nazwa działania	8. Diagnozowanie potrzeb szkoleniowych kadr zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej oraz zasobów instytucjonalnych z obszaru przeciwdziałania przemocy domowej
Część programowa	
PRIORYTET	PRIORYTET II. PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ W MAŁOPOLSCE
KIERUNKI	Zwiększanie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej
Cele szczegółowe	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dostarczona wiedza i informacje ważne dla efektywnej polityki społecznej regionu 2. Większa wiedza, umiejętności i kompetencje kadr przeciwdziałania przemocy domowej oraz mieszkańców
Preferencje	<ul style="list-style-type: none"> – Realizacja badań i analiz opartych o kryterium użyteczności – Ustawiczne szkolenie i doskonalenie zawodowe małopolskich kadr
Część projektowa	
Cel	Zbudowanie optymalnej oferty szkoleniowej dla kadr instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej, opowiadającej na potrzeby pracowników oraz pozwalającej na realizację priorytetów polityki społecznej województwa i celów programu krajowego.
Opis	Przeprowadzenie badań potrzeb szkoleniowych z udziałem osób reprezentujących różne instytucje, biorących udział w posiedzeniach zespołów interdyscyplinarnych/ grup diagnostyczno-pomocowych w ramach realizacji procedury Niebieskie Karty oraz z reprezentantami instytucji, do których adresowane będą szkolenia i inne formy rozwoju wiedzy i kompetencji koncentrujące się wokół tematyki wspierania osób doświadczających przemocy oraz przeciwdziałania przemocy domowej.

Oczekiwane efekty	<ul style="list-style-type: none"> – Realizowane priorytety polityki społecznej województwa w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej i celów Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 – Optymalna oferta szkoleniowa dla kadr instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej w regionie.
Okres realizacji	2024-2028
Formuła realizacji	Inicjatywy badawczo-analityczne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie
Realizator	Samorząd Województwa Małopolskiego – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

Nazwa działania	9. Szkolenia z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz superwizje dla kadry systemu pomocy i integracji społecznej, w tym realizatorów Procedury „Niebieskie Karty”
Część programowa	
PRIORYTET	PRIORYTET II. PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ W MAŁOPOLSCE
KIERUNKI	Zwiększanie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej
Cele szczegółowe	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dostarczona wiedza i informacje ważne dla efektywnej polityki społecznej regionu 2. Większa wiedza, umiejętności i kompetencje kadr przeciwdziałania przemocy domowej oraz mieszkańców
Preferencje	<ul style="list-style-type: none"> – Ustawiczne szkolenie i doskonalenie zawodowe małopolskich kadr – Budowa użytecznego instrumentarium do pracy z osobami doświadczającymi przemocy domowej i ją stosującymi oraz tworzenia lokalnych polityk społecznych
Część projektowa	
Cel	Podniesienie wiedzy, umiejętności i kompetencji kadr instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej
Opis	<p>Zakłada się realizację cyklu szkoleń opartych o trzy moduły edukacyjne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) „PAKIET NA START” – szkolenie w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej dedykowane przedstawicielom instytucji pomocowych rozpoczynającym pracę w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, ze stażem pracy w tym obszarze do 2 lat. 2) „PAKIET SPECJALISTYCZNY” - szkolenie specjalistyczne w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej poszerzające wiedzę i kompetencje przedstawicieli instytucji

	<p>pomocowych posiadających doświadczenie w pracy w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.</p> <p>3) „PAKIET SPECJALISTYCZNEGO WSPARCIA DEDYKOWANY GMINOM” - superwizja i szkolenia specjalistyczne dla członków zespołów interdyscyplinarnych z terenu wybranych małopolskich gmin.</p>
Oczekiwane efekty	<ul style="list-style-type: none"> – Realizowane priorytety polityki społecznej województwa w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej i celów Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 – Wyższe kompetencje kadr instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej.
Okres realizacji	2023-2030
Formuła realizacji	Cykliczne, coroczne inicjatywy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie uwzględniające wytyczne ministerialne.
Realizator	Samorząd Województwa Małopolskiego – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie.

Nazwa działania	10. Opracowanie regionalnego Ramowego Programu Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej
Część programowa	
PRIORYTET	PRIORYTET II. PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ W MAŁOPOLSCE
KIERUNKI	Zwiększanie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej
Cele szczegółowe	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowane dokumenty strategiczne o charakterze operacyjno-wdrożeniowym do zastosowania przy przygotowaniu i realizacji lokalnych programów ochrony ofiar przemocy domowej oraz strategii oddziaływania na sprawców 2. Większa wiedza, umiejętności i kompetencje kadr przeciwdziałania przemocy domowej oraz mieszkańców
Preferencje	– Budowa użytecznego instrumentarium do pracy z osobami doświadczającymi przemocy domowej i ją stosującymi oraz tworzenia lokalnych polityk społecznych
Część projektowa	
Cel	Opracowanie polityk lokalnych w zakresie ochrony osób doznających przemocy domowej
Opis	Opracowanie ramowego programu ochrony ofiar doznających przemocy domowej należy do zadań własnych samorządu województwa, nałożonych Ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (art. 6 ust. 6 pkt. 3).

	Program ochrony ofiar przemocy domowej jest dokumentem strategicznym o charakterze operacyjno-wdrożeniowym, a jego podstawową rolą jest przełożenie zapisów dokumentu wyższego rzędu na konkretne działania/ zadania. Stanowi ramy odniesienia do opracowania i realizacji lokalnych - gminnych i powiatowych programów ochrony ofiar przemocy domowej, uwzględniających lokalną specyfikę i uwarunkowania oraz dostosowanych do potrzeb uczestników. Określa główne obszary i formy oddziaływań wobec osób doświadczających przemocy domowej w województwie małopolskim.
Oczekiwane efekty	Funkcjonujący ramowy program ochrony osób doświadczających przemocy domowej.
Okres realizacji	2024-2030
Formuła realizacji	Opracowany dokument we współpracy ze specjalistami, upowszechniany w województwie
Realizator	Samorząd Województwa Małopolskiego – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

Nazwa działania	11. Opracowanie regionalnego Ramowego Programu Korekcyjno-Edukacyjnego Dla Osób Stosujących Przemoc Domową
Część programowa	
PRIORYTET	PRIORYTET II. PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ W MAŁOPOLSCE
KIERUNKI	Zwiększanie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej
Cele szczegółowe	<ol style="list-style-type: none"> Opracowane dokumenty strategiczne o charakterze operacyjno-wdrożeniowym do zastosowania przy przygotowaniu i realizacji lokalnych programów ochrony ofiar przemocy domowej oraz strategii oddziaływania na sprawców Dostarczona wiedza i informacje ważne dla efektywnej polityki społecznej regionu
Preferencje	<ul style="list-style-type: none"> Budowa użytecznego instrumentarium do pracy z osobami doświadczającymi przemocy domowej i ją stosującymi oraz tworzenia lokalnych polityk społecznych Ustawiczne szkolenie i doskonalenie zawodowe małopolskich kadr
Część projektowa	
Cel	Opracowanie polityk lokalnych w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc domową.
Opis	Opracowanie ramowego programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową należy do zadań własnych samorządu województwa, nałożonych ustawą z dnia

	<p>29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (art. 6 ust. 6 pkt. 3).</p> <p>Ramowy program jest dokumentem strategicznym o charakterze operacyjno-wdrożeniowym, a jego podstawową rolą jest przełożenie zapisów dokumentu wyższego rzędu na konkretne działania/ zadania. Stanowi on ramy odniesienia do opracowania i realizacji - powiatowych programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową, uwzględniających lokalną specyfikę i uwarunkowania oraz dostosowanych do potrzeb uczestników programu. Realizacja oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych (w formie spotkań indywidualnych lub grupowych) wobec osób stosujących przemoc domową przyczynić ma się do powstrzymywania się przez nich od stosowania przemocy. Jest formą oddziaływania ukierunkowaną na kształtowanie właściwych postaw, zachowań i przekonań, wyposażeniem w kompetencje pozwalające m. in na rozwój umiejętności samokontroli, w tym bardziej efektywne radzenie sobie z emocjami.</p>
Oczekiwane efekty	Funkcjonujący program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.
Okres realizacji	2024-2030
Formuła realizacji	Opracowany dokument we współpracy ze specjalistami, upowszechniany w województwie.
Realizator	Samorząd Województwa Małopolskiego – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

Nazwa działania	12. Opracowanie regionalnego Ramowego Programu Psychologiczno-Terapeutycznego Dla Osób Stosujących Przemoc Domową
Część programowa	
PRIORYTET	PRIORYTET II. PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ W MAŁOPOLSCE
KIERUNKI	Zwiększanie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej
Cele szczegółowe	<ol style="list-style-type: none"> Opracowane dokumenty strategiczne o charakterze operacyjno-wdrożeniowym do zastosowania przy przygotowaniu i realizacji lokalnych programów ochrony ofiar przemocy domowej oraz strategii oddziaływania na sprawców Większa wiedza, umiejętności i kompetencje kadr przeciwdziałania przemocy domowej oraz mieszkańców

Preferencje	– Budowa użytecznego instrumentarium do pracy z osobami doświadczającymi przemocy domowej i ją stosującymi oraz tworzenia lokalnych polityk społecznych
Część projektowa	
Cel	Opracowanie polityk lokalnych w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc domową.
Opis	<p>Opracowanie ramowego programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową należy do zadań własnych samorządu województwa, nałożonych Ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (art. 6 ust. 6 pkt. 3).</p> <p>Ramowy program jest dokumentem strategicznymi o charakterze operacyjno-wdrożeniowym, a jego podstawową rolą jest przełożenie zapisów dokumentu wyższego rzędu na konkretne działania/ zadania. Stanowi on ramy odniesienia do opracowania i realizacji lokalnych - powiatowych programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową, uwzględniających lokalną specyfikę i uwarunkowania oraz dostosowanych do potrzeb uczestników.</p> <p>Realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową ukierunkowana jest przede wszystkim na rozwijanie i utrwalanie kompetencji w zakresie relacji z osobami najbliższymi, bez stosowania przemocy. Stanowi uzupełnienie i rozwinięcie działań podejmowanych wobec tych osób w ramach programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych, a w konsekwencji prowadzić ma do całkowitego wyeliminowania zachowań przemocowych.</p>
Oczekiwane efekty	Funkcjonujący program oddziaływań psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.
Okres realizacji	2024-2030
Formuła realizacji	Opracowany dokument we współpracy ze specjalistami, upowszechniany w województwie
Realizator	Samorząd Województwa Małopolskiego – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

PRIORYTET III. Rozwój usług społecznych w regionie

Nazwa działania	13. Standaryzowanie usług społecznych w regionie - opracowanie, upowszechnienie, wdrożenie i ewaluacja regionalnego modelu prowadzenia placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży i ich rodzin
Część programowa	
PRIORYTET	PRIORYTET III. ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH W REGIONIE
KIERUNKI	Kampanie edukacyjne przygotowujące młodzież do pełnienia ról rodzinnych, społecznych i zawodowych, a także propagujące ideę wolontariatu
Cele szczegółowe	<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa użytecznego instrumentarium dla kadr wspierania rodziny 2. Opracowane dokumenty strategiczne o charakterze operacyjno-wdrożeniowym do zastosowania przy tworzeniu placówek wsparcia dziennego dla dzieci, młodzieży i ich rodzin, w tym w szczególności ze środków FEM 2021-2027 3. Utworzone w Małopolsce kolejne placówki wsparcia dziennego dla dzieci, młodzieży i ich rodzin 4. Wdrożone projekty wspierania rozwoju, wyrównywania deficytów oraz oddziaływania na środowisko młodego człowieka, w szczególności zagrożone wykluczeniem społecznym w ramach placówek wsparcia dziennego
Preferencje	<ul style="list-style-type: none"> – Terytorialne wyrównywanie dostępu do usług społecznych w regionie – Likwidacja białych plam na mapie dostępności Małopolan do usług społecznych – Uruchamianie brakujących usług, w tym w oparciu o regionalne standardy – Preferencje dla mieszkańców i terytoriów regionu o szczególnych potrzebach – Indywidualizacja wsparcia i interdyscyplinarność działania – Równoległa praca z rodziną
Część projektowa	
Cel	Standaryzacja usług niedostatecznie zdefiniowanych w przepisach krajowych dla jakości pracy placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, wsparcia kadr i rozwoju usługi – opracowany model.
Opis	Wypracowany model służyć ma przede wszystkim Beneficjentom Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 tworzącym w regionie przy wsparciu środków UE placówki wsparcia dziennego, zdefiniowane w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Opisywane w Modelu rozwiązania mają jednak

	<p>charakter uniwersalny – dotyczą placówek, które mogą być prowadzone/organizowane/zlecane przez różne podmioty, w tym publiczne, zaangażowane w działalność społeczną, chcące budować w Małopolsce usługę społeczną będącą oparciem dla rodzin, dzieci i młodzieży. Placówki wsparcia dziennego mogą być prowadzone w oparciu o środki europejskie, budżety własne samorządów lokalnych, budżety organizacji pozarządowych, montaż w/w środków i wszelkie inne dostępne źródła finansowania tego typu usług, w tym w oparciu o partycypację usługobiorców w kosztach otrzymywanych usług społecznych.</p> <p>Model określa m.in. cele działalności placówek; charakterystykę odbiorców wsparcia; kluczowe elementy oferty jaką powinny dysponować placówki w regionie; kluczowe zasady, którymi powinny się kierować placówki w swej działalności, w tym dotyczące modelu współpracy w ramach lokalnego systemu wsparcia rodziny; opis działań nakierowanych na wsparcie personelu. Dodatkowo zwarte są opisy dobrych praktyk mogące stanowić inspirację zarówno dla podmiotów uruchamiających nową placówkę, jak i planujących rozszerzenie dotychczasowej oferty.</p>
Oczekiwane efekty	<ul style="list-style-type: none"> – Wsparty rozwój dzieci i młodzieży. – Wyrównane zdiagnozowane deficyty. – Oddziaływanie na środowisko młodego człowieka, w szczególności zagrożone wykluczeniem społecznym. – Pomoc w wychowaniu i opiece.
Okres realizacji	2023-2030
Formuła realizacji	Opracowany dokument we współpracy ze specjalistami, upowszechniany w województwie, w szczególności na gruncie wdrażania Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027.
Realizator	<ul style="list-style-type: none"> – Beneficjenci Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 tworzący w regionie, przy wsparciu środków UE, placówki wsparcia dziennego, – Samorząd Województwa Małopolskiego – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie, – Instytucja Zarządzająca (Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego) Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027, – Instytucja Pośrednicząca (Małopolskie Centrum Przedsiębiorczości) Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027

Nazwa działania	14. Pakiet działań „Małopolskie Świetliki”
Część programowa	
PRIORYTET	PRIORYTET III. ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH W REGIONIE
KIERUNKI	Kampanie edukacyjne przygotowujące młodzież do pełnienia ról rodzinnych, społecznych i zawodowych, a także propagujące ideę wolontariatu
Cele szczegółowe	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wdrożone projekty wspierania rozwoju, wyrównywania deficytów oraz oddziaływania na środowisko młodego człowieka, w szczególności zagrożone wykluczeniem społecznym w ramach placówek wsparcia dziennego 2. Utworzone w Małopolsce kolejne placówki wsparcia dziennego dla dzieci, młodzieży i ich rodzin
Preferencje	<ul style="list-style-type: none"> – Terytorialne wyrównywanie dostępu do usług społecznych w regionie – Likwidacja białych plam na mapie dostępności Małopolan do usług społecznych – Uruchamianie brakujących usług, w tym w oparciu o regionalne standardy – Preferencje dla mieszkańców i terytoriów regionu o szczególnych potrzebach – Indywidualizacja wsparcia i interdyscyplinarność działania – Równoległa praca z rodziną
Część projektowa	
Cel	Wsparcie rodziny poprzez placówki wsparcia dziennego i programy rozwojowe dla dzieci i młodzieży oraz ich rodziców.
Opis	<p>Wsparcie rodzin poprzez placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w szczególności, gdy dziecko i/ lub rodzinę dotyczą deficyty emocjonalne, bezradność opiekuńczo - wychowawcza rodziców, deficyty edukacyjne lub diagnozowane są specjalne potrzeby edukacyjne i społeczne dzieci, inne deficyty wynikające np. z choroby dziecka czy niskiego statusu ekonomiczno-społecznego rodziny, sprawiania problemów wychowawczych.</p> <p>„Małopolskie Świetliki” to również upowszechnienie usług w formach „wyjazdowych” czyli np. przemieszczanie się animatorów oraz innych specjalistów z cyklicznymi zajęciami wykorzystując infrastrukturę dostępną w terenie, w tym w szczególności na obszarach wiejskich i w innych miejscach, gdzie nie ma PWD lub jest ich zbyt mało.</p>
Oczekiwane efekty	<ul style="list-style-type: none"> – Utworzone nowe placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży zwłaszcza na terenach, na których rodziny pozbawione są dostępu do nich, ze szczególnym uwzględnieniem małopolskich wsi.

	<ul style="list-style-type: none"> – Rozszerzona oferta istniejących placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, zwłaszcza zwiększanie dostępności do wsparcia deficytowych specjalistów. – Uruchomione nowe usługi adresowane do młodych ludzi, w tym na bazie istniejących PWD, jak streetworking, pedagogika ulicy, placówki w specjalistyczne i pracy podwórkowej prowadzonej przez wychowawców, mobilne usługi. – Wdrażanie małopolskiego modelu pracy PWD.
Okres realizacji	2021-2027
Formuła realizacji	Projekty konkurencyjne FEM 2021-2027
Realizator	Beneficjenci Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027

Nazwa działania	15. Pakiet działań „Aktywizacja i integracja społeczno-zawodowa osób w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz osób biernych zawodowo”
Część programowa	
PRIORYTET	PRIORYTET III. ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH W REGIONIE
KIERUNKI	Rozwój oferty sprzyjającej aktywizacji i integracji społecznej, w tym w wymiarze międzypokoleniowym
Cele szczegółowe	1. Wdrożone projekty aktywnego włączenia społecznego, promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa oraz zwiększania zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji
Preferencje	<ul style="list-style-type: none"> – Kompleksowość projektów, wielość instrumentów wsparcia – Realizacja projektów przez Beneficjentów posiadających doświadczenie w danym obszarze – Odrębny pakiet projektów dla sektora pomocy społecznej
Część projektowa	
Cel	<p>Wspieranie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci, – aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji

Opis	<ul style="list-style-type: none"> – Kompleksowe wsparcie na rzecz integracji społecznej osób w szczególnie trudnej sytuacji życiowej oraz z największymi deficytami w zakresie kompetencji społecznych. – Wsparcie dla osób, których bierność zawodowa wynika z: <ul style="list-style-type: none"> a) nauki, uzupełniania kwalifikacji, b) choroby, niepełnosprawności, c) obowiązków rodzinnych i związanych z prowadzeniem domu. <p>Możliwe będzie wykorzystanie szerokiego katalogu instrumentów aktywizacji o charakterze społecznym, zawodowym, zdrowotnym czy edukacyjnym, których dobór będzie uzależniony od indywidualnych potrzeb osób i rodzin objętych wsparciem.</p>
Oczekiwane efekty	<ul style="list-style-type: none"> – Zwiększanie dostępu do usług kluczowych, w szczególności o usług o charakterze środowiskowym dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci. – Wsparcie na rzecz zatrudnienia ludzi młodych i integracji społeczno-gospodarczej ludzi młodych. – Integracja z rynkiem pracy oraz powrót na rynek pracy osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji.
Okres realizacji	2021-2027
Formuła realizacji	Projekty konkurencyjne FEM 2021-2027
Realizator	Beneficjenci Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027

Nazwa działania	16. Standaryzowanie usług społecznych w regionie - opracowanie, upowszechnienie, wdrożenie i ewaluacja regionalnego modelu prowadzenia centrów wsparcia opiekunów nieformalnych/ faktycznych (rodzinnych)
Część programowa	
PRIORYTET	PRIORYTET III. ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH W REGIONIE
KIERUNKI	Pomoc osobom sprawującym opiekę nad członkiem rodziny wymagającym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu
Cele szczegółowe	<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa użytecznego instrumentarium dla kadr wspierania rodziny 2. Opracowane dokumenty strategiczne o charakterze operacyjno-wdrożeniowym do zastosowania przy tworzeniu centrów wsparcia opiekunów nieformalnych/faktycznych, w tym w szczególności ze środków FEM 2021-2027 3. Wdrożone nowe usługi społeczne w regionie

	<ol style="list-style-type: none"> 4. Utworzone w Małopolsce kolejne centra wsparcia opiekunów nieformalnych/faktycznych osób niesamodzielnych/ potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu 5. Uruchomione w regionie kolejne usługi wytchnieniowe dla opiekunów rodzinnych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu 6. Poprawiona organizacja opieki domowej Małopolsce 7. Podniesione kompetencje opiekuńcze rodzin
Preferencje	<ul style="list-style-type: none"> – Terytorialne wyrównywanie dostępu do usług społecznych w regionie – Likwidacja białych plam na mapie dostępności Małopolan do usług społecznych – Uruchamianie brakujących usług, w tym w oparciu o regionalne standardy
Część projektowa	
Cel	Standaryzacja nowych, niezdefiniowanych usług dla trafności i jakości pomocy rodzinom sprawującym opiekę domową nad osobami niesamodzielnymi oraz wsparcia kadr i rozwoju usługi
Opis	<p>Wypracowany model służyć ma przede wszystkim Beneficjentom Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 tworzącym w regionie, przy wsparciu środków UE, centra wsparcia opiekunów nieformalnych/faktycznych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.</p> <p>Wypracowane rozwiązania mają jednak charakter uniwersalny - dotyczą centrów/ośrodków/usług, które mogą być prowadzone/organizowane/zlecane przez różne podmioty, w tym publiczne, zaangażowane w działalność społeczną, chcące budować w Małopolsce usługę społeczną będącą oparciem dla rodzin opiekujących się w domu osobami potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Usługi wspierające rodziny w opiece mogą być prowadzone w oparciu o środki europejskie, budżety własne samorządów lokalnych, budżety organizacji pozarządowych, montaż w/w środków i wszelkie inne dostępne źródła finansowania tego typu usług, w tym w oparciu o partycypację usługobiorców w kosztach otrzymywanych usług. Model określa m.in. cele i sposób funkcjonowania centrów, charakterystykę adresatów wsparcia, zakres wymaganych usług i rekomendowane ich standardy, rekomendacje dotyczące personelu takich placówek.</p>
Oczekiwane efekty	<p>Zmiana ilościowa</p> <ul style="list-style-type: none"> – utworzone w Małopolsce kolejne centra wsparcia opiekunów nieformalnych/faktycznych osób

	<p>niesamodzielnych/ potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu</p> <ul style="list-style-type: none"> – uruchomione w regionie kolejne usługi wytchnieniowe dla opiekunów rodzinnych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. <p>Zmiana jakościowa</p> <ul style="list-style-type: none"> – zwiększone kompetencje opiekuńcze opiekunów nieformalnych/faktycznych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu – ułatwiony dostęp opiekunów nieformalnych/faktycznych do informacji, wsparcia, sprzętu, usług i procedur ułatwiających opiekę – zwiększony dostęp do informacji służb różnych sektorów związanych z opieką nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu
Okres realizacji	2023-2030
Formuła realizacji	Opracowany dokument we współpracy ze specjalistami, upowszechniany w województwie, w szczególności na gruncie wdrażania Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027.
Realizator	<ul style="list-style-type: none"> – Samorząd Województwa Małopolskiego – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie, – Instytucja Zarządzająca (Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego) Regionalnego Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027, – Instytucja Pośrednicząca (Małopolskie Centrum Przedsiębiorczości) Regionalnego Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027, – Beneficjenci Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 tworzący w regionie, przy wsparciu środków UE, centra wsparcia opiekunów nieformalnych/faktycznych, – centra wsparcia opiekunów nieformalnych/ faktycznych.

Nazwa działania	17. Pakiet działań dot. uruchamiania Centrów wsparcia opiekunów rodzinnych
Część programowa	
PRIORYTET	PRIORYTET III. ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH W REGIONIE
KIERUNKI	Pomoc osobom sprawującym opiekę nad członkiem rodziny wymagającym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu
Cele szczegółowe	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wdrożone nowe usługi społeczne w regionie 2. Utworzone w Małopolsce kolejne centra wsparcia opiekunów nieformalnych/faktycznych osób

	<p>niesamodzielnych/ potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Uruchomione w regionie kolejne usługi wytchnieniowe dla opiekunów rodzinnych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu 4. Poprawiona organizacja opieki domowej Małopolsce 5. Podniesione kompetencje opiekuńcze rodzin
Preferencje	<ul style="list-style-type: none"> – Terytorialne wyrównywanie dostępu do usług społecznych w regionie – Likwidacja białych plam na mapie dostępności Małopolan do usług społecznych – Uruchamianie brakujących usług, w tym w oparciu o regionalne standardy
Część projektowa	
Cel	Zwiększenie dostępu małopolskich rodzin opiekujących się w domu osobami niesamodzielnymi do kompleksowego wsparcia i pomocy
Opis	<p>Kontynuacja rozpoczętej w Małopolsce budowy interdyscyplinarnego systemu pomocy powodującego utrzymanie opieki nad osobą wymagającą wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w jej miejscu zamieszkania najdłużej, jak to możliwe, co wpisuje się w rozpoczęty w Polsce proces deinstytucjonalizacji usług społecznych, poprzez uruchamianie w regionie centrów wsparcia opiekunów nieformalnych/faktycznych.</p> <p>Centrum wsparcia opiekunów nieformalnych/faktycznych w Małopolsce oferować powinno co najmniej:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. wsparcie doradcze opiekunów faktycznych, m.in. grupy wsparcia, indywidualne poradnictwo, szkolenia i praktyki opiekuńcze, zespołowa asystentura (w formach mobilnych/niestacjonarnych); 2. działania zwiększające dostęp opiekunów do możliwości wsparcia, świadczeń itp. ułatwiających opiekę; 3. działania informacyjno-edukacyjne kierowane do kadr związanych z opieką nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, zwłaszcza służby zdrowia i pomocy społecznej; <p>Zakres wsparcia może obejmować dodatkowo:</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. opiekę wytchnieniową; 5. ułatwienia w dostępie opiekunów faktycznych do sprzętu pielęgnacyjnego, rehabilitacyjnego i medycznego w połączeniu z nauką obsługi i doradztwem;

	6. wielokierunkowe wsparcie w trybie pilnym osób wymagających opieki w miejscu zamieszkania i ich opiekunów, po pobycie w szpitalu.
Oczekiwane efekty	<p>Zmiana ilościowa</p> <ul style="list-style-type: none"> – utworzone w Małopolsce kolejne centra wsparcia opiekunów nieformalnych/faktycznych osób niesamodzielnych/ potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, – uruchomione w regionie kolejne usługi wytnienieniowe dla opiekunów rodzinnych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. <p>Zmiana jakościowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zwiększone kompetencje opiekuńcze opiekunów nieformalnych/faktycznych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, – ułatwiony dostęp opiekunów nieformalnych/faktycznych do informacji, wsparcia, sprzętu, usług i procedur ułatwiających opiekę, – zwiększony dostęp do informacji służb różnych sektorów związanych z opieką nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.
Okres realizacji	2021-2027
Formuła realizacji	Projekty konkurencyjne FEM 2021-2027
Realizator	Beneficjenci Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027

Nazwa działania	18. Pakiet działań z obszaru „Bezpieczna Rodzina”
Część programowa	
PRIORYTET	PRIORYTET III. ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH W REGIONIE
KIERUNKI	Integracja społeczna osób w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, w tym poprzez działania w zakresie interwencji kryzysowej
Cele szczegółowe	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utworzone w Małopolsce kolejne ośrodki interwencji kryzysowej 2. Zapewniona kompleksowa, interdyscyplinarna pomoc dla osób dotkniętych problemami i sytuacjami kryzysowymi przywracająca równowagę psychiczną i umiejętność samodzielnego radzenia sobie
Preferencje	<ul style="list-style-type: none"> – Terytorialne wyrównywanie dostępu do usług społecznych w regionie – Likwidacja białych plam na mapie dostępności Małopolan do usług społecznych
Część projektowa	

Cel	Rozwój interdyscyplinarnej oferty wsparcia rodziny zagrożonej doświadczeniem kryzysu w formule 24/7.
Opis	<p>Wsparcie dla tworzenia nowych ośrodków interwencji kryzysowej i/lub wsparcie rozwoju istniejących ośrodków interwencji kryzysowej, zapewniających osobom i rodzinom dotkniętym problemami i sytuacjami kryzysowymi kompleksową, interdyscyplinarną pomoc przywracającą równowagę psychiczną i umiejętność samodzielnego radzenia sobie, ograniczającą czas trwania kryzysu i jego negatywne konsekwencje, zmniejszającą prawdopodobieństwo nawrotów kryzysów, a przede wszystkim zapobiegającą przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej.</p> <p>Zakres usług interwencji kryzysowej świadczonych przez ośrodek powinien obejmować co najmniej:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dostępną całodobowo, natychmiastową, kompleksową/ interdyscyplinarną i specjalistyczną krótkoterminową pomoc w celu przywrócenia równowagi psychospołecznej; – diagnozę stanu klienta i stopnia zagrożenia jego równowagi psychicznej, zdrowia i życia; – ustalenie planu pomocy i realizatorów ustalonego planu pomocy; – działania pre- i post -interwencyjne; <p>Rozwój ośrodków interwencji kryzysowej, obok dorównywania do standardu dla nowych ośrodków, może być realizowany np. poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – tworzenie filii ośrodków interwencji kryzysowej; – zapewnienie dostępu do miejsc czasowego schronienia (lub zwiększenie ich liczby); – organizowanie wsparcia dla dzieci i młodzieży oraz ich rodzin; – rozwój nowych metod prac interwencyjnej; – rozwój kadrowy i organizacyjny służb interwencji kryzysowej.
Oczekiwane efekty	<ul style="list-style-type: none"> – Utworzone nowe ośrodki interwencji kryzysowej zwłaszcza na terenach, na których mieszkańcy pozbawieni są dostępu do takich usług. – Rozszerzona oferta istniejących ośrodków interwencji kryzysowej, zwłaszcza zwiększanie dostępności do deficytowych usług. – Uruchomione nowe usługi i metody pracy interwencyjnej.–
Okres realizacji	2021-2027
Formuła realizacji	Projekty konkurencyjne FEM 2021-2027

Realizator	Beneficjenci Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027
-------------------	---

Nazwa działania	19. Pakiet działań z obszaru „Usługi w zakresie rozwoju mieszkalnictwa wspomaganego i treningowego”
Część programowa	
PRIORYTET	PRIORYTET III. ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH W REGIONIE
KIERUNKI	Rozwój mieszkalnictwa treningowego i wspomaganego
Cele szczegółowe	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utworzone w Małopolsce kolejne mieszkania wspomagane i treningowe 2. Poprawiony dostęp do mieszkań wspomaganych i treningowych poprzez tworzenie miejsc w nowoutworzonych lub istniejących mieszkaniach 3. Wdrożone nowe usługi społeczne w regionie
Preferencje	<ul style="list-style-type: none"> – Terytorialne wyrównywanie dostępu do usług społecznych w regionie – Likwidacja białych plam na mapie dostępności Małopolan do usług społecznych – Uruchamianie brakujących usług, w tym w oparciu o regionalne standardy – Preferencje dla mieszkańców regionu o szczególnych potrzebach
Część projektowa	
Cel	<p>Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, które wspierają dostęp do mieszkań treningowych, wspomaganych. Rozwój infrastruktury mieszkań wspomaganych i treningowych.</p> <p>Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne.</p>
Opis	<p>W ramach działania wspierany będzie rozwój infrastruktury mieszkań wspomaganych i treningowych. Inwestycje w mieszkania wspomagane i treningowe mają być komplementarne względem działań zaprogramowanych ze środków EFS+ w szczególności w zakresie usług społecznych towarzyszących temu rodzajowi interwencji tj. specjalistycznych usług służących zwiększeniu samodzielności, zaradności życiowej i integracji społecznej.</p> <p>Realizowane będzie wsparcie służące poprawie dostępu do mieszkań treningowych i wspomaganych poprzez tworzenie miejsc w nowoutworzonych lub istniejących mieszkaniach</p>

	<p>W mieszkaniach będą zapewnione:</p> <ul style="list-style-type: none"> – usługi wspierające pobyt w mieszkaniu (m.in. opiekuńcze, asystenckie) – usługi wspierające aktywność (np. trening samodzielności, praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne, integracja ze społ. lokalną)
Oczekiwane efekty	Szerszy i szybszy dostęp do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo do mieszkań treningowych, wspomaganych.
Okres realizacji	2021-2027
Formuła realizacji	Projekty konkurencyjne FEM 2021-2027
Realizator	Beneficjenci Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027

PRIORYTET: IV. ROZWÓJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W REGIONIE

Nazwa działania	20. Otwarty konkurs ofert dla organizacji III sektora „Rodzina z serca”
Część programowa	
PRIORYTET	PRIORYTET IV. ROZWÓJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W REGIONIE
KIERUNKI	Deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej oraz wsparcie procesu usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej
Cele szczegółowe	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uruchomiony regionalny system wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej 2. Wdrożone nowe usługi społeczne w regionie
Preferencje	<ul style="list-style-type: none"> – Likwidacja białych plam na mapie dostępności Małopolan do usług społecznych – Uruchamianie brakujących usług, w tym w oparciu o regionalne standardy
Część projektowa	
Cel	<ul style="list-style-type: none"> – Podniesiony dostęp dzieci wychowujących się w rodzinnej pieczy zastępczej i rodzinach adopcyjnych do pomocy specjalistycznej wyrównującej ich szanse rozwojowe i życiowe. – Podniesiony dostęp rodziców zastępczych i adopcyjnych oraz osób prowadzących rodzinne domy dziecka do oferty wsparcia. – Profilaktyka wypalenia wśród rodziców zastępczych i adopcyjnych oraz osób prowadzących rodzinne domy dziecka. – Profesjonalizacja kadry rodzinnej pieczy zastępczej.
Opis	<p>Dwuletni otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego w obszarze „wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej”.</p> <p>Przewidziane formy wsparcia dla odbiorców:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) specjalistyczna diagnoza trudności rozwojowych dziecka i zaplanowanie indywidualnego planu wsparcia, 2) zapewnienie specjalistycznego wsparcia w oparciu o przeprowadzoną diagnozę polegającego w szczególności na: <ul style="list-style-type: none"> – terapii indywidualnej/ grupowej, – pomocy specjalistów z różnych dziedzin (w tym: psychologa, neuropsychologa, psychotraumatologa, logopedy, neurologopedy, psychoterapeuty, psychiatry dziecięcego, dziecięcego neurologa, fizjoterapeuty, pediatrii), – terapii rozłąki, syndromu stresu pourazowego,

	<ul style="list-style-type: none"> – prowadzeniu superwizji indywidualnych/ grupowych psychoterapii, w tym również online, – realizacji turnusów terapeutyczno-wspierająco-szkoleniowych, <p>3) prowadzenie szkoleń, kursów m. in. z zakresu diagnozy i metod pracy z dzieckiem z dysfunkcjami neurologicznymi (autyzm, nadpobudliwość, FAS), chorobami przewlekłymi, czy zachowaniami ryzykownymi (w tym również online),</p> <p>4) wsparcie odciążające dla rodzin/ opiekunów (np. zabezpieczenie opieki nad dziećmi indywidualne/ grupowe),</p> <p>5) działania mające na celu integrację społeczną, językową, ułatwiającą adaptację w środowisku,</p> <p>6) zapewnienie dojazdu dzieci na działania realizowane w ramach oferty.</p>
Oczekiwane efekty	<ul style="list-style-type: none"> – Zwiększony dostęp rodziców zastępczych i adopcyjnych oraz osób prowadzących rodzinne domy dziecka do oferty wsparcia. – Wyższy poziom specjalistycznej wiedzy wśród rodziców zastępczych i adopcyjnych oraz osób prowadzących rodzinne domy dziecka. – Ograniczone przeciążenia, a tym samym wzrost trwałości rodzinnych form pieczy zastępczej. – Zwiększony dostęp dzieci wychowujących się w rodzinnej pieczy zastępczej i rodzinach adopcyjnych do pomocy specjalistycznej. – Większa aktywność podmiotów niepublicznych realizujących działania na rzecz rodziny i pieczy zastępczej.
Okres realizacji	2022-2023
Formuła realizacji	Otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego
Realizator	Podmioty wymienione w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz stowarzyszenia zwykłe zgodnie z ustawą z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach

Nazwa działania	21. Pakiet działań z obszaru „Rodzinna Przystań”
Część programowa	
PRIORYTET	PRIORYTET IV. ROZWÓJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W REGIONIE
KIERUNKI	Deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej oraz wsparcie procesu usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej
Cele szczegółowe	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uruchomiony regionalny system wparcia dla pieczy zastępczej 2. Wdrożone nowe usługi społeczne w regionie

Preferencje	<ul style="list-style-type: none"> – Likwidacja białych plam na mapie dostępności Małopolan do usług społecznych – Uruchamianie brakujących usług, w tym w oparciu o regionalne standardy
Część projektowa	
Cel	Przygotowanie oferty kompleksowego, specjalistycznego i dostępnego wsparcia dzieci wychowujących się w pieczy zastępczej i rodzinach adopcyjnych.
Opis	<p>Zapewnienie dzieciom wychowujących się w rodzinnej pieczy zastępczej i rodzinach adopcyjnych wczesnego dostępu do kompleksowej pomocy specjalistycznej w celu wyrównywania szans rozwojowych i życiowych w połączeniu z przygotowaniem oferty wsparcia rodzin zastępczych i adopcyjnych oraz profesjonalizacji tych rodzin, przeciwdziałaniu ich przeciążaniu, a tym samym stymulowania wzrostu ich trwałości poprzez np. zakontraktowanie „operatorów wsparcia” dla rodzin zastępczych i adopcyjnych na bazie istniejących podmiotów (np. subregionalnie), oferujących:</p> <ul style="list-style-type: none"> – miejsca terapii i pomocy dzieciom, skupiające specjalistów z różnych dziedzin w jednej „organizacji”, ze szczególnych uwzględnieniem szybkiego dostępu do pomocy specjalistycznej, – wsparcie terapii dzieci poprzez pogłębianie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców zastępczych i adopcyjnych (psychokorekta, psychoedukacja, poradnictwo), – Szkolenia, kursy, superwizje dla rodziców zastępczych i adopcyjnych, wsparcie odciążeniowe, w tym wyjazdowe, poza miejscem zamieszkania.
Oczekiwane efekty	<ul style="list-style-type: none"> – Profilaktyka schorzeń, trudności zdrowotnych oraz niepełnosprawności dzieci i młodzieży przebywających w rodzinach adopcyjnych i zastępczych poprzez jak najwcześniejsze wdrożenie właściwych form oddziaływań terapeutycznych. – Ograniczona liczba sytuacji kryzysowych w rodzinach adopcyjnych i zastępczych poprzez zapewnienie właściwej pomocy dzieciom. – Profilaktyka wypalenia zawodowego rodzin zastępczych i adopcyjnych. – Nowi kandydaci na rodziców zastępczych i adopcyjnych poprzez świadomość możliwości otrzymania realnej pomocy dla dzieci w nich umieszczanych.
Okres realizacji	2021-2027
Formuła realizacji	Projekty konkurencyjne FEM 2021-2027

Realizator	Beneficjenci Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027
-------------------	---

Nazwa działania	22. Pakiet działań z obszaru „Małopolskie Mosty do Przyszłości”
Część programowa	
PRIORYTET	PRIORYTET IV. ROZWÓJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W REGIONIE
KIERUNKI	Deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej oraz wsparcie procesu usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej
Cele szczegółowe	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uruchomiony regionalny system wsparcia dla pieczy zastępczej 2. Wdrożone projekty rozwijające i wzbogacające proces usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej 3. Wdrożone nowe usługi społeczne w regionie
Preferencje	<ul style="list-style-type: none"> – Likwidacja białych plam na mapie dostępności Małopolan do usług społecznych – Uruchamianie brakujących usług, w tym w oparciu o regionalne standardy
Część projektowa	
Cel	Wyrównywanie szans młodych ludzi - wychowanków pieczy zastępczej poprzez wzmocnienie procesów usamodzielniania.
Opis	<p>Przygotowanie indywidualnych ścieżek usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej, w szczególności poprzez organizację:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wsparcia mieszkaniowego - pomoc w zapewnieniu miejsca zamieszkania po opuszczeniu pieczy zastępczej, w tym wynajem na wolnym rynku, rewitalizacja zasobów gminy na potrzeby osób usamodzielniających się, mieszkania treningowe/wspomagane, inne, – wsparcia emocjonalnego – np. opieka psychologiczna, grupy wsparcia i samopomocy, trening zachowań abstynenckich, – poradnictwa prawnego, kredytowego, w zakresie realizacji codziennych czynności, takich jak np. zawieranie umów, załatwianie spraw urzędowych, trening finansowy, – wsparcia kompetencyjnego np.: <ul style="list-style-type: none"> • finansowanie kursów i szkoleń przydatnych zawodowo, m.in. prawa jazdy, komputerowych, językowych (wg wyników regionalnego Barometru Zawodów), • zapewnienie możliwości podjęcia dorywczej pracy zarobkowej budującej nawyki i postawę pracowniczą, np. pracy wakacyjnej, zarobkowych wyjazdów zagranicznych połączonych z nauką języków,

	<ul style="list-style-type: none"> • organizacja obozów/wyjazdów szkoleniowo-rekreacyjnych w miejsca o wysokich walorach np. turystycznych celem podnoszenia kompetencji osobistych, doświadczania zmiany otoczenia oraz rozwijania motywacji do zmiany, • organizacja działań angażujących wychowanków w działania społeczne np. na rzecz społeczności lokalnej celem wdrażania poczucia sprawczości, bycia potrzebnym, brania odpowiedzialności, podnoszenia poczucia własnej wartości, • organizacja doświadczeń w innych, nowych sytuacjach społecznych rozbudzających aspiracje, • organizacja działań poprzez projekty – kreowanie rzeczywistości poprzez samodoświadczenie i pasję, organizacja wsparcia w nawiązywaniu relacji np. kursy taneczne, zaangażowanie w wolontariat, • organizacja zajęć kształcących kompetencje kluczowe/ kompetencje przyszłości, <ul style="list-style-type: none"> – wsparcia informacyjnego: <ul style="list-style-type: none"> • tworzenie koszyków usług, z których będzie mógł skorzystać wychowanek pieczy, • inicjowanie platform i forów wymiany informacji dot. potrzeb i możliwości osób usamodzielniających się, – wsparcia szkoleniowo-doradcze opiekunów usamodzielnienia.
Oczekiwane efekty	<ul style="list-style-type: none"> – Zapewniony równy start w dorosłość usamodzielniającym się wychowankom pieczy zastępczej. – Wyższa skuteczność efektywnego procesu usamodzielniania poprzez zapewnienie kompleksowej opieki osobom usamodzielniającym się. – Kompleksowa pomoc usamodzielniającym się wychowankom w zakresie nabywania niezbędnych kompetencji społecznych, emocjonalnych i zawodowych niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania. – Zagwarantowanie usamodzielniającym się wychowankom minimum socjalnego na starcie samodzielnego życia poprzez dostęp do odpowiedniego zaplecza mieszkaniowego, zapewnienie bezpiecznych warunków lokalowych. – Wyższa jakość życia usamodzielniającym się wychowankom pieczy zastępczej poprzez zapewnienie odpowiednich doświadczeń życiowych, zaopatrzenie w niezbędny sprzęt, itp.
Okres realizacji	2021-2027

Formuła realizacji	Projekty konkurencyjne FEM 2021-2027
Realizator	Beneficjenci Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027

Nazwa działania	23. „Kluby Rodziców Zastępczych”
Część programowa	
PRIORYTET	PRIORYTET IV. ROZWÓJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W REGIONIE
KIERUNKI	Deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej oraz wsparcie procesu usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej
Cele szczegółowe	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uruchomiony regionalny system wsparcia dla pieczy zastępczej 2. Wdrożone projekty rozwijające i wzbogacające proces usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej 3. Wdrożone nowe usługi społeczne w regionie
Preferencje	<ul style="list-style-type: none"> – Likwidacja białych plam na mapie dostępności Małopolan do usług społecznych – Uruchamianie brakujących usług, w tym w oparciu o regionalne standardy
Część projektowa	
Cel	Stworzenie dzieciom pozbawionym możliwości życia i rozwoju w rodzinach biologicznych optymalnych warunków opieki i wychowania poprzez przygotowanie oferty wieloaspektowego, specjalistycznego i dostępnego wsparcia dla rodzin zastępczych i osób prowadzących rodzinne domy dziecka.
Opis	<p>Wsparcie dla rodzin zastępczych i osób prowadzących rodzinne domy dziecka realizowane w formie lokalnych grup edukacyjno-wspierających mających na celu wzmocnienie i podniesienie jakości funkcjonowania istniejących rodzinnych form opieki zastępczej oraz zapewnienie możliwości wymiany doświadczeń, informacji, porad i lokalną integrację środowiska, a także promowanie idei rodzicielstwa zastępczego.</p> <p>W tym celu zaplanowano:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opracowanie koncepcji szkolenia dla Liderów Klubów Rodzica Zastępczego (wraz z wydaniem podręcznika), – przeszkolenie i przygotowanie do pracy Liderów Klubów Rodzica Zastępczego (wraz z bieżącym wsparciem Doradców Regionalnych oraz superwizją), – wdrożenie oraz prowadzenie Klubów Rodzica Zastępczego (wraz ze wsparciem merytorycznym Doradców Regionalnych oraz specjalistów) w wybranych powiatach województwa,

	<ul style="list-style-type: none"> – zewnętrzne działania Klubów Rodziców Zastępczych mające na celu promowanie rodzicielstwa zastępczego.
Oczekiwane efekty	<ul style="list-style-type: none"> – Wyższa jakość życia rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka. – Większy dostęp rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka do usług społecznych. – Przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu oraz życiowym kryzysom w rodzinnych formach pieczy zastępczej, a przez to zapobieganie ich rozpadowi. – Stworzone warunki do integracji środowiska. – Pozyskani nowi kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
Okres realizacji	2024-2028
Formuła realizacji	Projekt niekonkurencyjny FERS 2021-2027
Realizator	Samorząd Województwa Małopolskiego – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

Nazwa działania	24. Organizacja cyklicznych „Małopolskich Kongresów Rodzinnej Pieczy Zastępczej” w ramach Małopolskiego Dnia Rodzin Zastępczych
Część programowa	
PRIORYTET	PRIORYTET IV. ROZWÓJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W REGIONIE
KIERUNKI	Deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej oraz wsparcie procesu usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej
Cele szczegółowe	1. Uruchomiony regionalny system wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej
Preferencje	<ul style="list-style-type: none"> – Uruchamianie brakujących usług, w tym w oparciu o regionalne standardy – Ustawiczne szkolenie i doskonalenie zawodowe małopolskich kadr – Integrowanie informacji
Część projektowa	
Cel	Wzmacnianie rodzinnych form pieczy zastępczej poprzez budowanie w społeczeństwie pozytywnego wizerunku rodzicielstwa zastępczego, integracja środowiska rodzin zastępczych i promowanie tej instytucji oraz kadr podejmujących pracę z rodziną.
Opis	Cykliczne, coroczne wydarzenia organizowane w ramach obchodów Małopolskich Dni Rodzicielstwa Zastępczego połączone z konferencjami dla kadry wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rodziców zastępczych, a w ich ramach z prezentacjami badań i analiz regionalnych diagnozujących stan, problemy i wyzwania dla polityki społecznej w obszarze pieczy zastępczej, z panelami dyskusyjnymi, warsztatami czy z rozstrzygnięciem konkursów dla rodzin zastępczych takich, jak: „Moja Rodzina”. Organizowane Kongresy Rodzinnej Pieczy Zastępczej stają się przestrzenią do dyskusji z udziałem samorządów terytorialnych, organizacji pozarządowych oraz - przede wszystkim - rodzin zastępczych.
Oczekiwane efekty	<ul style="list-style-type: none"> – Promowanie rodzicielstwa zastępczego. – Podkreślenie wagi rodzin zastępczych w procesie wychowania dziecka pozbawionego rodziny biologicznej. – Integracja rodzin.
Okres realizacji	2023-2030
Formuła realizacji	Cykliczne, corocznie inicjatywy Samorządu Województwa Małopolskiego - Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie
Realizator	Samorząd Województwa Małopolskiego – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

Nazwa działania	25. Turnusy terapeutyczne dla zawodowych rodzin zastępczych
Część programowa	
PRIORYTET	PRIORYTET IV. ROZWÓJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W REGIONIE
KIERUNKI	Deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej oraz wsparcie procesu usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej
Cele szczegółowe	1. Uruchomiony regionalny system wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej
Preferencje	<ul style="list-style-type: none"> – Uruchamianie brakujących usług, w tym w oparciu o regionalne standardy – Ustawiczne szkolenie i doskonalenie zawodowe małopolskich kadr
Część projektowa	
Cel	Udzielenie wsparcia rodzinom zastępczym, tj. rodzicom, dzieciom przebywającym w pieczy (także dzieciom ze specjalnymi potrzebami) oraz dzieciom biologicznym poprzez organizację w szczególności szkoleń/ warsztatów/ spotkań integracyjnych/ grup wsparcia / zajęć animacyjnych dla dzieci/ rekreacyjnych/ korekcyjno – edukacyjnych w formule wyjazdowej, kilkudniowej.
Opis	<p>Turnus terapeutyczny jest szczególną formą doskonalenia opiekunów zastępczych zapewniającą z jednej strony możliwość wysokospecjalistycznego szkolenia z tematów ważnych w codziennej niezwykle trudnej pracy rodzica zastępczego, przy zapewnieniu specjalistycznych zajęć oraz opieki dla dzieci. Dzięki wyjazdowej formule turnusu rodziny mogą się szkolić, ale także posiadają okazję do integracji z rodzinami pełniącymi funkcje rodziny zastępczej w różnych powiatach, co stanowi ważne źródło wsparcia, ale i wymiany doświadczeń, których na co dzień brakuje.</p> <p>W trakcie turnusów będą realizowane:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zajęcia rozwijające integrację sensoryczną i wspierające koncentrację uwagi dla dzieci, – zajęcia socjoterapeutyczne rozwijające umiejętności radzenia sobie ze stresem, – zajęcia na basenie: aquaterapia grupowa, – zajęcia rekreacyjno-sportowe, – konsultacje psychologiczne, – konsultacje fizjoterapeutyczne, – szkolenia dla rodziców zastępczych.

Oczekiwane efekty	<ul style="list-style-type: none"> – Wyższe kompetencje rodziców zastępczych. – Wsparcie rozwojowe dzieci wychowujących się w pieczy zastępczej dotkniętych dysfunkcjami. – Integracja środowiska.
Okres realizacji	2023-2024
Formuła realizacji	Cykliczne inicjatywy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie
Realizator	Samorząd Województwa Małopolskiego – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

PRIORYTET: V. Badania, innowacje, wsparcie kadr

Nazwa działania	26. Projekt „Małopolskie Centra Usług Społecznych”
Część programowa	
PRIORYTET	PRIORYTET V. BADANIA, INNOWACJE, WSPARCIE KADR
KIERUNKI	Poprawa skuteczności, jakości i efektywności usług społecznych, w tym systemowe rozwiązania dla zapewnienia adekwatnych do potrzeb kadr pomocy i integracji społecznej
Cele szczegółowe	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wdrożone modelowe rozwiązania lokalnego zarządzania usługami społecznymi 2. Dostarczona wiedza i informacje ważne dla efektywnej polityki społecznej regionu 3. Większa wiedza, umiejętności i kompetencje kadr sektora usług społecznych
Preferencje	<ul style="list-style-type: none"> – Uruchamianie brakujących usług społecznych, w tym w oparciu o nowe, autorskie rozwiązania – Realizacja badań i analiz ważnych dla procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych w regionie – Integrowanie rozproszonych informacji
Część projektowa	
Cel	Stworzenie warunków do upowszechnienia nowego modelu funkcjonowania systemu pomocy społecznej opartego o Centra Usług Społecznych.
Opis	<p>Stworzenie warunków do upowszechnienia nowego modelu funkcjonowania systemu pomocy społecznej opartego o Centra Usług Społecznych, a tym samym rozpropagowanie modelu działania służb społecznych, którego podstawą są kooperacje i wspólne angażowanie zasobów.</p> <p>W ramach zadania planowane są następujące etapy:</p> <p>Etap 1. Diagnoza potencjału i potrzeb w zakresie usług społecznych w 11 gminach – partnerach projektu, które zdecydowały się uruchomić CUS:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zaangażowanie grupy małopolskich gmin w opracowanie lokalnej diagnozy potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie tworzenia CUS i realizacji przez nie usług społecznych oraz przeprowadzenia konsultacji wyników diagnozy ze wspólnotą samorządową 2. Przeprowadzenie diagnozy potencjału i potrzeb w gminach i opracowanie wyników 3. Konsultacje wyników diagnozy ze wspólnotą samorządową 4. Doradztwo dla gmin w zakresie diagnozowania potrzeb i potencjałów wspólnoty samorządowej, opracowania lokalnego koszyka usług, jakości usług społecznych oraz opracowania i realizacji programu usług społecznych

	<p>Etap 2. Opracowanie lokalnych programów usług społecznych w partnerskich gminach:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie i przyjęcie lokalnych programów usług społecznych w oparciu o zdiagnozowane potrzeby i potencjał wspólnoty samorządowej i katalog usług wskazanych w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych 2. Opracowanie lokalnych koszyków usług 3. Doradztwo dla gmin w zakresie opracowania lokalnych programów usług społecznych i lokalnych koszyków usług <p>Etap 3. Realizacja usług społecznych w partnerskich gminach:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zatrudnienie kluczowych specjalistów w CUS wskazanych w Ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych: 2. Realizacja usług społecznych wynikających ze zdiagnozowanych potrzeb 3. Bieżące monitorowanie realizacji i rozwoju usług społecznych w gminach i aktualizacja lokalnych koszyków usług 4. Aktualizacja diagnozy potrzeb i zasobów i lokalnych programów usług społecznych 5. Ewaluacja lokalnych programów usług społecznych 6. Doradztwo w zakresie realizacji usług społecznych i ewaluacji lokalnych programów usług społecznych
Oczekiwane efekty	<p>W odniesieniu do grupy małopolskich gmin uczestniczących w projekcie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opracowana lokalna diagnoza potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie tworzenia CUS i realizacji usług społecznych (wraz z konsultacją społeczną wyników), – opracowany, aktualizowany i ewaluowany program usług społecznych, – opracowane (w oparciu o zasoby instytucji lokalnych) i bieżąco aktualizowane lokalne koszyki usług społecznych, – realizacja usług społecznych wynikająca ze zdiagnozowanych potrzeb, – wsparcie mieszkańców realizowane przez kluczowych specjalistów CUS (w tym organizatora społeczności lokalnej, organizatora usług społecznych, koordynatorów indywidualnych planów usług społecznych) – rozszerzona oferta gminnych usług społecznych
Okres realizacji	2024-2028
Formuła realizacji	Partnerski projekt niekonkurencyjny w ramach FEM 2021-2027

Realizator	Samorząd Województwa Małopolskiego – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie i partnerzy projektu – małopolskie gminy
-------------------	---

Nazwa działania	27. Projekt „Usługa Wrażliwa – upowszechnianie innowacji społecznych w środowiskach lokalnych”
Część programowa	
Część programowa	
PRIORYTET	PRIORYTET V. BADANIA, INNOWACJE, WSPARCIE KADR
KIERUNKI	Poprawa skuteczności, jakości i efektywności usług społecznych, w tym systemowe rozwiązania dla zapewnienia adekwatnych do potrzeb kadr pomocy i integracji społecznej
Cele szczegółowe	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pilotażowo wdrożone usługi społeczne bazujące na innowacyjnych rozwiązaniach testowanych w małopolskich projektach inkubacyjnych 2. Dostarczona wiedza i informacje ważne dla efektywnej polityki społecznej regionu 3. Większa wiedza, umiejętności i kompetencje kadr sektora usług społecznych
Preferencje	<ul style="list-style-type: none"> – Uruchamianie brakujących usług społecznych, w tym w oparciu o nowe, autorskie rozwiązania – Inkubowanie innowacji w usługach społecznych
Część projektowa	
Cel	Pilotażowe wdrożenie na terenie Małopolski usług społecznych świadczonych w społecznościach lokalnych bazujących na innowacyjnych rozwiązaniach testowanych uprzednio w ramach projektów inkubujących innowacje społeczne, w szczególności w Małopolskim Inkubatorze Innowacji Społecznych, Inkubatorze Dostępności, Inkubatorze Włączenia Społecznego.
Opis	<p>Zakres przedmiotowy projektu obejmuje dwie ścieżki upowszechniania innowacji społecznych z zakresu usług opiekuńczych, dostępności i włączenia społecznego czyli z zakresów zbieżnych z przedmiotem projektów inkubujących innowacje społeczne wdrażanych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój w latach 2016 - 2023. Rozwiązania będą upowszechniane w oparciu o mechanizm grantowy oraz w oparciu o działania instruktażowo - doradcze.</p> <p>Projekt będzie realizowany w ramach następujących zadań:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Wybór i przygotowanie innowacji do wdrożenia – Wybór Grantobiorców w otwartym naborze - I nabór – Wdrożenie innowacji w mikroskali, w tym przygotowanie środowiska wdrożeniowego

	<ul style="list-style-type: none"> – Wybór Grantobiorców w otwartym naborze - II nabór – Wdrożenie innowacji w mikroskali, w tym przygotowanie środowiska wdrożeniowego – Etap II – Ocena wdrożeń i wypracowanie rekomendacji, co pozwoli na zmodyfikowanie usług w oparciu o wnioski z pilotażowego wdrożenia i opracowanie ostatecznych modeli funkcjonowania nowatorskich usług w systemie. – Upowszechnienie wdrożonych pilotażowo rozwiązań celem zadania będzie dotarcie i zachęcenie kolejnych środowisk do wdrożenia usług - spotkania informacyjne, inicjujące wdrożenia oraz prowadzenie konsultacji przedwdrożeniowych – Upowszechnienie innowacji w oparciu o działania instruktażowo – doradcze, jak: spotkania instruktażowe, doradztwo, szkolenia, udostępnianie egzemplarzy demonstracyjnych innowacji produktowych, sieciowanie, budowanie know-how w środowisku lokalnym.
Oczekiwane efekty	Wdrożone innowacyjne usługi społeczne w Małopolsce.
Okres realizacji	2024-2028
Formuła realizacji	Projekt niekonkurencyjny w ramach FEM 2021-2027
Realizator	Samorząd Województwa Małopolskiego – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

Nazwa działania	28. Projekt „Inkubator Włączenia Społecznego 2.0”
Część programowa	
PRIORYTET	PRIORYTET V. BADANIA, INNOWACJE, WSPARCIE KADR
KIERUNKI	Poprawa skuteczności, jakości i efektywności usług społecznych, w tym systemowe rozwiązania dla zapewnienia adekwatnych do potrzeb kadr pomocy i integracji społecznej
Cele szczegółowe	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inkubowane i przetestowane kolejne innowacyjne usługi społeczne 2. Dostarczona wiedza i informacje ważne dla efektywnej polityki społecznej regionu 3. Większa wiedza, umiejętności i kompetencje kadr sektora usług społecznych
Preferencje	<ul style="list-style-type: none"> – Inkubowanie innowacji w usługach społecznych – Uruchamianie brakujących usług społecznych, w tym w oparciu o nowe, autorskie rozwiązania
Część projektowa	
Cel	Zwiększenie wykorzystania innowacji społecznych w rozwiązywaniu problemów w obszarze włączenia społecznego.

Opis

Projekt jest odpowiedzią na potrzebę kontynuacji wsparcia dla rozwoju mikroinnowacji, a w konsekwencji kontynuacji działalności inkubatorów innowacji społecznych finansowanych w ramach PO WER, których oferta powinna zostać uzupełniona o działania akceleracyjne, polegające na dopracowaniu i dalszym rozwoju mikroinnowacji sfinansowanych w PO WER. Wiele z tych innowacji, mimo potwierdzonej użyteczności, wymaga dalszego rozwijania (doskonalenia) po to, by były w pełni gotowe do wdrożenia przez inne podmioty. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie od 2016 roku realizował inkubację innowacji społecznych w obszarze usług opiekuńczych, zwiększania dostępności do przestrzeni publicznej oraz włączenia społecznego.

Cel główny będzie realizowany poprzez opracowanie i przetestowanie nowych pomysłów, a także akcelerację dotychczasowych nowatorskich rozwiązań, a następnie upowszechnienie oraz podjęcie działań w zakresie włączenia do praktyki tych rozwiązań, które podczas testu sprawdziły się najlepiej. Wsparcie eksperckie i finansowe (grant) otrzymają osoby indywidualne, grupy nieformalne lub inne podmioty (przedsiębiorcy, stowarzyszenia, fundacje, itp.) zakorzenione w środowisku lokalnym, które mają pomysł na nowatorskie rozwiązanie, wzmacniające proces włączenia społecznego. W ramach projektu realizowane będą dwie ścieżki/ typy działań:

- Preinkubacja i inkubacja nowych pomysłów - proces dotarcia do potencjalnych innowatorek i innowatorów oraz wsparcia załączkowego pomysłu od idei aż do rozwiązania. Etap preinkubacji może także rozpoczynać się od identyfikacji istotnych problemów, potrzeb społecznych i obejmować działania, środowiskowe, animacyjne, realizowane w konkretnych środowiskach lub społecznościach lokalnych. Inkubacja polega na pracy nad rozwiązaniem, które zostało wskazane na etapie preinkubacji jako właściwa odpowiedź na zidentyfikowane wcześniej potrzeby. Obejmują przygotowanie rozwiązania, testowanie jego przydatności i skuteczności z udziałem m.in. przedstawicieli odbiorców innowacji oraz upowszechnienie rozwiązania wśród odbiorców i użytkowników innowacji.
- Akceleracja pomysłów - proces akceleracji zakłada rozwinięcie innowacji z wykorzystaniem różnych metod. Wybór metody jest uzależniony od charakteru innowacji lub stopnia gotowości do jej wdrożenia przez inne

	<p>podmioty. Akceleracja może obejmować ponowny test, dopracowanie rozwiązania w wyniku ponownego testu - wprowadzenie modyfikacji, dodatkowe wsparcie eksperckie, wsparcie marketingowe, wytworzenie egzemplarzy pokazowych innowacji społecznych oraz przygotowanie potencjalnych użytkowników do wprowadzenia rozwiązania do ich praktyki. Dopracowanie rozwiązania może polegać także na jego dostosowaniu do wymogów związanych z komercjalizacją.</p>
Oczekiwane efekty	<ul style="list-style-type: none"> – Dostarczone innowacje społeczne w zakresie włączenia społecznego, – Zweryfikowana skuteczności innowacji społecznych, – Zapewniony dostęp do wysokiej jakości usług społecznych w zakresie włączenia społecznego, – Wzmocniony proces włączenia społecznego i deinstytucjonalizacji usług społecznych, – Budowany ekosystem dla innowacji społecznych.
Okres realizacji	2024-2028
Formuła realizacji	Projekt konkurencyjny w ramach FERS 2021-2027
Realizator	Samorząd Województwa Małopolskiego – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

Nazwa działania	29. Projekt „Społeczna Małopolska – Moduł Diagnostyczno-Planistyczny”
Część programowa	
PRIORYTET	PRIORYTET V. BADANIA, INNOWACJE, WSPARCIE KADR
KIERUNKI	Poprawa skuteczności, jakości i efektywności usług społecznych, w tym systemowe rozwiązania dla zapewnienia adekwatnych do potrzeb kadr pomocy i integracji społecznej
Cele szczegółowe	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dostarczona wiedza i informacje ważne dla efektywnej polityki społecznej regionu 2. Większa wiedza, umiejętności i kompetencje kadr sektora usług społecznych
Preferencje	<ul style="list-style-type: none"> – Realizacja badań i analiz opartych o kryterium użyteczności – Realizacja badań i analiz ważnych dla procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych w regionie – Integrowanie rozproszonych informacji
Część projektowa	
Cel	Realizacja zadania przyczyni się do osiągnięcia celu głównego Programu poprzez wykorzystanie wyników zrealizowanych badań do oddziaływania na lokalne i regionalne polityki publiczne, w tym programy i podmioty je realizujące, strukturyzację i lepsze planowanie i wdrażanie procesów deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych w regionie, w

	tym na poziomie lokalnym oraz lepszej współpracy pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w te procesy.
Opis	W ramach zadania zrealizowane zostaną regionalne badania w obszarze włączenia społecznego i rozwoju usług społecznych, wspierania rodziny i pieczy zastępczej, pomocy i integracji społecznej, ale też ewaluacje i analizy prowadzone w oparciu o dane zastane, planuje się rozwijać baz danych scalających rozproszone informacje, skracających czas dotarcia do informacji. Zadanie realizowane będzie przez pracowników ROPS i wykonawców zewnętrznych. W ramach działań badawczych będzie prowadzona współpraca z ośrodkami naukowymi w regionie. Wyniki badań i analiz będą upowszechniane w celu oddziaływania na lokalne polityki społeczne.
Oczekiwane efekty	<ul style="list-style-type: none"> – Zbudowane zaplecze informacyjne użyteczne do planowania, realizacji i oceny polityki społecznej w województwie małopolskim. – Większa wiedza i kompetencje kadr. – Zbudowane instrumentarium do badań, analiz i programowania polityk publicznych.
Okres realizacji	2023-2028
Formuła realizacji	Projekt niekonkurencyjny FERS 2021-2027
Realizator	Samorząd Województwa Małopolskiego – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

Nazwa działania	30. Projekt „Społeczna Małopolska - Moduł Kompetencyjny”
Część programowa	
PRIORYTET	PRIORYTET V. BADANIA, INNOWACJE, WSPARCIE KADR
KIERUNKI	Poprawa skuteczności, jakości i efektywności usług społecznych, w tym systemowe rozwiązania dla zapewnienia adekwatnych do potrzeb kadr pomocy i integracji społecznej
Cele szczegółowe	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dostarczona wiedza i informacje ważne dla efektywnej polityki społecznej regionu 2. Większa wiedza, umiejętności i kompetencje kadr sektora usług społecznych
Preferencje	<ul style="list-style-type: none"> – Realizacja działań szkoleniowych w oparciu o zdiagnozowane potrzeby, deficyty, wyzwania dla polityki społecznej – Rozwijanie superwizji dla zawodów pomocowych
Część projektowa	
Cel	Wzmocnienie potencjału kompetencyjnego instytucji działających na rzecz włączenia społecznego w Małopolsce.

Opis	<p>Realizacja różnych form wsparcia dla kadr podmiotów działających na rzecz włączenia społecznego w regionie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – szkolenia, – studia podyplomowe, – specjalizacje I i II stopnia w zawodzie pracownik socjalny, – superwizje dla kadr i kształcenie superwizorów pracy socjalnej. <p>Wsparcie dla kadr będzie projektowane we współpracy z ośrodkami naukowymi w regionie.</p>
Oczekiwane efekty	Profesjonalizacja kadr podmiotów działających na rzecz włączenia społecznego w regionie, co przełoży się na podniesienie jakości świadczonego wsparcia i rozwój nowoczesnych usług świadczonych w społeczności lokalnej.
Okres realizacji	2023-2028
Formuła realizacji	Projekt niekonkurencyjny FERS 2021-2027
Realizator	Samorząd Województwa Małopolskiego – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

Nazwa działania	31. Projekt „Po Pierwsze Rodzina - moduł II”
Część programowa	
PRIORYTET	PRIORYTET V. BADANIA, INNOWACJE, WSPARCIE KADR
KIERUNKI	Poprawa skuteczności, jakości i efektywności usług społecznych, w tym systemowe rozwiązania dla zapewnienia adekwatnych do potrzeb kadr pomocy i integracji społecznej
Cele szczegółowe	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dostarczona wiedza i informacje ważne dla efektywnej polityki społecznej regionu 2. Większa wiedza, umiejętności i kompetencje kadr sektora usług społecznych
Preferencje	<ul style="list-style-type: none"> – Realizacja działań szkoleniowych w oparciu o zdiagnozowane potrzeby, deficyty, wyzwania dla polityki społecznej – Rozwijanie superwizji dla zawodów pomocowych
Część projektowa	
Cel	Tworzenie warunków do dobrego funkcjonowania małopolskich rodzin i poprawa jakości usług społecznych świadczonych na ich rzecz poprzez podniesienie kompetencji i wzmacnianie rozwoju zawodowego kadr realizujących usługi społeczne, w tym szkolenia kadr systemu wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej.
Opis	Podnoszenie kompetencji kadr na potrzeby świadczenia usług społecznych w społeczności lokalnej, w tym szkolenia kadr systemu wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej:

	<ul style="list-style-type: none"> – Diagnoza potrzeb szkoleniowych i informacyjnych kadr świadczących usługi społeczne, w tym wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej; – Programy szkoleniowe dla grup zawodowych – opracowanie i realizacja kompleksowych ścieżek szkoleniowych dla grup zawodowych świadczących usługi społeczne w tym kadr systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, pracowników wspierających rodziny z dziećmi; – Oferta szkoleniowa – profilowana oferta szkoleniowa dla w/w grup - ciągła, realizowana w interdyscyplinarnym gronie, łącząca tradycyjne szkolenia z e-szkoleniami; – Superwizja, coaching zawodowy dla kadr.
Oczekiwane efekty	Podniesione kompetencje kadr wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej
Okres realizacji	2024-2027
Formuła realizacji	Projekt niekonkurencyjny FEM 2021-2027
Realizator	Samorząd Województwa Małopolskiego – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

Nazwa działania	32. Projekt „Pakiet dla pomagających”
Część programowa	
PRIORYTET	PRIORYTET V. BADANIA, INNOWACJE, WSPARCIE KADR
KIERUNKI	Poprawa skuteczności, jakości i efektywności usług społecznych, w tym systemowe rozwiązania dla zapewnienia adekwatnych do potrzeb kadr pomocy i integracji społecznej
Cele szczegółowe	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dostarczona wiedza i informacje ważne dla efektywnej polityki społecznej regionu 2. Większa wiedza, umiejętności i kompetencje kadr sektora usług społecznych
Preferencje	Przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu kadr systemu pomocy i integracji społecznej
Część projektowa	
Cel	<ul style="list-style-type: none"> – Doskonalenie kompetencji kadr systemu pomocy i integracji społecznej, w szczególności placówek całodobowych – Zapewnienie wsparcia w związku z trudną sytuacją emocjonalną wynikającą z pracy w warunkach kryzysu
Opis	<p>Moduły:</p> <ol style="list-style-type: none"> I. Spotkania superwizyjne dla kadr systemu pomocy i integracji społecznej II. Szkolenia dla kadr systemu pomocy i integracji społecznej
Oczekiwane efekty	– Podniesienie kompetencji pracowników i doskonalenie zawodowe kadr.

	<ul style="list-style-type: none"> – Identyfikacja trudności występujących przy wykonywaniu pracy zawodowej i kontaktach z klientami. – Zapewnienie łatwego dostępu do poradnictwa i wsparcia w sytuacjach kryzysowych.
Okres realizacji	2023-2030
Formuła realizacji	Cykliczne, coroczne inicjatywy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie.
Realizator	Samorząd Województwa Małopolskiego – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie.

Nazwa działania	33. Projekt „Cyfrowy Asystent”
Część programowa	
PRIORYTET	PRIORYTET V. BADANIA, INNOWACJE, WSPARCIE KADR
KIERUNKI	1. Poprawa skuteczności, jakości i efektywności usług społecznych, w tym systemowe rozwiązania dla zapewnienia adekwatnych do potrzeb kadr pomocy i integracji społecznej
Cele szczegółowe	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dostarczona wiedza i informacje ważne dla efektywnej polityki społecznej regionu 2. Większa wiedza, umiejętności i kompetencje kadr sektora usług społecznych
Preferencje	Edukacja cyfrowa kadr zawodów pomocowych
Część projektowa	
Cel	Wzmocnienie i wspieranie kadr pomocy i integracji społecznej w regionie w zakresie nabywania kompetencji cyfrowych i umiejętności świadczenia usług on-line oraz umożliwienie zachowania ciągłości oddziaływań wobec osób wspieranych w sytuacji fizycznej izolacji oraz transfer pozyskanej wiedzy i kompetencji do klientów.
Opis	<p>Wspieranie wysokiej jakości edukacji i rozwijanie umiejętności (kształcenie dorosłych) poprzez objęcie służb społecznych edukacją cyfrową poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przygotowanie i przeprowadzenie szkoleń oraz konsultacji z zakresu edukacji cyfrowej, – przygotowanie tutoriali dotyczących funkcjonalności różnych platform komunikacyjnych, – przygotowanie elektronicznej wersji poradnika dotyczącego podstaw prowadzenia spotkań on-line.
Oczekiwane efekty	<ul style="list-style-type: none"> – Wyższe kompetencje cyfrowe służb systemu pomocy społecznej. – Uzyskane umiejętności swobodnego posługiwania się narzędziami on-line.

Okres realizacji	2021-2023
Formuła realizacji	Cykliczne, coroczne inicjatywy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie.
Realizator	Samorząd Województwa Małopolskiego – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie.

X. SYSTEM FINANSOWANIA, MONITORINGU I EWALUACJI PROGRAMU

Realizacja i Zarządzanie Programem

W realizację Programu Wsparcia Rodziny „Rodzinna Małopolska 2030” zaangażowany będzie Samorząd Województwa Małopolskiego, w tym przede wszystkim Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie wraz z partnerami realizowanych projektów oraz Beneficjenci Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 – zarówno jednostki samorządu terytorialnego (gminy i powiaty), jak i podmioty niepubliczne, w tym: organizacje pozarządowe, podmioty medyczne i przedsiębiorcy, także społeczni.

Za koordynację działań Programu oraz jego monitorowanie i ewaluację odpowiedzialny będzie Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie.

Program będzie wdrażany bezpośrednio poprzez realizację opisanych działań, ale także pośrednio poprzez inicjatywy nie zdefiniowane wprost w programie, ale wpisujące się w wyznaczone cele, priorytety i kierunki polityki społecznej Województwa Małopolskiego wobec mieszkańców regionu, w szczególności małopolskich rodzin.

Aktualizacja Programu będzie się odbywać zgodnie z potrzebami. Każdorazowo będzie ona przygotowywana przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie, a przyjmowana Uchwałą Zarządu Województwa Małopolskiego.

Monitorowanie Programu

Celem sprawdzenia czy i w jakim stopniu działania przewidziane w Programie są realizowane, jakie notują postępy i jakie efekty są osiągnięte Program będzie podlegał monitorowaniu.

Przede wszystkim sprawdzana będzie wartość poszczególnych wskaźników wskazanych w Programie.

Przewiduje się, że na system monitorowania działań Programu będą się składać następujące dokumenty i procesy:

- Coroczny raport o stanie województwa w obszarze dotyczącym włączenia społecznego, wynikający z art. 34a ustawy o samorządzie województwa, obejmujący monitoring projektów konkurencyjnych wdrażanych na gruncie programu operacyjnego Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 (liczba realizowanych projektów, liczba osób objętych wsparciem, liczba miejsc świadczenia usług społecznych uruchomionych w danym obszarze, rozkład terytorialny projektów i uruchamianych usług, postęp finansowy), a także opis projektów własnych Województwa Małopolskiego (wykonanie merytoryczne i finansowe). Wykorzystana zostanie sprawozdawczość Instytucji Zarządzającej i Pośredniczącej Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 (Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego Departament Rozwoju Regionu, Małopolskie Centrum Przedsiębiorczości), a także sprawozdawczość własna ROPS.
- Coroczne raporty „Ocena zasobów pomocy społecznej województwa małopolskiego”. Sprawozdanie, zgodnie z obowiązkiem ustawowym, realizowane jest corocznie od 2012 r., każdy raport podsumowuje kolejną jego edycję. Opracowanie cyklicznie prezentuje podstawowe informacje o sytuacji społecznej i demograficznej w regionie, statystyki dotyczące osób i rodzin korzystających ze wsparcia, zestawienia obrazujące dostępność mieszkańców do usług społecznych. Informacje te, wraz danymi o kadrze, nakładach finansowych na realizację zadań i wieloma innymi, stanowią podstawę oceny bieżącej sytuacji w sektorze pomocy i integracji społecznej w Małopolsce, a także pokazują postęp tzw. procesu deinstytucjonalizacji w regionie.
- Raport z realizacji Małopolskiego Planu Inwestycyjnego 2030 w części odzwierciedlającej zakres Programu, obejmujący monitoring projektów własnych Województwa Małopolskiego (wykonanie, postęp w realizacji wskaźników).
- Sprawozdawczość resortowa (roczne Sprawozdania MRiPS-06 „Wybrane jednostki organizacyjne pomocy społecznej i inne jednostki pomocy społecznej oraz zatrudnienie w systemie pomocy społecznej”; półroczne „Sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania przez powiat zadań innych niż realizacja dodatku wychowawczego, dodatku do zryczałtowanej kwoty, o którym mowa w art. 115 ust. 2a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego, o którym mowa w art. 113a tej ustawy”; półroczne „Sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej”) w części odzwierciedlającej zakres Programu.

- Inna sprawozdawczość Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie – własna oraz partnerów prowadzonych projektów.

Ocena stopnia realizacji celu głównego oraz celów szczegółowych Programu Wsparcia Rodziny „Rodzinna Małopolska 2030” zostanie przeprowadzona w oparciu o kilkadziesiąt wskaźników, dla których wartością bazową jest rok 2022. Zostały one podzielone na podgrupy odpowiadające poszczególnym priorytetom.

Systematyczne ujęcie wskaźników programu znajduje się w tabeli poniżej:

Wskaźniki realizacji celu głównego programu „Rozwój społecznie wrażliwy, sprzyjający rodzinie” w podziale na priorytety

Priorytet	Lp.	Wskaźnik	Miara	Zakładana wartość docelowa wskaźnika	Źródło danych
I. Wspomaganie funkcjonowania małopolskich rodzin	1.	Liczba osób objętych usługami zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej w ramach projektu „Po pierwsze rodzina – moduł I”	osoba	2 853	ROPS w Krakowie
	2.	Liczba rodziców adopcyjnych i kandydatów na rodziców adopcyjnych, którym udzielono konsultacji indywidualnych w ramach działania „Wsparcie i poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne dla kandydatów do przysposobienia oraz dla rodzin po adopcji”	osoba	2 000	ROPS w Krakowie
	3.	Liczba rodziców adopcyjnych i kandydatów na rodziców adopcyjnych uczestniczących w warsztatach tematycznych w ramach działania „Wsparcie i poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne dla kandydatów do przysposobienia oraz dla rodzin po adopcji”	osoba	350	ROPS w Krakowie
	4.	Liczba miejsc świadczenia usług wspierania rodziny i pieczy zastępczej utworzonych w projekcie „Po pierwsze rodzina – moduł I” istniejących po jego zakończeniu	miejsce	32	ROPS w Krakowie
	5.	Liczba osób objętych wsparciem w ramach otwartego konkursu ofert dla organizacji III sektora „Rodzinna Małopolska”	osoba	4 000	ROPS w Krakowie
	6.	Liczba osób objętych wsparciem w wyniku realizacji projektu „Więzienie więzi nie więzi”	osoba	100	ROPS w Krakowie

Wskaźniki realizacji celu głównego programu „Rozwój społecznie wrażliwy, sprzyjający rodzinie” w podziale na priorytety

	7.	Liczba rodziców/rodzin objętych świadczeniem przeznaczonym na dofinansowanie zatrudnienia niani w ramach projektu „Małopolska Niania 3.0”	osoba/rodzina	116	ROPS w Krakowie
II. Przeciwdziałanie przemocy domowej w Małopolsce	8.	Liczba przeprowadzonych lokalnych diagnoz zjawiska przemocy domowej w Małopolsce	badanie/analiza	1	ROPS w Krakowie
	9.	Liczba organizacji pozarządowych, które uzyskały wsparcie w zakresie realizacji działań edukacyjnych na temat zjawiska przemocy domowej	organizacja pozarządowa	50	ROPS w Krakowie
	10.	Liczba przeprowadzonych badań/analiz potrzeb szkoleniowych kadr zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej	badanie/analiza	6	ROPS w Krakowie
	11.	Liczba osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej objętych szkoleniami, w oparciu o wytyczne opracowane na podstawie art. 8 pkt 5 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej	osoba	2 000	ROPS w Krakowie
	12.	Liczba osób pracujących z osobami uwikłanymi w przemoc domową uczestniczących w spotkaniach superwizyjnych	osoba	500	ROPS w Krakowie
	13.	Liczba osób uczestniczących w dodatkowych formach wsparcia dla osób pracujących z osobami uwikłanymi w przemoc domową (konferencje, warsztaty, konsultacje)	osoba	700	ROPS w Krakowie
	14.	Liczba opracowanych regionalnych Ramowych Programów Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej	program	1	ROPS w Krakowie
	15.	Liczba opracowanych regionalnych Ramowych Programów Korekcyjno-Edukacyjnych Dla Osób Stosujących Przemoc Domową	program	1	ROPS w Krakowie

Wskaźniki realizacji celu głównego programu „Rozwój społecznie wrażliwy, sprzyjający rodzinie” w podziale na priorytety

	16.	Liczba opracowanych regionalnych Ramowych Programów Psychologiczno-Terapeutycznych Dla Osób Stosujących Przemoc Domową	program	1	ROPS w Krakowie
III. Rozwój usług społecznych w regionie	17.	Liczba przygotowanych regionalnych standardów dot. prowadzenia placówek wsparcia dziennego dla dzieci, młodzieży i ich rodzin	model	1	ROPS w Krakowie
	18.	Liczba placówek wsparcia dziennego powstałych na gruncie FEM 2021-2027 w ramach pakietu działań „Małopolskie Świetliki”	placówka	100	Realizator konkursu
	19.	Liczba osób objętych działaniami placówek wsparcia dziennego w ramach pakietu działań „Małopolskie Świetliki” na gruncie FEM 2021-2027	osoba	10 000	Realizator konkursu
	20.	Liczba przygotowanych regionalnych standardów dot. prowadzenia centrów wsparcia opiekunów nieformalnych / faktycznych (rodzinnych)	model	1	ROPS w Krakowie
	21.	Liczba centrów wsparcia opiekunów nieformalnych /faktycznych (rodzinnych) powstałych na gruncie FEM 2021-2027	centrum	15	Realizator konkursu
	22.	Liczba osób objętych działaniami centrów wsparcia opiekunów nieformalnych /faktycznych (rodzinnych) na gruncie FEM 2021-2027	osoba	15 000	Realizator konkursu
	23.	Liczba osób objętych wsparciem na gruncie FEM 2021-2027 w ramach pakietu działań „Aktywizacja i integracja społeczno-zawodowa osób w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz osób biernych zawodowo”	osoba	12 000	Realizator konkursu

Wskaźniki realizacji celu głównego programu „Rozwój społecznie wrażliwy, sprzyjający rodzinie” w podziale na priorytety

	24.	Liczba ośrodków interwencji kryzysowej/ filii OIK powstałych na gruncie FEM 2021-2027 w ramach pakietu działań „Bezpieczna rodzina”	jednostka	5	Realizator konkursu
	25.	Liczba osób objętych wsparciem ośrodków interwencji kryzysowej na gruncie FEM 2021-2027	osoba	13 500	Realizator konkursu
	26.	Liczba mieszkań (treningowych i wspomaganych) utworzonych w ramach pakietu działań z obszaru „Usługi w zakresie rozwoju mieszkalnictwa treningowego i wspomagane”	mieszkanie	750	Realizator konkursu Rejestr MUW
IV. Rozwój pieczy zastępczej w regionie	27.	Liczba osób objętych wsparciem w ramach otwartego konkursu ofert „Rodzina z Serca”	osoba	350	ROPS w Krakowie
	28.	Liczba projektów dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej w ramach pakietu działań z obszaru „Małopolskie mosty do przyszłości” zrealizowanych na gruncie FEM 2021-2027	projekt	12	Realizator konkursu
	29.	Liczba usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej, którzy skorzystali z koszyków usług w ramach pakietu działań z obszaru „Małopolskie mosty do przyszłości” na gruncie FEM 2021-2027	osoba	600	Realizator konkursu
	30.	Liczba utworzonych „Klubów Rodziców Zastępczych”	klub	8	ROPS w Krakowie
	31.	Liczba zorganizowanych „Małopolskich Kongresów Rodzinnej Pieczy Zastępczej” w ramach Małopolskiego Dnia Rodzin Zastępczych	kongres	7	ROPS w Krakowie
	32.	Liczba osób objętych turnusami terapeutycznymi dla rodzin zastępczych	osoba	50	ROPS w Krakowie
V.	33.	Liczba gmin, które rozszerzyły ofertę wsparcia w ramach projektu „Małopolskie Centra Usług Społecznych”	gmina	11	ROPS w Krakowie

Wskaźniki realizacji celu głównego programu „Rozwój społecznie wrażliwy, sprzyjający rodzinie” w podziale na priorytety

Badania, innowacje, wsparcie kadr	34.	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w ramach projektu „Małopolskie Centra Usług Społecznych”	osoba	2 100	ROPS w Krakowie
	35.	Liczba osób objętych usługami w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej w ramach projektu „Małopolskie Centra Usług Społecznych”	osoba	900	ROPS w Krakowie
	36.	Liczba innowacji przyjęta do wdrożenia w ramach projektu „Usługa Wrażliwa – upowszechnianie innowacji społecznych w środowiskach lokalnych”	innowacja	10	ROPS w Krakowie
	37.	Liczba podmiotów, które otrzymały dofinansowanie na wdrożenie innowacji w ramach programu „Usługa Wrażliwa – upowszechnianie innowacji społecznych w środowiskach lokalnych”	podmiot	10	ROPS w Krakowie
	38.	Liczba innowacji społecznych wybranych do testowania w ramach projektu „Inkubator Włączenia Społecznego 2.0”	innowacja	32	ROPS w Krakowie
	39.	Liczba innowacji społecznych wybranych do upowszechniania w ramach projektu „Inkubator Włączenia Społecznego 2.0”	innowacja	9	ROPS w Krakowie
	40.	Liczba innowacji społecznych akcelerowanych w ramach projektu „Inkubator Włączenia Społecznego 2.0”	innowacja	12	ROPS w Krakowie
	41.	Liczba badań regionalnych zrealizowanych w ramach projektu „Społeczna Małopolska – Moduł Diagnostyczno-Planistyczny”	badanie	9	ROPS w Krakowie
	42.	Liczba pracowników zatrudnionych w instytucjach i podmiotach działających na rzecz włączenia społecznego objętych wsparciem w ramach projektu „Społeczna Małopolska – Moduł Kompetencyjny”	osoba	1 625	ROPS w Krakowie
	43.	Liczba osób objętych wsparciem szkoleniowo-superwizyjnym w ramach projektu „Po pierwsze Rodzina – moduł II”	osoba	733	ROPS w Krakowie

Wskaźniki realizacji celu głównego programu „Rozwój społecznie wrażliwy, sprzyjający rodzinie” w podziale na priorytety

	44.	Liczba osób świadczących usługi społeczne w społeczności lokalnej, które podniosły kompetencje, w tym w zakresie wsparcia rodziny i pieczy zastępczej w ramach projektu „Po Pierwsze Rodzina – moduł II”	osoba	697	ROPS w Krakowie
	45.	Liczba pracowników jednostek z obszaru włączenia społecznego objętych superwizją i szkoleniami w ramach projektu „Pakiet dla pomagających”	osoba	350	ROPS w Krakowie
	46.	Liczba pracowników jednostek z obszaru włączenia społecznego objętych szkoleniami z zakresu rozwoju kompetencji cyfrowych i komputerowych w ramach projektu „Cyfrowy asystent”	osoba	45	ROPS w Krakowie

Powtarzalny charakter procesu monitorowania postępów we wdrażaniu działań będzie ściśle powiązany ze sprawozdawczością budżetową, co stworzy warunki do ukierunkowania procesów decyzyjnych i korygowania ścieżki postępowania każdego działania. Będzie też pomocny w bieżącej realizacji celów opisanych w Programie Wsparcia Rodziny „Rodzinna Małopolska 2030”, przy uwzględnieniu stanu realizacji poszczególnych zadań wraz z identyfikacją bieżących problemów i ryzyk.

Ewaluacja Programu

Program Wsparcia Rodziny „Rodzinna Małopolska 2030” będzie poddawany ocenie w toku obowiązywania. Przeprowadzana zostanie także ewaluacja ex-post po zakończeniu okresu obowiązywania programu, także w związku z wymogami dla programów rozwoju sformułowanych w Ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju – „Instytucja opracowująca program rozwoju o wartości powyżej 300 mln zł przygotowuje dla tego programu raport ewaluacyjny podsumowujący efekty realizacji programu”. Ewaluacja stanowić będzie recenzję procesu realizacji oraz efektów programu. Posłuży głównie do sformułowania rekomendacji do projektowania działań w obszarze wsparcia rodzin, rozwoju pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy i rozwoju kadr społecznych w kolejnych latach głównie na podstawie dwóch kryteriów ewaluacyjnych – trafności i użyteczności.

Ze względu na specyfikę kierunku Programu „Zwiększanie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej” i charakter działań w nim ujętych, weryfikacji podlegać będzie czy formy wsparcia oferowane w ramach programu - głównie szkolenia, superwizje oraz oprzyrządowanie w postaci programów ramowych (ochrony doznających przemocy, korekcyjno-edukacyjny i psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc) - pomogły kadrze zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych w gminach poprawić efektywność pracy. Tym samym stosowanymi kryteriami ewaluacyjnymi będzie tu użyteczność programu w kontekście działań edukacyjnych i integrujących środowisko kadr systemu.

Jednocześnie do ocen programu, ale przede wszystkim do usprawniania procesu wdrażania programu w warstwie merytorycznej w toku jego obowiązywania (on-going) wykorzystane będą wyniki projektu własnego Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie „Społeczna Małopolska - koordynacja działań na rzecz włączenia społecznego w Małopolsce”

współfinansowanego z programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS), a zaplanowanego do 2028 r. W szczególności zastosowanie będą miały badania, analizy i agregacje wykonywane w ramach Modułu Diagnostyczno - Planistycznego tego projektu, który prowadzony będzie przez Dział Badań i Analiz Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie.

Płaszczyzną działań projektu „Społeczna Małopolska - koordynacja działań na rzecz włączenia społecznego w Małopolsce” w Module Diagnostyczno - Planistycznym jest prowadzenie badań i analiz oraz baz danych dotyczących m. in. włączenia społecznego i rozwoju usług społecznych, wspierania rodziny i pieczy zastępczej, pomocy i integracji społecznej.

Niektóre działania planowane do realizacji w ramach tego modułu zostały już zaplanowane w dokumentach programowych, w szczególności w Regionalnym Planie Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego na lata 2023-2025 z Perspektywą do 2030 r., z którym Program Wsparcia Rodziny „Rodzinna Małopolska 2030” jest ściśle powiązany - bilans usług społecznych (m. in. skala popytu i podaży usług zdefiniowanych jako kluczowe z perspektywy polityki wsparcia rodzin i deinstytucjonalizacji), ewaluacja funkcjonowania małopolskich modeli: centrów wsparcia opiekunów nieformalnych, placówek zapewniających dzienną opiekę osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu oraz placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w odniesieniu do oferty świadczonej przez te placówki, ewaluacja ścieżek usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej.

Instrumentem do wykorzystania w toku ewaluacji on-going programu może stać się kolejna edycja działalności Małopolskiego Obserwatorium Rozwoju Regionalnego.

Finansowanie Programu

Program Wsparcia Rodziny „Rodzina Małopolska 2030” będzie współfinansowany ze środków zewnętrznych, głównie środków Unii Europejskiej oraz ze środków własnych Województwa Małopolskiego, w tym:

- I. Środki własne Województwa Małopolskiego przeznaczane zostaną na działania/ projekty wspierające osiągnięcie celów Programu w ramach następujących ścieżek/ procesów:
 - Realizacja projektów/ działań przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie innych niż projekty unijne.
 - Udzielanie pomocy finansowej jednostkom samorządu terytorialnego w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Małopolskiego na działania z zakresu rozwoju i upowszechniania innowacyjnych form wsparcia rodzin, dzieci oraz opiekunów nieformalnych.
 - Wsparcie organizacji pozarządowych i innych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego w formie otwartych konkursów ofert oraz tzw. małych grantów.
 - Finansowanie wkładu własnego do projektów realizowanych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie ze środków unijnych.
- II. Zewnętrzne źródła finansowania przeznaczane zostaną na działania/ projekty wspierające osiągnięcie celów Programu w ramach następujących ścieżek/ procesów:
 - projekty własne Województwa Małopolskiego – Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie finansowane ze środków unijnych w ramach programu regionalnego FEM 2021-2027 i programu krajowego FERS 2021-2027 (tryb konkurencyjny i pozakonkurencyjny),
 - projekty konkurencyjne realizowane na gruncie Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 przez wszystkich uprawnionych Beneficjentów wskazanych w programie.

Największe źródło finansowania działań zaplanowanych w Programie stanowią środki Unii Europejskiej w ramach instrumentów finansowych takich, jak:

- a) środki UE dystrybuowane regionalnie - Program Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 (FEM), który finansowany jest z funduszy strukturalnych Polityki Spójności Unii Europejskiej: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR),

Europejskiego Funduszu Społecznego plus (EFS plus) i Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST). Zaplanowane w Programie działania będą realizowane w ramach następujących priorytetów FEM:

- Priorytet 5. Fundusze europejskie wspierające infrastrukturę społeczną:
 - Działanie 5.09 Mieszkalnictwo wspomagane i treningowe
- Priorytet 6. Fundusze Europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego:
 - Działanie 6.16 Aktywizacja społeczno-zawodowa, typy projektu A. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz osób biernych zawodowo.
 - Działanie 6.17 Aktywizacja społeczno-zawodowa – RLKS, typ projektów A. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz osób biernych zawodowo.
 - Działanie 6.21 Wsparcie usług społecznych w regionie, typy projektów:
 - A. Usługi w zakresie wsparcia rodziny i pieczy zastępczej oraz/ lub kompleksowe wsparcie osób usamodzielnianych i opuszczających pieczę zastępczą,
 - B. Tworzenie nowych oraz rozwój już istniejących placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży,
 - C. Usługi zgodne z zasadą deinstytucjonalizacji, w zakresie zapewnienia opieki osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym ze względu na wiek oraz/ lub usługi w zakresie wsparcia opiekunów nieformalnych,
 - D. Usługi w zakresie rozwoju mieszkalnictwa treningowego i wspomagane,
 - E. Usługi w zakresie interwencji kryzysowej.
 - Działanie 6.22 Wsparcie usług społecznych i zdrowotnych w regionie - RLKS, typy projektów:
 - A. Tworzenie nowych oraz rozwój już istniejących placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży,
 - B. Usługi zgodne z zasadą deinstytucjonalizacji, w zakresie zapewnienia opieki osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,

w tym ze względu na wiek oraz/ lub usługi w zakresie wsparcia opiekunów nieformalnych,

- C. Usługi w zakresie rozwoju mieszkalnictwa treningowego i wspomaganego.
- Działanie 6.23 Włączenie społeczne – projekty Województwa Małopolskiego, typ projektu:
 - A. Wsparcie procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych,
 - B. Usługi dla rodzin oraz przygotowanie kadr systemu wsparcia rodziny i pieczy,
 - C. System usług społecznych – inkubacja innowacji.
- Działanie 6.26 Integracja społeczna osób w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, typ projektów A. Działania mające na celu integrację osób w szczególnej sytuacji życiowej realizowane przez gminy i powiaty.
- Działanie 6.32 Aktywizacja społeczno-zawodowa - ZIT, IIT, typ projektu A. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz osób biernych zawodowo.
- Działanie 6.33 Wsparcie usług społecznych w regionie - ZIT, IIT, typy projektów:
 - A. Usługi w zakresie wsparcia rodziny i pieczy zastępczej oraz/ lub kompleksowe wsparcie osób usamodzielnianych i opuszczających pieczę zastępczą,
 - B. Tworzenie nowych oraz rozwój już istniejących placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży,
 - C. Usługi zgodne z zasadą deinstytucjonalizacji, w zakresie zapewnienia opieki osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym ze względu na wiek oraz/ lub usługi w zakresie wsparcia opiekunów nieformalnych,
 - D. Usługi w zakresie rozwoju mieszkalnictwa treningowego i wspomaganego,
 - E. Usługi w zakresie interwencji kryzysowej
- Priorytet 8. Fundusze Europejskie dla Sprawiedliwej transformacji Małopolski Zachodniej:

- Działanie 8.06 Opieka nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, typ projektu B. Wsparcie opiekunów nieformalnych.

W realizację Programu zaangażowane zostaną także środki wnoszone przez podmioty realizujące projekty, tzw. wkład własny. Jego minimalny poziom określany jest odrębnie dla każdego rodzaju wsparcia. Dofinansowaniu ze środków unijnych może towarzyszyć dofinansowanie pochodzące z budżetu państwa.

Beneficjenci Programu otrzymują dofinansowanie w formie refundacji (wyplacane wsparcie stanowi zwrot całości lub części wydatków rzeczywiście poniesionych przez beneficjenta i sfinansowanych z jego własnych środków) lub w formie zaliczki, wyplacanej na poczet planowanych wydatków.

- b) środki UE dystrybuowane centralnie - Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS), który stanowi kolejny etap do dalszego rozwoju społecznego i gospodarczego kraju.

W programie FERS będzie realizowane wsparcie na rzecz m.in. poprawy sytuacji osób na rynku pracy, zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnienia opieki nad dziećmi, podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia.

Jednocześnie źródło finansowania działań zaplanowanych w Programie stanowić będą także środki krajowe z budżetu państwa przeznaczone na wsparcie działań jednostek samorządu terytorialnego województwa małopolskiego w ramach programów rządowych.

Kwota środków przeznaczona na realizację Programu w podziale na priorytety

W działaniach zaplanowanych w Programie na lata 2023-2030 będą wykorzystane różne źródła finansowania (o czym jest mowa w rozdziale „Finansowanie Programu”). Istotną ich część będzie pochodzić ze środków europejskich w ramach regionalnego Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027. To źródło finansowania zapewni realizację:

- jednego pięciu z pięciu działań w priorytecie I. Wspomaganie funkcjonowania małopolskich rodzin:
 - „Po Pierwsze Rodzina” – moduł I;
- pięciu z siedmiu działań w priorytecie III. Rozwój usług społecznych w regionie:
 - Pakiet działań „Małopolskie Świetliki”,
 - Pakiet działań „Aktywizacja i integracja społeczno-zawodowa osób w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz osób biernych zawodowo”,
 - Pakiet działań dot. uruchamiania Centrów wsparcia opiekunów rodzinnych,
 - Pakiet działań z obszaru „Bezpieczna Rodzina”,
 - Pakiet działań z obszaru „Usługi w zakresie rozwoju mieszkalnictwa treningowego i wspomaganego”;
- dwóch z sześciu działań w priorytecie IV. Rozwój pieczy zastępczej w regionie:
 - Pakiet działań z obszaru „Rodzinna Przystań”,
 - Pakiet działań z obszaru „Małopolskie Mosty do Przyszłości”;
- trzech z ośmiu działań w priorytecie V. Badania, innowacje, wsparcie kadr:
 - Małopolskie Centra Usług Społecznych Projekt „Małopolskie Centra Usług Społecznych”,
 - Projekt „Usługa Wrażliwa – upowszechnianie innowacji społecznych w środowiskach lokalnych”,
 - Projekt „Po pierwsze Rodzina – moduł II”.

Na w/w pakiety projektów przewidziane w Programie Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 w Działaniach: 5.09; 6.16; 6.17; 6.21; 6.22; 6.23; 6.26; 6.32; 6.33; 8.06 zaplanowano łącznie ponad 727,5 mln zł³⁰.

Natomiast innych źródeł finansowania (omówionych w rozdziale „Finansowanie Programu”) dotyczą środki w wysokości ponad 96 mln zł, w tym w podziale na:

Priorytet I. Wspomaganie funkcjonowania małopolskich rodzin – niemal 33,8 mln zł,

Priorytet II. Przeciwdziałanie przemocy domowej w Małopolsce – prawie 2 mln zł,

Priorytet IV. Rozwój pieczy zastępczej w regionie – ponad 2,9 mln zł,

Priorytet V. Badania, innowacje, wsparcie kadr – niemal 57,4 mln zł.

Na przygotowanie raportu ewaluacyjnego podsumowującego efekty realizacji Programu przeznaczone zostaną środki w szacunkowej wysokości nie większej niż 150 000 zł.

Rzeczywisty poziom wykorzystania środków będzie uzależniony od wysokości faktycznie poniesionych wydatków w ramach przedsięwzięć wpisanych do Programu.

³⁰ Załącznik do Uchwały Nr 382/24 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 27 lutego 2024r., Harmonogram naborów wniosków o dofinansowanie w programie Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027. Prezentowane w harmonogramie kwoty dofinansowania w złotych są kwotami orientacyjnymi, obliczonymi przy pomocy uśrednionego kursu euro z ostatnich trzech miesięcy poprzedzających datę aktualizacji harmonogramu.